Rapportage financiële effecten DSO-LV en IPOw

Rotterdam, 26 februari 2021

Op 1 januari 2022 wordt naar verwachting de Omgevingswet ingevoerd. Om een integraal beeld van de financiële consequenties van de invoering van de stelselherziening te krijgen, zijn de afgelopen jaren ongeveer 20 deelonderzoeken uitgevoerd. Nu de nieuwe regelgeving inmiddels gereed is, kan een integraal financieel beeld van de stelselherziening gemaakt worden. Daartoe worden deze eerdere deelonderzoeken op basis van een door de bestuurlijke koepels en het Rijk vastgestelde onderzoeksagenda geactualiseerd, aangevuld of indien dit nodig werd geacht (deels) grondig herzien. Het onderzoek dat hier voorligt, is onderdeel van deze onderzoeksagenda.

Het onderliggende deelonderzoek onderzoekt een afgebakend deel van de stelselherziening Ow. De uitkomsten van dit deelonderzoek geven inzicht in alleen dat gedeelte van de stelselherziening dat door de onderzoekers onderzocht wordt. Het geeft geen integraal beeld van de financiële consequenties van de gehele stelselherziening van de Ow.

Alle deelresultaten tezamen worden verwerkt in het Integraal Beeld van de financiële consequenties van de stelselherziening Ow. Dit is een afzonderlijk onderzoek waarover ook afzonderlijk gerapporteerd wordt. De resultaten uit het voorliggende onderzoek zijn één van de bronnen op basis waarvan het Integraal Beeld is opgesteld.

Rapportage financiële effecten DSO-LV en IPOw

Opdrachtgever: Interbestuurlijke werkgroep financiën Omgevingswet

Rotterdam, 26 februari 2021

ECORYS

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting 4

1 Inleiding 8
- 1.1 Aanleiding 8
- 1.2 Onderzoeksvragen 8
- 1.3 Leeswijzer 9

2 Duiding en scope onderzoek 10
- 2.1 Positionering onderzoek 10
- 2.2 Scope onderzoek 11
- 2.3 Algemene uitgangspunten 13

3 Uitgangspunten kosten 18
- 3.1 Inleiding 18
- 3.2 Opbouw kosteneffecten 18
- 3.3 Informatieproducten 21
- 3.4 Vermeden kosten 23

4 Kosteneffecten 24
- 4.1 Inleiding 24
- 4.2 Duiding per structureel kosteneffect 24

5 Uitgangspunten baten 44
- 5.1 Inleiding 44
- 5.2 Opbouw bateneffecten 45
- 5.3 Methodiek 45
- 5.4 Generieke aannames batenberekeningen 46

6 Bateneffecten 52
- 6.1 Inleiding 52
- 6.2 Duiding per bateneffect 52

7 Totaaloverzicht 64
- 7.1 Inleiding 64
- 7.2 Totaaloverzicht kosteneffecten 64
- 7.3 Totaal overzicht bateneffecten 68
- 7.4 Effecten scenario A: geen DSO-LV 70
- 7.5 Uitstel Omgevingswet 74

8 Conclusies en aanbevelingen 76
- 8.1 Financieel totaaloverzicht effecten DSO-LV en IPOw 76
- 8.2 Aanbevelingen 81

Bijlage 1: Criteria en definitie aansluiting DSO-LV 82
Bijlage 2: Bandbreedtes kosten uitbouw 84
Bijlage 3: Uitwerking effectentabel 85
Bijlage 4: Benadering uurtarieven initiatiefnemers 82
Bijlage 5: Voorbeeld uitwerking bateneffect (fictief voorbeeld) 82
Bijlage 6: Beschrijving/duiding effecten 85

Managementsamenvatting

Op 1 januari 2022 wordt naar verwachting de Omgevingswet (Ow) ingevoerd. Dit rapport naar de financiële effecten van het DSO-LV en IPOw maakt onderdeel uit van een integraal beeld van de financiële consequenties van de invoering van de stelselherziening. Dit deelonderzoek onderzoekt een afgebakend deel van de stelselherziening Ow. Het geeft geen integraal beeld van de financiële consequenties van de gehele stelselherziening van de Ow.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet structureel ondersteuning bieden aan partijen die een belang hebben in de fysieke leefomgeving. Belangrijke onderdelen die deze ondersteuning vormgeven zijn onder meer het bieden van een open stelsel, standaarden en een gelijke informatiepositie. Om dit te realiseren wordt een Landelijke Voorziening ingericht, waarop lokale actoren kunnen aansluiten en welke de informatie en tools ontsluit voor onder meer initiatiefnemers en belanghebbenden.

De komst van het DSO en de daarmee ingezette verdere inzet op standaardisatie die hiermee gepaard gaat, kan uiteindelijk leiden tot een breed scala aan baten. Het DSO geeft een impuls aan het begrip één overheid doordat er meer informatie sneller en beter inzichtelijk wordt voor alle doelgroepen. Uiteindelijk kan het DSO een platform bieden voor verdere innovatie en digitalisering.

Tevens maakt onderdeel uit van deze opgave het Informatiepunt Omgevingswet (IPOw), dit is een helpdesk met gespecialiseerde medewerkers die helpen bij het voorbereiden op en het werken met de Omgevingswet in de praktijk. Daarnaast leggen zij uit hoe het digitaal stelsel overheden en organisaties ondersteunt. Hierbij monitoren ze ook veel gestelde vragen om deze snel te kunnen ondervangen.

Kosten

De kosten voor het DSO-LV & IPOw zijn onder te verdelen in eenmalige en structurele kosten.

Eenmalige kosten

Eenmalige kosten zijn kosten die maar eenmalig (of voor één specifieke periode) gemaakt worden. Wij onderscheiden voor de verschillende actoren, de volgende eenmalige kosten: € 160mln. voor scenario B, € 171 mln. voor scenario C en € 267 mln. voor scenario D.

Tabel 1 Totaal overzicht eenmalige kwantificeerbare kosten per actor en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B	C	D
Effecten			
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 160,4	€ 168,5	€ 229,9
Bevoegd gezagen	-	-	-
Initiatiefnemers	-	-	-
Belanghebbenden	-	-	-
Nader te verdelen over actoren	-	€ 2,9 + PM	€ 37,2+ PM

Scenario's	B	C	D
Effecten			
Totaal	**€ 160,4**	**€ 171,4+ PM**	**€ 267,1+ PM**

Structurele kosten

Structurele kosten zijn jaarlijks terugkerende kosten. Wij onderscheiden voor de verschillende actoren de volgende structurele kosten, waarbij er alleen voor de bevoegde gezagen structurele kosten aan de orde zijn: tussen de € 77 mln. en € 88 mln. voor scenario B, tussen de € 108 mln. en € 120 mln. voor scenario C en tussen de € 120 mln. en € 132 mln. voor scenario D.

Tabel 2 Totaal overzicht structurele kwantificeerbare kosten per actor en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Structurele kosten per type bevoegd gezag						
Rijk	€ 5,5	€ 5,6	€ 11,4	€ 11,5	€ 13,7	€ 13,8
Waterschappen	€ 4,1	€ 4,6	€ 5,7	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,9
Provincies	€ 3,2	€ 3,5	€ 5,0	€ 5,4	€ 5,8	€ 6,1
Gemeenten	€ 64,5	€ 74,8	€ 86,2	€ 96,5	€ 94,6	€ 104,9
Structurele kosten voor initiatiefnemers/ belanghebbenden						
Initiatiefnemers	-	-	-	-	-	-
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	-
Totaal	**€ 77,3**	**€ 88,5**	**€ 108,3**	**€ 119,7**	**€ 120,4**	**€ 131,7**

Baten

Voor het DSO-LV & IPOw zijn er alleen structurele baten. In eerdere onderzoeken zijn top down de baten in beeld gebracht. In dit onderzoek zijn op handelingsniveau de baten geïnventariseerd. Samengevat zijn de volgende baten voor de betreffende scenario's (voor verschillende actoren) te onderscheiden: tussen de € 54 mln. en € 99 mln. voor scenario B, tussen de € 103 mln. en € 193 mln. voor scenario C en tussen de € 173 mln. en € 335 mln. voor scenario D.

Tabel 3 Overzicht structurele kwantificeerbare baten voor bevoegd gezagen per scenario, absoluut (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	**Min**	**Max**	**Min**	**Max**	**Min**	**Max**
Absoluut per type BG						
Rijk	€ 0,3	€ 0,5	€ 0,5	€ 1,0	€ 0,8	€ 1,6
Waterschappen	€ 2,9	€ 5,1	€ 5,3	€ 9,7	€ 11,2	€ 17,1
Provincies	€ 1,0	€ 1,8	€ 1,9	€ 3,7	€ 3,7	€ 6,8
Gemeenten	€ 16,7	€ 29,0	€ 29,8	€ 53,0	€ 48,7	€ 90,5
Totaal	**€ 20,8**	**€ 36,4**	**€ 37,7**	**€ 67,4**	**€ 64,4**	**€ 116,0**

Tabel 4 Totaal overzicht structurele kwantificeerbare baten per actor en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	**Min**	**Max**	**Min**	**Max**	**Min**	**Max**
Bevoegd gezag	€ 20,8	€ 36,4	€ 37,7	€ 67,4	€ 64,4	€ 116,0

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Initiatiefnemers	€ 11,3	€ 20,8	€ 24,1	€ 44,6	€ 45,0	€ 81,1
Belanghebbenden	€ 22,0	€ 41,7	€ 40,9	€ 81,3	€ 63,7	€ 138,1
Totaal	**€ 54,2**	**€ 98,9**	**€ 102,7**	**€ 193,2**	**€ 173,0**	**€ 335,1**

Daarnaast moet worden opgemerkt dat de baten in scenario D op dit moment lastiger te ramen zijn dan voor de overige scenario's. Hierdoor kan scenario D als conservatief worden beschouwd qua bateneffecten.

Saldo

Het samenvoegen van het saldo aan kosten en baten leidt tot een totaalbeeld, welke hieronder grafisch is vormgegeven: tussen de € 35 mln. (negatief) en € 22 mln. (positief) voor scenario B, tussen de € 17 mln. (negatief) en € 85 mln. (positief) voor scenario C en tussen de € 41 mln. (positief) en € 215 mln. (positief) voor scenario D.

Figuur 1 Overzicht jaarlijkse kwantificeerbare effecten DSO-LV en IPOw 2022 – 2030

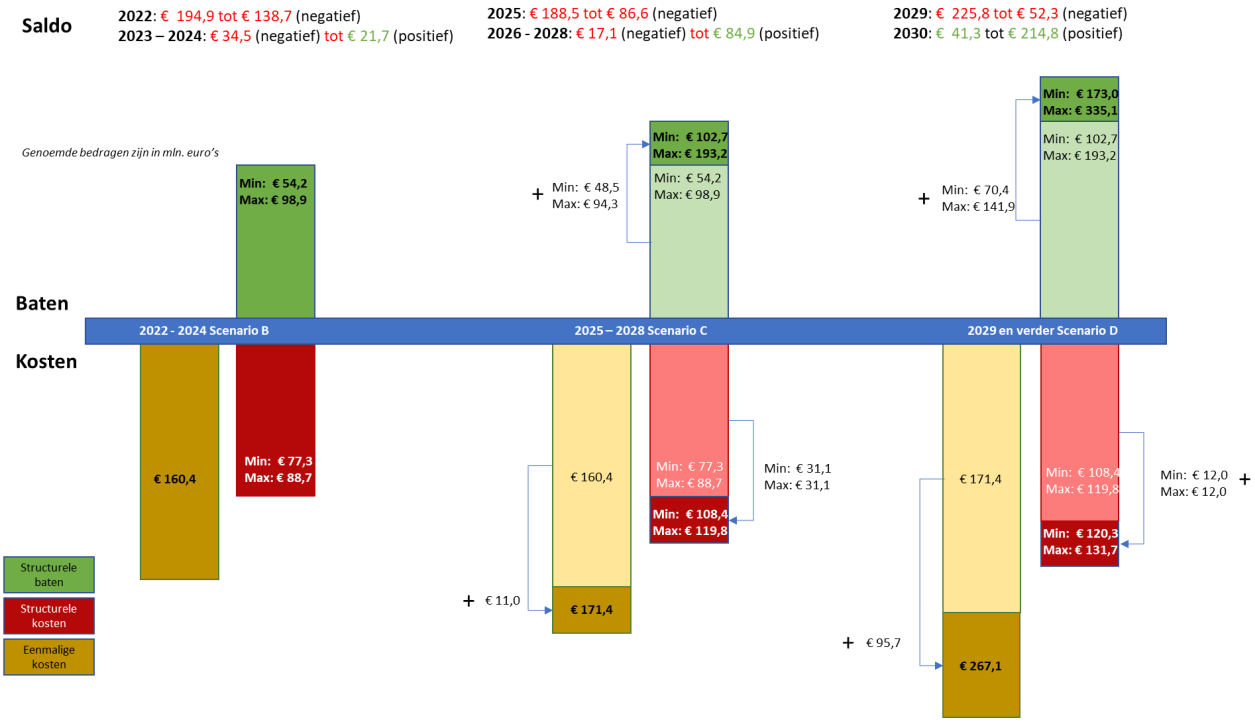

Het wordt duidelijk dat het Rijk als stelselverantwoordelijke en de bevoegde gezagen een groot deel van de kosten, binnen de scope van dit onderzoek, voor haar rekening nemen.

Tabel 5 Totaal overzicht saldo structurele kwantificeerbare effecten per actor en scenario (afgerond[1], in miljoenen)[2]

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ -5,30	€ -5,00	€ -11,00	€ -10,40	€ -13,00	€ -12,10
Waterschappen	€ -1,70	€ 1,00	€ -1,00	€ 4,00	€ 4,30	€ 10,80

1 Eventuele verschillen in de totalen met figuur 1 zijn ontstaan door afronding.

2 In de berekening van het saldo zijn voor de brandbreedte 'min' (het meest negatieve scenario) de maximale kosten tegen de minimale baten afgezet. Voor de bandbreedte 'max' (het meest positieve scenario) zijn de minimale kosten tegen de maximale baten afgezet.

Provincies	€ -2,50	€ -1,40	€ -3,50	€ -1,30	€ -2,40	€ 1,00
Gemeenten	€ -58,10	€ -35,50	€ -66,70	€ -33,20	€ -56,20	€ -4,10
Initiatiefnemers	€ 11,30	€ 20,80	€ 24,10	€ 44,60	€ 45,00	€ 81,10
Belanghebbenden	€ 22,00	€ 41,70	€ 40,90	€ 81,30	€ 63,70	€ 138,10
Totaal	**€ -34,60**	**€ 21,60**	**€ -17,10**	**€ 84,90**	**€ 41,40**	**€ 214,90**

De meeste bevoegde gezagen maken vaak meer kosten dan dat zij baten ervaren, pas vanaf scenario D is er voor waterschappen en provincies structureel sprake van baten. Initiatiefnemers en belanghebbenden kennen vanaf scenario B al een positief saldo aan financiële effecten.

Voor de langere termijn merken de onderzoekers op dat de baten sterk toenemen naarmate het DSO-LV meer functionaliteiten krijgt (door de scenario's heen). Dit laat zien dat naast de werking van het DSO-LV, ook een kwalitatief compleet DSO-LV van belang is om de beoogde baten van de Omgevingswet uiteindelijk te realiseren.

Scenario A: geen DSO-LV

Naast deze direct aan het DSO-LV toe te kennen kosten en baten geldt dat gegeven de stelselherziening het zonder DSO-LV lastiger is om adequate planvorming, vergunningverlening en meldingen mogelijk te maken, hiervoor zouden huidige kosten moeten worden voortgezet en zouden er wellicht ook investeringen in huidige systemen nodig zijn. Ook de baten van de stelselherziening zouden voor een belangrijk deel niet gerealiseerd kunnen worden zonder DSO-LV. De financiële betekenis hiervan is echter niet in dit onderzoek gekwantificeerd.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Tot voor kort stond de inwerkingtreding van de Omgevingswet gepland op 1 januari 2021. Inmiddels is om verschillende redenen, de invoering van de wet vooralsnog uitgesteld tot 1 januari 2022. Door de regelgeving op het gebied van omgevingsrecht te bundelen en te vereenvoudigen, ontstaat er meer samenhang in het beleid. De wijzigingen in wet- en regelgeving vereisen straks een andere manier van werken van overheden. Namelijk integraal, participatief, meer digitaal en gebruikmakend van lokale afwegingsruimte.

De kern van de Omgevingswet is dat 26 bestaande wetten tot één worden gebundeld en dat er meer afstemming is tussen de verschillende wettelijke kaders. Daarnaast wordt duurzaamheid gestimuleerd en krijgen lokale en regionale overheden meer afwegingsruimte. Dit alles wordt ondersteund door één systeem, namelijk het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Er wordt breed erkend dat het succes van de Omgevingswet in belangrijke mate afhankelijk is van een goed functionerend DSO, en daarmee ook een goed functionerende Landelijke Voorziening (DSO-LV) om dit te bewerkstelligen

1.2 Onderzoeksvragen

Ecorys/Senze is gevraagd een onderzoek uit te voeren dat uiteindelijk inzicht biedt in kosten en baten van het DSO-LV en IPOw (Informatiepunt Omgevingswet) en duiding van de onzekerheden die hiermee gepaard gaan. Hierbij staat de volgende onderzoeksopdracht centraal:

> Raam op een herleidbare en navolgbare wijze de eigen lokale kosten en baten van de scenario's A t/m D van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (LV) en Informatiepunt Omgevingswet (IPOw) als gevolg van de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2021 *).
> ** met het uitstel van de wet wordt als invoeringsdatum 1 januari 2022 gehanteerd*

De genoemde scenario's A t/m D zijn in hoofdstuk 2 nader uitgewerkt en gespecificeerd. Op hoofdlijnen zijn de scenario's als volgt gedefinieerd[3]:

A. Ow zonder DSO-LV: de Ow wordt per 1 januari 2022 ingevoerd, maar zonder DSO-LV. "Scenario A is een scenario waarbij de Omgevingswet per 1 januari 2022 wordt ingevoerd, maar zonder de centrale voorzieningen die worden geboden door het DSO. In dit scenario moeten alle partijen zelfstandig hun voorzieningen inrichten.
B. DSO-LV Basis: de Ow wordt per 1 januari 2022 ingevoerd met ter ondersteuning DSO-LV en IPOW basisniveau. Dit basisniveau is uitgebreid met functionaliteiten die uit de uitbouwfase eerder zijn ontwikkeld en daardoor tot de DSO-LV Basis zijn gaan behoren.
C. Uitbouw: In dit scenario wordt er aan de hand van de agenda uitbouw invulling gegeven aan de componenten die de hoogste prioriteit krijgen.
D. Uitbouw+: In dit scenario wordt er invulling gegeven aan de overige componenten uit de agenda uitbouw, het vormt het eindbeeld voor het onderzoek.

[3] De vier scenario's zijn in overleg gewijzigd en aangescherpt in meerdere door de onderzoekers opgestelde memo's.

Uit de onderzoeksopdracht en de vier scenario's volgen zeven onderzoeksvragen, welke in onderstaande tabel zijn benoemd. In deze tabel is ook aangegeven op welke scenario's de onderzoeksvragen van toepassing zijn.

	Onderzoeksvragen	Scenario
1	Wat betekent de uitvoering van de Ow voor initiatiefnemers en overheden als die zonder DSO-LV plaats moet vinden? (*Deze vraag kan met een korte kwalitatieve beschouwing beantwoord worden*.)	A
2	Welke landelijke IT-systemen en lokale software zouden door het DSO-LV en IPOw basisniveau uitbouw, respectievelijk scenario 3, worden vervangen? Wat zijn de doorlopende investerings-/afschrijvings- en beheerkosten (inclusief formatie) voor de verschillende overheden indien deze systemen zouden moeten worden gecontinueerd? (*Hierbij dient rekening gehouden te worden met actuele eisen aan privacy en veiligheid die aan IT-systemen worden gesteld*.)	A
3	Welke verwachte baten uit artikel 2 onderzoeken dan wel (her)onderzoeken komen niet tot stand indien DSO-LV op 1 januari 2022 niet operationeel is? *Daarbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de verschillende DSO-varianten (B, C en D).*	A
4	Welke baten ontstaan door de introductie van de respectievelijke scenario's voor DSO-LV? • Bij het bevoegd gezag bij de uitvoering van de taken onder de Omgevingswet? • Bij initiatiefnemers (burgers & bedrijven en overheden)? • Bij belanghebbenden[4]?	B,C,D
5	Wat zijn de structurele jaarlijkse kosten van gebruik van DSO-LV die bestuursorganen in hun eigen organisatie maken? *De bijdragen aan de landelijke voorziening DSO-LV zijn een gegeven.*	B,C,D
6.	Wat zijn de transitiekosten die bestuursorganen in hun eigen organisatie moeten maken voor aansluiting op DSO-LV en IPOw?[5]	B,C,D
7.	Wat zijn de financiële effecten van het uitstel van de invoering van de Omgevingswet van 2021 naar 2022?[6]	B, C, D

Om tot beantwoording van de onderzoeksvragen te komen, worden de economische effecten van het DSO-LV en IPOw per scenario inzichtelijk gemaakt op totaalniveau en voor de individuele actoren.

1.3 Leeswijzer

De duiding en scope van het onderzoek worden in het volgende hoofdstuk nader toegelicht. Hierin wordt duidelijk waar dit onderzoek over gaat en wat de belangrijkste uitgangspunten zijn. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de uitgangspunten voor de kwantificering van de kosten toegelicht en in hoofdstuk 4 de daadwerkelijke kwantificeerbare kosten per effect. In hoofdstuk 5 worden de uitgangspunten voor de kwantificering van baten uitgelegd en in hoofdstuk 6 zijn de kwantificeerbare baten per effect geduid en uitgewerkt. Het totaaloverzicht en de saldering van kosten en bateneffecten zijn uitgewerkt in hoofdstuk 7, evenals de uitwerking van scenario A en de gevolgen van het uitstel van de Omgevingswet. Hoofdstuk 8 omvat de conclusie en aanbevelingen voor het onderzoek.

[4] Deze vraag is tijdens het onderzoek aan het onderzoek toegevoegd.
[5] Deze kosten zijn in een memo nader afgestemd, zie voor de scope: hoofdstuk 2.2 en 3.
[6] Deze vraag is tijdens het onderzoek aan het onderzoek toegevoegd.

2 Duiding en scope onderzoek

Voorafgaand aan de inhoudelijke analyse is het van belang om de onderzoeksopgave nader te duiden en in te kaderen. In dit hoofdstuk worden daarom de belangrijkste voorziene uitgangspunten en aannames uiteengezet en de genoemde scenario's verder uitgewerkt en ingekaderd.

2.1 Positionering onderzoek

2.1.1 Wat is het DSO-LV en IPOw

Het DSO moet structureel ondersteuning bieden aan partijen die een belang hebben in de fysieke leefomgeving. Belangrijke onderdelen die deze ondersteuning vormgeven zijn onder meer het bieden van een open stelsel, standaarden en een gelijke informatiepositie. Om dit te realiseren wordt een Landelijke Voorziening ingericht, waarop lokale actoren kunnen aansluiten en welke de informatie en tools ontsluit voor onder meer initiatiefnemers en belanghebbenden.

De komst van het DSO en de daarmee ingezette verdere inzet op standaardisatie die hiermee gepaard gaat, kan uiteindelijk leiden tot een breed scala aan baten (zoals verderop in het rapport wordt beschreven). Het DSO geeft een impuls aan het begrip één overheid, doordat er meer informatie sneller en beter inzichtelijk wordt voor alle doelgroepen. Uiteindelijk kan het DSO een platform bieden voor verdere innovatie en digitalisering.

Het Informatiepunt Omgevingswet is een helpdesk met gespecialiseerde medewerkers die helpen bij het voorbereiden op en het werken met de Omgevingswet in de praktijk. Daarnaast leggen zij uit hoe het digitaal stelsel overheden en organisaties ondersteunt. Hierbij monitoren ze ook veel gestelde vragen om deze snel te kunnen ondervangen.

2.1.2 Informatie binnen het DSO

Een van de doelen van het digitaal stelsel is het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving. In artikel 20.26 van het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet is een grondslag opgenomen om informatie aan te wijzen die beschikbaar wordt gesteld voor ontsluiting via de landelijke voorziening. De landelijke voorziening van het DSO zal op termijn verschillende soorten informatie ontsluiten, zoals informatie uit besluiten en andere rechtsfiguren op grond van de Omgevingswet en andere informatie over de fysieke leefomgeving. In dit besluit worden voor het eerdergenoemde basisniveau alleen regels opgenomen voor de ontsluiting van informatie uit besluiten en andere rechtsfiguren op grond van de Omgevingswet. Dit wordt hierna verder toegelicht. Andere informatie over de fysieke leefomgeving wordt in dit besluit vooralsnog niet aangewezen als beschikbaar te stellen informatie in de landelijke voorziening. Deze andere informatie betreft bijvoorbeeld informatie over luchtkwaliteit en waterkwaliteit.

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet kan dergelijke informatie over de fysieke leefomgeving die elders al in bruikbare vorm digitaal beschikbaar is, via de landelijke voorziening vindbaar worden gemaakt. Op basis van besluitvorming door het Rijk, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen (UvW) zal gefaseerd andere informatie over de fysieke leefomgeving via de landelijke voorziening worden ontsloten. Als in dat kader of als gevolg van andere ontwikkelingen wordt besloten dat het beleidsmatig wenselijk is om (andere) informatie over de fysieke leefomgeving aan te wijzen die ook via de landelijke voorziening beschikbaar moet worden gesteld, kan een nadere wijziging van

het Omgevingsbesluit nodig zijn. Het DSO is een belangrijk hulpmiddel voor de uitvoering van de Omgevingswet. Ook de ontsluiting van informatie via de landelijke voorziening is als hulpmiddel bedoeld en treedt niet in de plaats van geldende regels of van besluiten van het bevoegd gezag. Zo zal bijvoorbeeld de uitkomst van een vragenboom ter oriëntatie op vergunningplichten de geldende regelgeving als zodanig niet vervangen.

2.1.3 Financiële effecten DSO-LV en IPOw

In 2014 en 2015 zijn er ter uitbreiding en validatie van de businesscases deelonderzoeken uitgevoerd naar de financiële effecten van enkele onderdelen van de Omgevingswet[7]. Deze deelonderzoeken hebben destijds geleid tot een synthese naar de financiële effecten van de Omgevingswet[8], op basis van het toenmalige inzicht.

Nu de invoering van de Omgevingswet voor de deur staat en elementen verder zijn uitgekristalliseerd, is er behoefte aan een geactualiseerd inzicht in de financiële effecten van de stelselherziening. Conform de afspraken in de beheerovereenkomst DSO-LV, halen het ministerie van BZK, VNG, IPO en UvW gezamenlijk het integrale beeld van de financiële consequenties van de invoering van de Omgevingswet op middels meerdere deelonderzoeken.

Het onderzoek naar de financiële effecten van het DSO-LV en IPOw is een van de deelonderzoeken om een actueel inzicht te krijgen in de te verwachten financiële effecten die gepaard gaan met de stelselherziening. Een synthese van de deelonderzoeken moet uiteindelijk leiden tot een geactualiseerd beeld van de financiële effecten. In dit brede proces worden de eenmalige en structurele financiële effecten in kaart gebracht voor verschillende relevante actoren: stelselverantwoordelijken, bevoegde gezagen, initiatiefnemers en overige belanghebbenden.

Op dit moment worden er meerdere deelonderzoeken naar de financiële effecten van de Omgevingswet uitgevoerd. Voor ons onderzoek zijn de volgende onderzoeken het meest relevant: Transitiekosten (KPMG); De Knip (Ecorys/ Senze) en Omgevingsplan (Deloitte/ Rho).

Uiteindelijk wordt het integrale beeld gebruikt als input voor de gezamenlijk te accorderen opzet van een monitoringsinstrument, waarbij de al in gebruik zijnde monitoringsinstrumenten van de koepels als input worden gebruikt[9]. Hierbij geldt dat het bij dit rapport gaat om een momentopname dat elk ‘moment’ geactualiseerd kan worden met nieuwe betere informatie, daarom moet het rapport vooral beschouwd moet worden als een groeimodel waarmee er steeds meer grip op de ontwikkelingen komt.

2.2 Scope onderzoek

Het is van belang om het onderzoek naar de financiële effecten van het DSO-LV en IP eenduidig in te kaderen en te definiëren, zodat hier geen onduidelijkheid over ontstaat.

---

7 Naar: Invoeringsondersteuning en informatiepunt (R&C beleidsondersteuning en Bont Consult, 2015), Kosten en baten digitalisering Omgevingswet (Twynstra Gudde, Witteveen & Bos en Inspearit, 2015), Kosten en baten van de huidige praktijk (Cebeon, 2015), en twee deelonderzoeken naar de bestuurslasten van de Omgevingswet (Sira Consulting, 2015).

8 Cebeon (2015) Synthese financiële effectentoetsen stelselherziening Omgevingsrecht.

9 De resultaten van deze monitoring worden betrokken bij de uit te voeren eerste financiële evaluatie van de gehele stelselwijziging, waarbij de evaluatie van het taakstellend budget voor beheer dat voor de periode 2020 t/m 2023 is overeen gekomen en de voortgang in de uitbouw volgens de Bestuurlijke agenda uitbouw in relatie tot het rendement ervan worden betrokken.

De aansluiting aan de landelijke voorziening DSO-LV en IPOw staat centraal

Het onderzoek naar de effecten van het DSO-LV en IP gaat in op de effecten die direct voortkomen uit het DSO-LV en IPOw. Hierbij wordt echter niet alleen gekeken naar de effecten van de landelijke voorziening zelf, maar ook welke effecten hiermee gemoeid zijn om mede-overheden hierop aan te sluiten. Dit onderzoek is gericht op de investerings- en uitvoeringseffecten. De eenmalige effecten van de transitie voor decentrale overheden, zoals procesmatige kosten en aanschafkosten van nieuwe systemen, worden in een ander deelonderzoek (Transitiekosten, KPMG) meegenomen. De eenmalige ontwikkelkosten voor het DSO-LV vanuit het Rijk als stelselverantwoordelijke zijn niet meegenomen in het onderzoek naar Transitiekosten (KPMG), en zijn daarom wel in dit onderzoek meegenomen.

Onderstaand figuur uit de Verkenning migratie landelijke voorzieningen[10], geeft op een heldere manier weer wat de functies van de huidige voorzieningen en het nieuwe DSO-LV zijn, en daarmee de verandering hierin. De functies en ontwikkeling in dit plaatje staan ook centraal in voorliggend onderzoek naar effecten van het DSO-LV.

Figuur 2 De functies van de oude en nieuwe voorzieningen (ADS 2019)

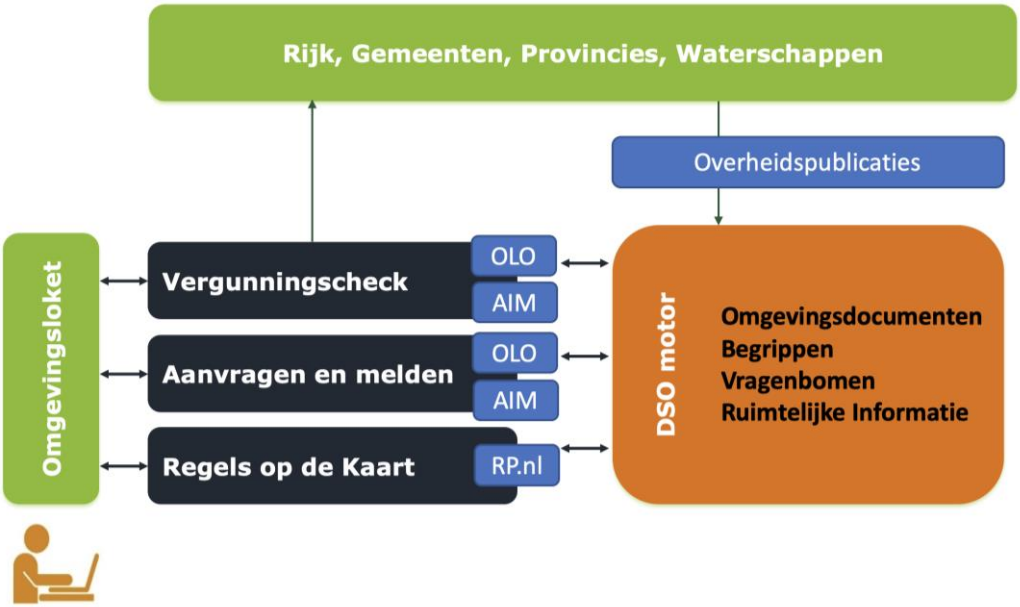

Dit overzicht aan functionaliteiten sluit ook aan bij de definiëring van aansluiting, zoals geformuleerd in de Aansluitingsmonitor[11]. In bijlage 1 zijn de gedefinieerde criteria en definities opgenomen. Hiermee wordt de scope van het onderzoek afgebakend. Er wordt voor aansluiting en gebruik met name gekeken naar noodzakelijke software.

Processen die indirect wel een plek krijgen in het DSO-LV en IPOw, maar voortvloeien uit andere verplichtingen en elementen uit de Omgevingswet, krijgen dan ook in andere deelonderzoeken (m.n. Transitiekosten) een plek. Effecten die voortvloeien uit andere wettelijke verplichtingen of uit eigen ambitie (bovenop de sec verplichte onderdelen) vallen eveneens buiten de scope van dit onderzoek. Het gaat dus enkel om de directe aansluiting op het DSO-LV en IPOw (front-end) en niet om de achterliggende processen (back-end) of lokale keuzes. De volgende metafoor kan deze afbakening verduidelijken:

---

10 Programma Aan de slag met de Omgevingswet/VNG (2019) Verkenning Migratie Landelijke voorzieningen, versie 1.1.

11 Programma Aan de slag met de Omgevingswet (2020) Voorstel toelichting monitor aansluitingen.

Metafoor: in het voorliggende onderzoek is het DSO-LV en IPOw het stopcontact, en de aansluiting van decentrale systemen aan de landelijke voorziening is de stekker. De stroomdraden aan de stekker en bronapparaten, zijnde de processen en decentrale systemen zelf, worden in dit onderzoek niet meegenomen, maar worden in het deelonderzoek Transitiekosten in kaart gebracht.

2.3 Algemene uitgangspunten

Hieronder volgen de belangrijkste uitgangspunten voor ons uitgevoerde onderzoek. Deze waren onderdeel van de uitvraag of zijn afgestemd met de interbestuurlijke werkgroep. De specifieke methodiek, aannames en uitgangspunten worden in hoofdstuk 3 (kosten) en hoofdstuk 5 (baten) nader toegelicht.

Gegevensverzameling

Voor ons onderzoek hebben wij diverse informatiebronnen samengevoegd om een integraal beeld te vormen. Kort samengevat hebben wij ons gebaseerd op bestaande rapporten die de basis vormen, aangevuld met eigen gegevens die verkregen zijn middels interviews, sessies, documentatie, expert-judgement en validatie. Waar in de tekst wordt geduid op expert-judgement wordt het expert-judgement van de onderzoeksbureaus (Ecorys & Senze) bedoeld, tenzij anders aangegeven.

Actoren

De doelgroepen relevant voor de financiële effecten voor het DSO-LV zijn in dit onderzoek als volgt gedefinieerd: stelselverantwoordelijke, bevoegde gezagen, initiatiefnemers en belanghebbenden. Hieronder wordt kort toegelicht hoe de doelgroepen zijn geduid en opgebouwd.

Het Rijk, in de persoon van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), is stelselverantwoordelijke voor het DSO-LV. De bevoegde gezagen, relevant voor het DSO-LV, zijn gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk.

Als het gaat om de initiatiefnemers is het niet eenduidig hoeveel initiatiefnemers er precies zijn. Op basis van expert-judgement hebben we aannames gedaan over de aantallen initiatiefnemers per type handeling waarvoor DSO-LV een effect zou kunnen hebben. Dit is nader toegelicht in paragraaf 5.4.2.

Voor belanghebbenden geldt eveneens dat er in dit onderzoek is gewerkt met aannames, omdat in principe iedereen een belanghebbende kan zijn. Voor DSO-LV geldt dat het met name gaat om burgers die geen initiatiefnemer zijn, organisaties of stichtingen met een belang in de fysieke leefomgeving, en bedrijven met een belang in de fysieke leefomgeving. Op basis van expert-judgement hebben we aannames gedaan over de aantallen directe belanghebbenden per type vergunningaanvraag waarvoor DSO-LV relevant zou kunnen zijn.

Voor het onderzoek is ook de grootte van de doelgroepen relevant. De minister van BZK als stelselverantwoordelijke wordt gezien als 1 organisatie. De gebruikte aantallen voor bevoegd gezagen zijn hieronder weergegeven.

Tabel 2.1 Doelgroep DSO-LV naar type en aantallen - bevoegd gezagen

Bevoegd gezagen	Totale aantallen
Stelselverantwoordelijke	1
Aan te sluiten rijkspartijen	9[12]
Waterschappen	21
Provincies	12
Gemeenten	355

Voor de initiatiefnemers en belanghebbenden verschillen de aantallen sterk per type handeling. Hierop is naar de handelingen en een uitsplitsing gemaakt (zie paragraaf 5.4.2).

Scenario's

Om de kosten en baten in beeld te brengen wordt gebruik gemaakt van scenario's, die helpen de effecten voortkomend uit de doorontwikkeling van het stelsel te kunnen duiden. Voor dit onderzoek laten we de scenario's zoveel mogelijk aansluiten bij de scenario's als opgesteld in de startnotitie. In overleg met de interbestuurlijke werkgroep hebben er aanpassingen plaatsgevonden.

De scenario's zijn als volgt gedefinieerd:

A. Scenario Ow zonder DSO-LV: de Omgevingswet wordt per 1 januari 2022 ingevoerd, maar zonder DSO-LV. Dit scenario heeft in zekere zin geen realiteitswaarde voor de toekomst omdat de Omgevingswet breder van opzet is dan de huidige wetgeving. Voor de beantwoording van de vragen voor dit scenario hoeft niet met een bandbreedte gewerkt te worden..
B. DSO-LV Basis: de Omgevingswet wordt per 1 januari 2022 ingevoerd met ter ondersteuning DSO-LV en IPOW-basisniveau. Dit basisniveau heeft als uitgangspunt minimaal handhaving van het huidige dienstverleningsniveau, wel is het DSO breder van opzet. Daarnaast is het basisniveau uitgebreid met functionaliteiten die uit de uitbouwfase eerder zijn ontwikkeld en daardoor tot de DSO-LV Basis zijn gaan behoren.
C. Uitbouw: In dit scenario wordt er aan de hand van de agenda uitbouw invulling gegeven aan de componenten die de hoogste prioriteit krijgen.
D. Uitbouw+: In dit scenario wordt er invulling gegeven aan de overige componenten uit de agenda uitbouw, het vormt het eindbeeld voor het onderzoek.

Verder is het goed om scenario A nog nader te duiden. Het A-scenario gaat in op de situatie waarin de Omgevingswet wordt ingevoerd, maar zonder het DSO-LV. Dit is in onze optiek nadrukkelijk geen nul-situatie, omdat niet de huidige situatie in beeld wordt gebracht, maar de situatie waarbij de Omgevingswet wel wordt ingevoerd, maar het DSO-LV niet. Hierbij moet ook gesteld worden dat er al kosten gemaakt zijn om een DSO-LV te ontwikkelen. Ook is het onduidelijk in hoeverre de huidige systemen in de lucht zullen blijven. In samenwerking met de werkgroep is afgesproken dat dit scenario niet gekwantificeerd hoeft te worden omdat dit een te grote exercitie zou beteken voor een zeer hypothetische situatie. Het A-scenario is een op zichzelf staand scenario, en is daarmee anders in karakter dan de overige scenario's. In samenwerking met de werkgroep is afgesproken dat dit scenario niet gekwantificeerd hoeft te worden, omdat dit een te grote exercitie zou beteken voor een zeer hypothetische situatie. Mogelijk zorgt dit wel dat een aantal vermeden kosten door deze keuze niet in beeld zijn gekomen

Binnen de andere scenario's zijn alleen de additionele effecten van het DSO-LV in beeld gebracht ten opzichte van de huidige situatie. Deze scenario's mogen daarom niet afgezet worden tegen het A scenario. Tezamen laten de scenario's zien wat de kosten en bateneffecten zijn van het DSO-LV (scenario B t/m D) en wordt een doorkijk gegeven van de niet realiseerbare effecten bij invoering van de Omgevingswet zonder DSO-LV (scenario A).

[12] Lijst aansluiten rijkspartijen: EZK/SODM, LNV, RVO, RCE, BZK, RWS, ILT, ProRail, Defensie/RVB.

In de kruistabel (Tabel 2.2) zijn de voorgenomen componenten binnen elk scenario aangegeven. We zijn hierbij uitgegaan van het bestuursakkoord en de uitbouwagenda. Echter om zo goed mogelijk bij de werkelijkheid aan te sluiten hebben we ook de wijziging van de op te leveren componenten opgenomen en gearceerd. Het gaat hierbij om een drietal componenten die vanuit het uitbouwscenario naar voren gehaald worden en voorzien zijn vóór 1 januari 2022, ze maken officieel geen onderdeel uit van de basisvoorziening, maar worden wel gelijktijdig in gebruik genomen (groen gearceerd in de tabel). Naast het naar voren halen van componenten zijn er ook een tweetal componenten die in het bestuursakkoord onder uitbouw voorzien zijn in de uitbouwagenda geschrapt (rood gearceerd in de tabel). Voor de geschrapte componenten was in de uitbouw agenda geen budget opgenomen.

Tabel 2.2 Kruistabel componenten scenario's

Componenten	Scenario A: Geen DSO-LV	Scenario B: DSO-LV Basis	Scenario C: Uitbouw	Scenario D: Uitbouw+
OW-loket (gebruikerstoepassing):		**X**	X	X
Viewer Regels en Kaart		**X**	X	X
Open stelsel en API store (ontwikkel- en beheerportal)		**X**	X	X
Registratie toepasbare regels (technische voorziening voor de uitvoering)		**X**	X	X
Stelselcatalogus (technische voorziening)		**X**	X	X
Overbruggingsfunctie RP als onderdeel van het Informatiehuis Ruimte		**X**	X	X
Stelselknooppunt, incl. beveiliging		**X**	X	X
LVBB en Raadpleging Omgevingsdocumenten (ROD/OZON)		**X**	X	X
Ontwikkelen standaarden TPOD, STAM en STTR		**X**	X	X
Samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling Omgevingsvergunning*		**X**	X	X
Kennisgeving vergunning voor een omgevingsplanactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH)		**X**	X	X
Doorontwikkelen standaarden**		**X**	**X**	X
Samenwerkingsruimte t.a.v. planvorming en initiatieven*			**X**	X
en Ontsluiting van een aantal nader te bepalen Informatieproducten***			**X**	X
Zichtbaar maken van locaties van nieuwe vergunningen en meldingen (onderdeel VTH)			**X**	X
doorontwikkeling Eén loket			**X**	X
Landelijke voorziening regelbeheer****				
Landelijke aansluitvoorziening*****				
Ontsluiting van de groslijst met informatieproducten******				**X**
Het gebruik van 3D.				**X**
Volledige ondersteuning voor VTH.				**X**
Behandeling van bezwaar en beroep in de landelijke voorziening.				**X**
Ondersteuning van dynamische informatie				**X**
Onderzoekshulp				**X**
Afronding standaarden				**X**

X = componenten die in het betreffende scenario in gebruik genomen worden X = componenten die in voorgaande scenario in gebruik genomen zijn (uitbouw)
* Bij de samenwerkingsruimte is ervoor gekozen om deze in DSO-basis en in uitbouwfase te plaatsen. In DSO-basis gaat het om de samenwerkingscomponent ten behoeve van de omgevingsvergunning, en de uitbouwfase gaat het om de samenwerkingsfunctie ten behoeve van planvorming en initiatieven. ** Bij het doorontwikkelen standaarden zijn de TPOD Natura 2000 en de TPOD Programma naar voren gehaald in de ontwikkeling (het is hiermee geen basisniveau maar de afronding is voorzien vóór 1-1-2022 *** Door middel van individuele businesscases worden er in de uitbouwfase (scenario C) een aantal informatieproducten opgeleverd" **** De landelijke voorziening wordt in het basisniveau gerealiseerd. Een verdere uitbreiding bracht voor de koepels geen meerwaarde (plan uitbouw 2019, p.32) ***** Een technisch interbestuurlijke aansluitvoorziening bleek overigens niet meer nodig voor het proces van aanvragen en meldingen, omdat er door het Programma DSO-LV een API-strategie is ontwikkeld voor het oriënteren, checken, opstellen en indienen. Hiermee kunnen alle Bevoegd Gezagen aansluiten en communiceren (plan uitbouw 2019, p.37). ****** in de uitbouw+ fase (scenario D) worden opnieuw een aantal nader te bepalen informatieproducten opgeleverd. "
Donkergroen gearceerde componenten zijn in de praktijk volledig naar voren gehaald t.o.v. het bestuursakkoord en de uitbouwagenda **Lichtgroen gearceerde componenten zijn gedeeltelijk naar voren gehaald t.o.v. het bestuursakkoord en de uitbouwagenda** **Rood gearceerde componenten zijn geschrapt**

--

Effecten per jaar

In dit onderzoek onderscheiden wij eenmalige en structurele kosten en baten, waarbij wij een tijdspanne van acht jaar meenemen: vanaf 2022 tot en met 2029. De tijdsspanne is vooral relevant voor de structurele kosten, waarbij we in eerste instantie de kosten per jaar berekenen. Daarnaast is er ook in de scenario's een tijdsspanne weer te geven, ook al ligt deze (nog) niet vast, het is wel nodig om hier een aanname voor te doen, om de kosten per jaar te kunnen berekenen.

De volgende toedeling is gehanteerd:

- B: 2022 – 2024;
- C: 2025 – 2028;
- D: 2029 (en verder)

De tijdlijn wordt dus puur gebruikt om de ontwikkeling in kosten per jaar te laten zien in het conclusiehoofdstuk (hoofdstuk 7), en is in zekere mate fictief. In principe zijn alle scenario's wel opzichzelfstaand, waardoor scenario B de basis is. Scenario C is vervolgens opgebouwd uit scenario B plus de additionele effecten in C. Scenario D werkt hetzelfde, en is de som van scenario B en de additionele effecten in C en D.

Additionaliteit is toegepast, niet alle effecten zijn direct toe te kennen aan DSO-LV

Voorliggend onderzoek brengt financiële kosten- en bateneffecten van het DSO-LV in kaart. Hiervoor wordt in het onderzoek een additionaliteitsbeginsel gehanteerd. Dit betekent dat alleen additionele effecten ten opzichte van de huidige situatie worden meegenomen. Vergelijkbare kosten of baten die in de huidige situatie ook al aanwezig zijn, vallen buiten de scope van het onderzoek, omdat het onredelijk is deze effecten aan het DSO-LV toe te kennen. Dit onderzoek kijkt dus naar de verandering, en is daarmee anders dan een (M)KBA waarbij alle effecten in beeld worden gebracht en worden afgezet tegen een nul-situatie.

Opgenomen bedragen nominaal en inclusief btw (waar relevant)

De genoemde bedragen in dit rapport zijn nominaal en op basis van prijspeil 2020 bepaald. De gebruikte bedragen zijn daarnaast inclusief btw verwerkt, waar dit relevant is, bijvoorbeeld bij out-of-pocketkosten. Wanneer belasting niet van toepassing is, bijvoorbeeld bij interne uren van

actoren, is geen btw meegenomen. Op basis van deze benadering is het niet nodig om op het einde nog een correctie te doen voor de belasting.

Baten zijn geaggregeerd

Om tot een werkbaar model en rapport te kunnen komen, en dubbeltellingen te voorkomen, is ervoor gekozen om de baten te benaderen door middel van een kapstokbenadering. Hierbij zijn effecten en handeling gebundeld in overkoepelende baten, op basis van de inventarisatie op proces- en handelingsniveau. Het is namelijk niet mogelijk om aan alle specifieke functionaliteiten en aspecten van het DSO-LV in isolatie specifieke baten toe te kennen, waar ze juist gezamenlijk een effect tot stand brengen. In hoofdstuk 6 is per baat aangegeven welke bateneffecten op handelingsniveau er zijn samengevoegd.

Niet-kwantificeerbare effecten

De te onderzoeken effecten in voorliggend onderzoek gaan in op de directe effecten voor de verschillende actoren. Er zijn echter effecten in het onderzoek naar voren gekomen die wel direct voortkomen uit het DSO-LV, maar waarvoor de ontwikkeling nog te onzeker is om deze effecten te kwantificeren. Dit geldt voor zowel kosten als baten. Deze effecten zijn wel genoemd in de tekst, en komen in tekst ook terug in de conclusie, maar zijn niet gekwantificeerd.

Daarnaast zijn er effecten van meer brede maatschappelijke aard. Waar effecten van meer maatschappelijke aard niet direct herleidbaar zijn tot de actoren, worden deze maatschappelijke effecten niet meegenomen en gekwantificeerd in dit onderzoek. Waar relevant, mogelijk en naar voren gekomen, zullen we het bestaan van de maatschappelijke effecten wel noemen, maar deze effecten worden niet verder uitgewerkt.

3 Uitgangspunten kosten

3.1 Inleiding

De kosten voor het DSO-LV & IPOw zijn onder te verdelen in eenmalige en structurele kosten. Eenmalige kosten zijn kosten die maar eenmalig (of voor één specifieke periode) gemaakt worden. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van functionaliteiten. Structurele kosten zijn jaarlijks terugkerende kosten, bijvoorbeeld licentiekosten.

3.2 Opbouw kosteneffecten

De kosten voor het DSO-LV en IPOw die in dit onderzoek in kaart worden gebracht zijn onderverdeeld in drie verschillende fasen. In Figuur 3 is de opbouw van de kosten schematisch weergegeven. In de rest van deze paragraaf worden de fasen en bijbehorende kosten verder toegelicht.

Voor het in kaart brengen van een groot deel van de componenten wordt gebruik gemaakt van eerder uitgevoerde onderzoeken, ramingen en businesscases. Een ander deel van de informatie is opgehaald uit interviews of bewerkt op basis van expert-judgement.

De kosteneffecten zijn voornamelijk gegeven kosten in euro's. In enkele gevallen is wel een bewerking gedaan op euro's en aannames. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een P*Q berekening (zie ook 5.4.1, en 2.3). In de volgende paragrafen wordt de methodiek die is toegepast voor de kwantificering van de kosteneffecten in de fasen beknopt toegelicht.

Figuur 3 Opbouw kosten DSO-LV & IPOw

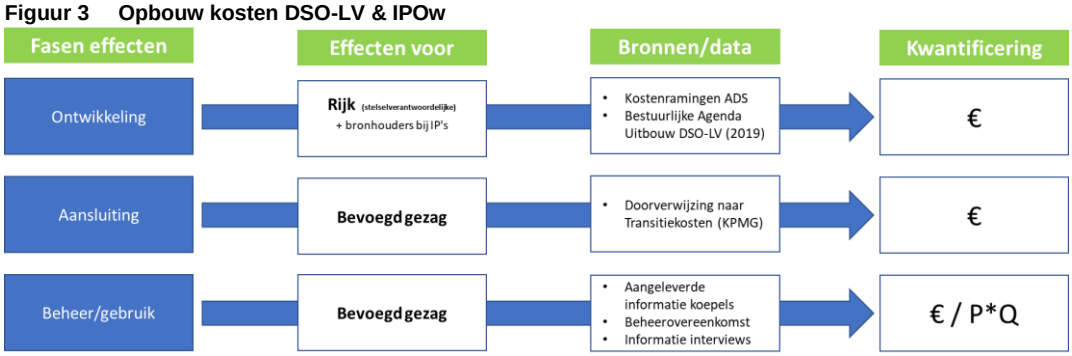

3.2.1 Ontwikkeling

Onder ontwikkeling vallen de kosten die gemaakt moeten worden om het DSO-LV en IPOw te ontwikkelen. Dit zijn eenmalige kosten die gemaakt worden door het Rijk als stelsel-verantwoordelijke en door bevoegde gezagen voor de ontwikkeling van de informatieproducten. Een deel van de componenten valt onder scenario B, het basisniveau. Een ander deel van de componenten valt onder scenario C en D, de uitbouw. De kosten voor ontwikkeling van het basisniveau en de uitbouw worden in kaart gebracht aan de hand van eerder opgestelde

kostenramingen van Aan de slag met de Omgevingswet (ADS)[13]. Deze kosten zijn vervolgens over de scenario's toebedeeld op basis van de eerder genoemde scoping van deze scenario's.

Voor het basisniveau is gebruik gemaakt van een actueel kostenoverzicht (veelal realisatiekosten) van ADS[14]. Voor de uitbouwelementen zijn ramingen gebruikt die voor eerdere onderzoeken zijn opgesteld door experts door middel van T-shirt-sizing[15]. Voor deze uitbouwelementen zijn de voorziene investeringskosten als genoemd de ADS-raming. Er is geen bandbreedte opgenomen, vanwege de overzichtelijkheid. De bandbreedtes vanuit ADS zijn wel opgenomen in bijlage 2. De verwerking van kosten voor de ontwikkeling van informatieproducten zijn nader toegelicht in 3.3.

De ontwikkelkosten van het DSO-LV zijn eenmalig en liggen grotendeels bij het Rijk als stelselverantwoordelijke[16], deze worden in dit onderzoek opgevoerd.

3.2.2 Aansluiting

Onder aansluiting vallen de kosten die bevoegde gezagen en belanghebbenden maken om op het DSO-LV & IPOw aan te sluiten, zoals de aanschaf en implementatie van de benodigde software systemen. Bij het in kaart brengen van deze eenmalige kosten sluiten wij aan bij het deelonderzoek van KPMG (2020) naar transitiekosten. Onder aansluiting worden geen procesmatige kosten voor bevoegde gezagen meegenomen, zoals de kosten voor het 'vullen' en niet aan het DSO toe te schrijven kosten voor het up-to-date houden van informatie in de systemen. Deze componenten horen deels in andere deelonderzoeken thuis, waar de informatie voor nodig is, en vallen deels ook onder andere wettelijke verplichtingen dan de Omgevingswet.

Voor de aansluitkosten verwijzen we daarom in zijn geheel door naar het onderzoek Transitiekosten, waar de aansluitkosten voor lokale bevoegde gezagen onderdeel van zijn, om dubbeltellingen en dubbele belasting bij de uitvraag bij bevoegde gezagen, te voorkomen (zie ook het onderdeel 'aansluiten' in 4.3). Uiteindelijk is het wel van belang dat deze verschillende kostenposten samengevoegd worden in het integratieonderzoek. Zo ontstaat er een zo compleet mogelijk beeld van de totale kosten en baten.

3.2.3 Gebruik/beheer

In de fase gebruik/beheer worden de kosten meegenomen die bevoegd gezagen maken om gebruik te kunnen maken van het DSO-LV & IPOw. Het gaat in deze fase over structurele kosten, zoals licentie- en beheerkosten.

Licentiekosten

Voor het kosteneffect licentiekosten is gebruik gemaakt van kwantitatieve input vanuit verschillende koepels (IPO, UvW en Rijk), de gehouden interviews met bevoegde gezagen, en aangeleverde informatie van individuele bevoegd gezagen. Op basis van aannames en expert-judgement van de onderzoekers heeft dit geleid tot een totaaloverzicht van de verwachte licentiekosten voor de bevoegd gezagen per jaar.

Hierbij moet worden opgemerkt dat uit de gesprekken blijkt dat de licentiekosten sterk uiteen kunnen lopen tussen bevoegde gezagen, ook binnen dezelfde groep bevoegde gezagen. De licentiekosten blijken grotendeels afhankelijk van lokale keuzes en ambities. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om eenmalig een grotere investering te doen in nieuwe software, met lage structurele

[13] Programmabacklog DSO basisniveau (juli, 2020) & Kostenraming componenten uitbouw (oktober 2018).
[14] Programmabacklog DSO basisniveau (juli, 2020).
[15] Kostenraming componenten uitbouw (oktober, 2018).
[16] Een uitzondering hierop is de verantwoordelijkheid t.a.v. het ontwikkelen van informatieproducten.

licentiekosten. Maar ook het omgekeerde kan: een lagere eenmalige investering met hogere structurele licentiekosten. Daarnaast is het mogelijk dat bevoegde gezagen (een deel van) software gezamenlijk gaan gebruiken, waardoor kosten kunnen veranderen.

Het is echter onduidelijk hoe deze exacte verhouding in de populatie er uit ziet, simpelweg omdat bevoegde gezagen nog niet altijd een volledig zicht hebben op de keuzes die ze hierin gaan maken. Om dit te ondervangen is gekozen voor een bandering van een gemiddelde, waarbij de uitkomsten zijn afgerond op 5.000-tallen en vermenigvuldigd met de populatie per actorgroep. Over deze gebandeerde gemiddelden per bevoegd gezag is vervolgens nog een onzekerheidsmarge van 10% toegepast om tot de minimale en maximale bandbreedtes te komen. Het werken met bandbreedtes in dit geval is ook in afstemming gebeurd met het onderzoek naar Transitiekosten (KPMG).

Tot slot is het denkbaar dat de licentiekosten over de tijd zullen veranderen. Of dit gebeurt is van diverse factoren afhankelijk. De verwachting op basis van de gevoerde gesprekken en expert-judgement van de onderzoekers, is dat binnen de scope van dit onderzoek (tot en met 2029) de licentiekosten per jaar niet zullen veranderen, op basis van de huidige inzichten. Tot en met 2029 worden er nog nieuwe functionaliteiten en applicaties aan het DSO-LV toegevoegd, wat ook iets kan vragen van de software. Of de licentiekosten na deze periode zullen veranderen is afhankelijk van de doorontwikkeling na 2029 van het DSO-LV, de ontwikkelingen op de markt van aanbieders (dit is nu een relatief kleine en gespecialiseerde markt), en de ambitieniveaus van overheden.

Beheerkosten

Afspraken over de beheerkosten zijn vastgelegd in het Financieel Akkoord en de Beheer-overeenkomst. Dit is ook de basis voor onze berekeningen. Alle bevoegde gezagen dragen volgens het Bestuursakkoord en het Financieel Akkoord bij aan de structurele beheerkosten van het DSO-LV en IP. Hierbij gaat het om strategische, tactische en operationele beheerkosten van het DSO-LV, die gefinancierd worden via een taakstellende budgetten, zoals afgesproken in de Beheersovereenkomst.

De daadwerkelijk gemaakte beheerkosten zijn niet beschikbaar voor de onderzoekers, waardoor het niet mogelijk is een vergelijking te maken tussen de gemaakte beheerkosten en de beheer-afspraken. Daarom hebben wij in dit onderzoek de beheerkosten voor DSO-LV gelijkgezet aan de afspraken in de beheerovereenkomst voor zover mogelijk. De afspraken lopen echter tot 2027, waardoor voor scenario D doorgerekend is met 30% van de ontwikkelkosten in dat scenario. Dit is in lijn met de inschatting in de Bestuurlijke Agenda Uitbouw DSO-LV (2019).

Hierbij moet dus worden opgemerkt dat het bedrag in scenario D geen onderdeel uitmaakt van de huidige afspraken. Indien het kaderstellend budget overschreden wordt, zal er nadere bestuurlijke besluitvorming moeten plaatsvinden op dit punt.

Voor lokaal beheer is in dit onderzoek verder alleen een effect meegenomen voor applicatie- en regelbeheer, omdat deze direct voortkomen uit het DSO-LV.

Omdat er onzekerheid bestaat rondom de uitwerking van de informatieproducten en het nog niet duidelijk is wie verantwoordelijk is voor het beheer, zijn de beheerkosten voor de informatieproducten opgenomen als PM post. Daarnaast geldt dat een deel van de kosten zoals het zorgen voor een goede gegevenskwaliteit ten dele voort komen uit andere wettelijke verplichtingen (binnen en buiten de Omgevingswet).

De overige lokale beheerkosten voor bijvoorbeeld software en de informatievoorziening, zijn niet per definitie additioneel ten opzichte van de huidige situatie. Daarnaast zijn er lokale beheerkosten denkbaar die het DSO-LV raken, maar buiten de scope van dit onderzoek vallen. Bijvoorbeeld voor het up-to-date houden van de informatie in het DSO-LV. Deze componenten komen deels voort uit andere wettelijke verplichtingen en zouden deels in andere deelonderzoeken naar financiële effecten van de Omgevingswet aan bod moeten komen, bijvoorbeeld de onderzoeken waar de betreffende informatie expliciet benodigd is. Uiteindelijk moeten de verschillende resultaten in het integratie-onderzoek een eenduidig en samengebracht beeld van de kosten geven.

3.3 Informatieproducten

In onze scenario's hebben wij gekozen voor de benaming "realisatie van de gekozen informatie-producten" (zoals opgenomen in scenario C Uitbouw) en "ontsluiting van overige gekozen informatieproducten" (zoals opgenomen in scenario D Uitbouw+). Bij het kiezen van deze verdeling hebben wij ons gebaseerd op de prioriteitenmatrix uit de uitbouwagenda (Plan Uitbouw DSO-LV, 2019, Deze verdeling is daarnaast afgestemd met de werkgroep via een tussentijdse memo.

Ontwikkeling van informatieproducten

De activiteiten in het kader van Uitbouw DSO-LV richten zich op het aansluiten van de landelijk te ontwikkelen informatieproducten op het DSO-LV. Eventuele wensen van bevoegde gezagen omtrent aansluiting van decentrale informatieproducten moeten via het OGB Beheer worden ingebracht. Daarnaast staat in de groslijst (14 juli 2017) van 127 informatieproducten nog niet direct vast welke informatieproducten waarde toevoegen en relatief makkelijk ontwikkelbaar zijn. Daardoor staat nog niet vast welke producten ontwikkeld en ontsloten gaan worden[17]. Daarnaast stelt de uitbouwagenda[18] dat het ontwikkelen van nieuwe informatieproducten de verantwoordelijkheid van de domeineigenaren, bronhouders en/of bevoegd gezagen vallen. Daardoor vallen deze niet binnen het landelijke ontwikkelbudget. Daarnaast komen de eisen ten aanzien van de datakwaliteit niet direct voort uit de ontwikkelingen rondom het DSO-LV.

Goede informatieproducten zijn echter van essentieel belang voor het bereiken van de doelstelling van de Omgevingswet en het DSO-LV, daarom is er gekozen om binnen scenario C te starten met het ontwikkelen van een aantal informatieproducten in het Plan Uitbouw[19]. De Programmaraad[20] is hierbij de coördinator op de inhoud. Jaarlijks stellen zij de actualisatie uitbouw op waarvan ook de informatieproducten een onderdeel van zijn. Om te kunnen starten met het aansluiten van informatieproducten heeft elke koepel en de wetgever een prioriteiten top vijf opgesteld, op basis van de volgende criteria:

- Evidente waarde toevoeging voor de uitvoering van de Omgevingswet;
- Draagt bij aan integraliteit, hoge prioriteit;
- Snel te realiseren;
- Beperkt beslag op capaciteit TBO en ontwikkelpartij;
- Geringe impact ICT.

[17] Plan Uitbouw DSO-LV p.15
[18] Plan Uitbouw DSO-LV p.15
[19] Pagina 16
[20] De Programmaraad is vervangen door de OGB en in de nabije toekomst wordt er een ROTB (Regie overleg tactisch beheer) ingericht.

Deze prioriteiten top vijf voor de koepels en wetgever staan in onderstaande tabel. In de tabel zijn weinig overeenkomstige prioriteiten waar te nemen en mede daardoor is er gekozen om te beginnen met het ontwikkelen van de prioriteit nummer één van elke koepel[21]. De tweede (en volgende) prioriteit op de respectievelijke overzichten per koepel en wetgeving wordt opgepakt als de eerste (c.q. voorgaande) klaar is. Door het kiezen van de 'agile' ontwikkelmethode is het gereedkomen van ieder geprioriteerd informatieproduct voor ons moeilijk te overzien en voorspellen.

Tabel 3.1 Prioritering

Prio	EB/wetgeving	Rijk	VNG	IPO	UvW
1	Aandachtsgebieden externe veiligheid	Natura 2000 en toegangbeperkende gebieden	Maat- en locatiegegevens	EV, risico buisleidingen	Oppervlaktewater kwaliteit
2	Generieke invoergegevens luchtkwaliteit	Meldingen LAVS / bodem	Inventarisatie bouwwerken	Publiekrechtelijke bekendmakingen	Rioolsysteem
3	EV risico buisleidingen	Tonen via een aansluiting van registers externe veiligheid en geluid	WKO afweging	Inventarisatie bouwwerken	Begrenzing natuur
4	Aandachtsgebied luchtkwaliteit	BRK-PB, publiek rechterlijke beperkingen, de huidige WKPB-besluiten, tonen in DSO-LV, dus incl. Rijksmonumenten-register	Invoergegevens luchtkwaliteit	Reken- en meet voorschriften geluid	WKO afweging
5	Geluidsaandachts-gebieden		Geluidbelastings-kaart	RCE	Grondwatersystee m kwaliteit

Voor het ontwikkelen van de informatieproducten is er in de Uitbouw Agenda een afspraak gemaakt over de verdeling van de kosten. Dit omvat dat de domeineigenaren en bronhouders verantwoordelijk zijn voor het verrijken van bestaande en het bouwen van de informatieproducten, het verzamelen van de daarvoor benodigde content, inclusief het realiseren en behouden van de kwaliteit ervan. Hierbij is het uitgangspunt de aansluiting op het DSO is additioneel maar de kosten die bronhouders uit hun verantwoordelijkheden en taakopvatting maken niet.

Informatieproducten uitgezet over scenario's

Om de kosten voor de verschillende scenario's in beeld te brengen hebben wij ons gebaseerd op de door ADS opgestelde Programmabacklog en het algemene Plan Uitbouw DSO-LV[22]. Vanuit deze bronnen hebben wij voor scenario B de ingeschatte kosten voor de overbruggingsfuncties binnen het informatiehuis ruimte overgenomen. Voor de overige informatieproducten geldt dat we vanuit het Plan Uitbouw DSO-LV enkel een gedegen beeld van de kosten voor het ontsluiten van de informatieproducten hebben. Voor de ontwikkeling hiervan bestaan momenteel geen gedegen en bestuurlijk geaccordeerde ramingen. We hebben daarom ten aanzien van de ontwikkeling van deze producten een PM-post opgenomen.

[21] Plan Uitbouw DSO-LV p.16

[22] Plan Uitbouw DSO-LV en Programmabacklog DSO basisniveau (juli, 2020).

Om de kosten voor scenario C te berekenen hebben we aangenomen dat er een tiental informatieproducten opgeleverd worden. Dit zijn de top 2 geprioriteerde producten die door de verschillende koepels zijn benoemd in de uitbouw agenda (zie ook de tabel in hoofdstuk 2). Hierbij zijn de kosten voor de ontsluiting van deze producten opgenomen binnen dit scenario[23].

Scenario D komt tot stand door het opnemen van de gehele groslijst aan informatieproducten. Dit is een aanname met grote onzekerheid door de agile manier van ontwikkelen, het is daarom moeilijk in te schatten welke producten er uiteindelijk ontwikkeld worden. Het volledig opnemen van de groslijst geeft echter wel een beeld van de volledig ingevulde ambitie ten aanzien van de informatieproducten. Hierbij liggen de kosten voor ontwikkeling voor een groot deel uiteindelijk bij de verschillende domeinhouders en bronhouders. De volledige kostenpost voor ontwikkeling is momenteel nog niet in beeld. Daarom zijn in dit onderzoek de geraamde kosten voor de domeinhouders meegenomen en zijn in navolging van het plan uitbouw[24] niet aan specifieke actoren toegekend. Daarnaast zijn de ontwikkelkosten voor de bronhouders in navolging van de Business case informatieproducten opgenomen als een PM-post[25] .

3.4 Vermeden kosten

In aansluiting op de Werkwijzer voor MKBA digitale overheid[26], is er sprake van vermeden kosten wanneer er ook zonder DSO-LV bepaalde kosten zouden worden gemaakt in de verschillende scenario's. Omdat wij in het onderzoek gekeken hebben naar de *meerkosten* van DSO-LV ten opzichte van de huidige situatie, kunnen vermeden kosten niet integraal meegenomen worden in de analyse. Daarnaast is het goed om op te merken dat vermeden kosten, per definitie, geen baten zijn, maar altijd als negatieve kostenpost gezien zouden moeten worden.

Wel is het relevant om een idee te hebben bij de vermeden kosten van het DSO-LV. De uitwerking van scenario A is een extra beleidsalternatief, waarin deze kosten zijn opgenomen voor het Rijk. Scenario A is beschouwd en uitgewerkt in paragraaf 7.4. De belangrijkste vermeden jaarlijkse kosten zijn:

- OLO2: circa 8 tot 10 fte en 2.5 miljoen euro jaarlijks programmageld (waarvan releasekosten circa 500k-800k)
- RP.NL: 3 miljoen euro per jaar voor beheer en exploitatie
- AIM-systeem: 300.000 euro.

[23] We zijn hierbij uitgegaan dat de 10 IP's 7.9% van de totale groslijst bedraagt en hebben daarom 7.9% van het budget toegekend, dit is grofmazig omdat we geen inschatting kunnen maken van de complexiteit.

[24] Plan Uitbouw DSO-LV p.19-20

[25] Rapportage business case informatieproducten p.21-22

[26] SEO, Ecorys, Van Zuthpen (2019). Werkwijze voor maatschappelijke kosten-batenanalyse van de digitale overheid.

4 Kosteneffecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de te kwantificeren kosteneffecten voor scenario B, C en D uitgewerkt. De basis en methode hiervoor is toegelicht in hoofdstuk 3. De kosteneffecten worden per effect toegelicht, waarbij ook de betrokken actoren inzichtelijk zijn gemaakt.

4.2 Duiding per structureel kosteneffect

In onderstaande paragrafen wordt ieder in beeld gebracht kosteneffect voortkomend uit het DSO-LV en IPOw toegelicht. Er wordt inzicht verschaft in de gebruikte parameters en de uitkomsten per scenario en per actor. Het complete overzicht van aannames en gekwantificeerde kosteneffecten is te vinden in bijlagen 3.1 t/m 3.3.

Ontwikkeling

4.2.1 Ontwikkeling omgevingswet-loket en gebruikerstoepassing (één loket)

Het Omgevingswetloket en de gebruikerstoepassing moeten worden ontwikkeld om één loket te realiseren. Onder dit effect vallen de componenten van het Omgevingswetloket, de gebruikerstoepassing en de viewerregels en kaart uit de kruisjeslijst. Door deze voorziening is er sprake van één plek voor het raadplegen van de kaart maar ook voor het indienen van meldingen en vergunningen. Deze ontwikkeling brengt kosten met zich mee

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alle scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling omgevingswet-loket en gebruikerstoepassing (één loket)' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 29,6 miljoen.

Tabel 4.1 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling omgevingswet-loket en gebruikerstoepassing (één loket)' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 29,6	€ 29,6	€ 29,6
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 29,6**	**€ 29,6**	**€ 29,6**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.2 *Ontwikkeling open stelsel en API-store (ontwikkel- en beheerportaal)*

In het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet is afgesproken dat de gegevens en informatieproducten die deel uitmaken van het DSO-LV als open data voor hergebruik beschikbaar zijn, zodat derde partijen op basis daarvan door middel van eigen applicaties - en gebruik van de services van het DSO-LV - diensten en producten kunnen ontwikkelen voor (specifieke) doelgroepen. Alle functionaliteit en gegevens van het stelsel worden in principe als Application Programming Interface (API) aangeboden. De producenten van het digitale stelsel maken zelf ook gebruik van deze API's. Op basis hiervan kunnen anderen diensten worden ontwikkeld. Dit portaal moet ontwikkeld worden, wat kosten met zich meebrengt.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling open stelsel en API-store (ontwikkel- en beheerportaal) komt voor scenario B, C en D uit op circa € 2,2 miljoen.

Tabel 4.2 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling open stelsel en API-store' (ontwikkel- en beheerportaal) (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 2,2	€ 2,2	€ 2,2
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 2,2**	**€ 2,2**	**€ 2,2**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.3 *Ontwikkeling Landelijke voorziening bekendmaking en beschikbaar stelling*

De Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) is straks de centrale landelijke voorziening voor alle overheidspublicaties. OZON draagt daarbij ook zorg voor de validatie van de domeingegevens. Omgevingswetbesluiten worden gevalideerd en komen onder meer via deze landelijke voorziening en het functioneren van OZON zichtbaar in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Voor de ontwikkeling van de LVBB en OZON worden kosten gemaakt.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling bekendmaking en beschikbaar stelling' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 33,6 miljoen.

Tabel 4.3 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling Landelijke voorziening bekendmaking en beschikbaar stelling' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 33,6	€ 33,6	€ 33,6
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 33,6**	**€ 33,6**	**€ 33,6**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.4 Ontwikkeling overbruggingsfunctie RP als onderdeel van het informatiehuis ruimte.

Het doel van de overbruggingsfunctie is om de bestaande ruimtelijke plannen die te vinden zijn op ruimtelijkeplannen.nl via een API beschikbaar te stellen voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Het vormt hierdoor de brug (voor de raadpleging van ruimtelijke plannen) tussen het huidige ruimtelijkeplannen.nl en het DSO-LV. Deze functie moet ontwikkeld worden, wat kosten met zich meebrengt.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling informatiehuis Ruimte' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 7,2 miljoen.

Tabel 4.4 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling overbruggingsfunctie RP als onderdeel van het informatiehuis ruimte' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 7,2	€ 7,2	€ 7,2
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 7,2**	**€ 7,2**	**€ 7,2**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.5 *Technische voorziening ontsluiting informatieproducten*

De informatieproducten moeten uiteindelijk ontsloten worden in het DSO-LV. Deze technische voorziening voor de ontsluiting wordt ontwikkeld door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de uitbouwagenda, en komen uit op € 2 miljoen voor het Rijk als stelselverantwoordelijke. We gaan ervanuit dat deze kosten in scenario C worden gemaakt, als ook de overige informatieproducten ontwikkeld worden. De kosten blijven in D gelijk, er is geen sprake van additionele kosten ten opzichte van scenario C.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'technische voorziening ontsluiting informatieproducten' komt voor scenario C en D uit op € 2 miljoen.

Tabel 4.5 Eenmalig kosteneffect: 'Technische voorziening ontsluiting informatieproducten' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	€ 2,0	€ 2,0
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**-**	**€ 2,0**	**€ 2,0**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.1 *Ontwikkelen en koppelen van de geprioriteerde informatieproducten en ontwikkelen en koppelen van de groslijst informatieproducten*

Onder dit effect valt het ontwikkelen en koppelen van de hoogst geprioriteerde informatieproducten. De informatieproducten worden via afzonderlijke businesscases getoetst op nut en noodzaak, daardoor bestaat er nog geen vastgestelde ontwikkelagenda. De ontwikkeling en koppeling van deze informatieproducten brengen eenmalige kosten met zich mee.

Parameters

In paragraaf 3.3 is toegelicht hoe we omgaan met de informatieproducten over de scenario's. Voor het ontwikkelen van de informatieproducten zelf zijn in de uitbouwagenda de kosten voor het opwerken en koppelen van deze producten geschat op een totaal van € 37,2 miljoen. Hiervan valt 7,87% in scenario C, wat neerkomt op de realisatie van de top 10 prioritering van de bestuurlijke koepels. De overige kosten worden gerealiseerd in scenario D voor de realisatie van de overige circa 127 informatieproducten op de groslijst.

Uit de Uitbouw Agenda blijkt dat in het Opdracht Gevend Beraad van 12 juni 2018 een voorstel is gedaan over de te volgen beleidslijn rondom de kosten van informatieproducten. Uit dit voorstel volgt dat de domeineigenaren en bronhouders verantwoordelijk zijn voor het verrijken van bestaande en het bouwen van nieuwe informatieproducten, het verzamelen van de daarvoor benodigde content, inclusief het realiseren en behouden van de kwaliteit ervan. Hierdoor vallen de kosten van het ontwikkelen van de informatieproducten niet onder het ontwikkelbudget vanuit het Rijk als stelselverantwoordelijke. Daarnaast is er op dit moment geen goede data beschikbaar om

de kosten voor de volledige ontwikkeling aan informatieproducten te ramen. Met het document aangepaste groslijs IP v.0.6 van 14 juli 2017 is wel een eerste poging ondernomen, echter is deze raming erg grofmazig en heeft daarom geen officiële status. In de business case Informatieproducten is voor dit onderdeel van de informatieproducten een PM-post opgenomen[27]

Omdat er echter nog grote onzekerheid heerst over de te realiseren producten, de daarmee gepaarde kosten en de financiële arrangementen en afspraken**,** is ervoor gekozen om de kosten van € 37,2[28] miljoen op te nemen als een post voor het opwerken en ontsluiten van de informatieproducten. Deze post is opgenomen als nader te verdelen, omdat er op dit moment geen goede onderverdeling te maken is waar de gemaakte kosten zullen landen. We sluiten hiermee aan bij het plan uitbouw[29]. Daarnaast is door de grote onzekerheid rondom de uitwerking van de nog te ontwikkelen informatieproducten besloten om aanvullend een PM-post op te nemen ten aanzien van de ontwikkeling van de groslijst van de informatieproducten. Binnen deze post valt ook de € 5 miljoen die tot op heden door IPO zijn ingezet ten behoeve van 'no-regret' informatieproducten binnen de informatiehuizen natuur en EV.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling groslijst informatieproducten' komt voor scenario C uit op € 2,9 miljoen en voor scenario D op € 37,2 miljoen. Het is nog onbekend bij welke actoren deze kosten uiteindelijk precies gaan vallen. De PM-post omvat ook nog kosten die niet kwantificeerbaar zijn op dit moment, een voorbeeld van een deel van deze kosten is de € 5 miljoen ontwikkelkosten die provincies maken voor de no-regret ontwikkeling van informatieproducten binnen de informatiehuizen natuur en externe veiligheid.

Tabel 4.6 Eenmalig kosteneffect: 'Ontsluiting en ontwikkeling van de geprioriteerde informatieproducten en ontsluiting en ontwikkeling van de groslijst informatieproducten' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	-	-
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Nader te verdelen over actoren	-	€ 2,9 + PM	€ 37,2 + PM
Totaal	**-**	**€ 2,9** + PM[30]	**€ 37,2 + PM[31]**

4.2.2 Ontwikkeling technische voorziening kennisgeving vergunning voor een omgevingsplanactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH), zichtbaar maken van locaties van nieuwe vergunningen tot volledige ondersteuning VTH

De beoogde functionaliteit betreft het in de DSO-viewer kunnen tonen van de kennisgevingen van de vergunning Buitenplanse Omgevingsplan Activiteit (BOPA-vergunning). Dat wil zeggen dat locaties (werkingsgebieden) zichtbaar zijn waar een BOPA-vergunning is verleend. Aan deze locatie hangt de tekst van de kennisgeving en mogelijke bijlagen. Daarnaast wordt beoogd via DSO-LV aan te sluiten op de processen rond toezicht en handhaving en hiervoor ook relevante informatie via het DSO-LV te ontsluiten. De ontwikkeling van deze voorziening brengt eenmalige kosten met zich mee.

---

27 Rapportage business case informatieproducten p.21-22

28 De 37.2 miljoen is overgenomen uit het plan uitbouw p.21, hierbij geldt dat deze raming het midden van de kostenraming ex. de risico-opslag bedraagt zoals deze in de businesscase Informatieproducten was opgenomen.

29 Plan Uitbouw DSO-LV p.19-20

30 Er is een PM post opgenomen ten aanzien van de ontwikkeling.

31 Deze post zal met de ontwikkeling van de informatieproducten in de praktijk hoger uitvallen.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten worden in scenario B, C en D gemaakt en nemen toe over de scenario's heen. Op basis van expert-judgement is ingeschat dat 20% van de kosten vallen in scenario B, hier in scenario C additioneel 30% bijkomt (50% totaal) en in scenario D additioneel 50% (100% totaal).

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling technische/digitale voorziening kennisgeving vergunning voor planactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH) en volledige ondersteuning VTH' komt voor scenario B uit op € 0,9 miljoen, voor scenario C op 2,3 miljoen en scenario D € 4,5 miljoen.

Tabel 4.7 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling technische voorziening kennisgeving vergunning voor een omgevingsplanactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH), zichtbaar maken van locaties van nieuwe vergunningen tot volledige ondersteuning VTH' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 0,9	€ 2,3	€ 4,5
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 0,9**	**€ 2,3**	**€ 4,5**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.3 Ontwikkeling stelselknooppunt (inclusief beveiliging).

Onder dit sub-effect valt de ontwikkeling van het stelselknooppunt (inclusief de beveiliging) binnen de LV waar de lokale bevoegde gezagen op kunnen aansluiten. De ontwikkeling van de koppelvlakken brengt kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling aansluitmogelijkheden (koppelvlakken) inclusief beveiliging' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 15,0 miljoen.

Tabel 4.8 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling stelselknooppunt (inclusief beveiliging)' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 15,0	€ 15,0	€ 15,0
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 15,0**	**€ 15,0**	**€ 15,0**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.4 Ontwikkeling standaarden (STOP/TPOD/STTR en STAM)

Het digitaal stelsel maakt gebruik van bestaande (verplichte) technische standaarden. Dit gebeurt om de uitwisseling van gegevens mogelijk te maken. De ontwikkeling van de standaarden brengt kosten met zich mee. Niet voor alle soorten Omgevingswetbesluiten zijn in het basisniveau toepassingsprofielen (TPOD's) voorzien. Voor TPOD's gaat het in dit effect dan ook om het basisniveau, voor de overige standaarden blijft de ontwikkeling gelijk. De doorontwikkeling van TPOD's wordt in een ander effect (4.2.10) meegenomen.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling standaarden (STOP/TPOD/STTR en STAM)' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 22,6 miljoen.

Tabel 4.9 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling standaarden (STOP/TPOD/STTR en STAM)' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 22,6	€ 22,6	€ 22,6
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 22,6**	**€ 22,6**	**€ 22,6**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.5 Doorontwikkeling standaarden (met name TPOD's) t/m afronding standaarden

Het digitaal stelsel maakt gebruik van bestaande (verplichte) technische standaarden, zoals TPOD's. Dit gebeurt om de uitwisseling van gegevens mogelijk te maken, het is een randvoorwaarde voor zaakgericht werken en het bevordert de rechtszekerheid. Er worden verschillende nieuwe TPOD's toegevoegd voor nieuwe Omgevingsdocumenten. De ontwikkeling van deze standaarden brengt eenmalige kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten worden in scenario B, C en D gemaakt en nemen toe over de scenario's heen. Op basis van expert-judgement is ingeschat dat 10% van de kosten vallen in scenario B, 40% in scenario C en 50% in scenario D.

Effect per scenario

Het totale effect voor ‘Doorontwikkeling standaarden (met name TPOD's) t/m afronding’ komt voor scenario B uit op € 0,9 miljoen, voor scenario C op € 4,6 miljoen en voor scenario D op € 9,1 miljoen.

Tabel 4.10 Eenmalig kosteneffect: ‘Doorontwikkeling standaarden (met name TPOD's) t/m afronding standaarden’ (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 0,9	€ 4,6	€ 9,1
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 0,9**	**€ 4,6**	**€ 9,1**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.6 Ontwikkeling registratie toepasbare regels (technische voorziening)

Dit effect omvat de technische voorziening om toepasbare regels via de standaard STTR te kunnen registreren in het landelijk systeem. De ontwikkeling van de technische voorziening brengen kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario’s. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario’s.

Effect per scenario

Het totale effect voor ‘Ontwikkeling technische voorziening voor de ontsluiting van toepasbare regels’ komt voor scenario B, C en D uit op circa € 19,0 miljoen.

Tabel 4.11 Eenmalig kosteneffect: ‘Ontwikkeling registratie toepasbare regels (technische voorziening)’ (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 19,0	€ 19,0	€ 19,0
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 19,0**	**€ 19,0**	**€ 19,0**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.7 *Ontwikkeling technische voorziening stelselcatalogus*

Dit sub-effect omvat de technische voorziening om begrippen te kunnen toevoegen aan de landelijke stelsel catalogus. De ontwikkeling van deze technische voorziening brengen kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Programmabacklog DSO Basisniveau juli 2020. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling technische voorziening stelselcatalogus' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 4,5 miljoen.

Tabel 4.12 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling technische voorziening stelselcatalogus' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 4,5	€ 4,5	€ 4,5
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 4,5**	**€ 4,5**	**€ 4,5**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.8 *Uniformeren begrippen en omgevingsdocumenten via stelselcatalogus*[32]

Dit effect omvat de uniforme modellering van Omgevingsdocumenten (inclusief annotatiestrategie) en uniformering van begrippen. Hiervoor is een veranderstrategie nodig, inclusief 'voertuig'. De facilitering van de uniformering via de stelselcatalogus (ontwikkeling hiervan) brengt eenmalige kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Uniformeren begrippen en omgevingsdocumenten via stelselcatalogus' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 4,5 miljoen.

Tabel 4.13 Eenmalig kosteneffect: 'Uniformeren begrippen en omgevingsdocumenten via stelselcatalogus' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 4,5	€ 4,5	€ 4,5
Rijk als BG	-	-	-

[32] Dit is geen afzonderlijk te ontwikkelen component en komt daarom niet voor in tabel 2.2.

	B	C	D
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 4,5**	**€ 4,5**	**€ 4,5**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.9 Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning

De samenwerkvoorziening van het DSO-LV faciliteert digitaal samenwerken tussen ketenpartners ten aanzien van omgevingsvergunningverlening en meldingsprocessen die een bevoegd gezag overstijgen. Het gaat hierbij om het delen van informatie, autorisatie, afstemmen van het ketenproces, samenwerken aan resultaat en afstemmen over de besluitvorming. Het ontwikkelen van deze samenwerkingsruimte brengt eenmalige kosten met zich mee. Kosten voor bevoegd gezagen om de processen rondom samenwerking in te richten, of om zaaksystemen op orde te krijgen vallen buiten de scope van dit onderzoek, en moeten een plek krijgen in het onderzoek naar transitiekosten (KPMG, 2020).

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 3,6 miljoen.

Tabel 4.14 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 3,6	€ 3,6	€ 3,6
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 3,6**	**€ 3,6**	**€ 3,6**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.10 Ontwikkeling samenwerkingsruimte ten aanzien van planvorming en initiatieven

De samenwerkvoorziening van het DSO-LV faciliteert digitaal samenwerken tussen ketenpartners ten aanzien van planvorming (omgevingsbesluiten) en tussen bevoegde gezagen onderling. Het gaat hierbij om alle omgevingsbesluiten die uiteindelijk via de LVBB bekend worden gemaakt. De ontwikkeling van deze voorziening brengt eenmalige kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018 . De kosten worden in scenario C gemaakt en blijven daarom gelijk in scenario D. Er is dus geen sprake van additionele kosten in scenario D.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling samenwerkingsruimte ten aanzien van planvorming' komt voor scenario C en D uit op circa € 1,1 miljoen.

Tabel 4.15 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. planvorming en initiatieven' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	€ 1,1	€ 1,1
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**-**	**€ 1,1**	**€ 1,1**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.11 Ontwikkeling informatiepunt

Het Informatiepunt Omgevingswet (IPOw) geeft antwoorden over de juridische uitleg en praktische toepassingen van de Omgevingswet, de onderliggende regelgeving en de digitale voorzieningen. Daarnaast voert het IPOw via de vragen ook monitoring uit. De ontwikkeling en het opzetten van het IPOw brengt eenmalig kosten met zich mee, hierbij zijn ook eenmalige (2017-2020) beheerkosten meegerekend voor de programmawebsite en de helpdesk voor IVO.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de notitie Actualisatie kostenraming ADS per 1 juli 2020. De kosten voor de ontwikkeling van het informatiepunt zijn geraamd op € 10 miljoen. Door uitstel van de Omgevingswet met 1,5 jaar zijn de kosten verhoogd met € 6,8 miljoen. Per 1 juli 2020 komen de kosten voor de ontwikkeling van het Informatiepunt daarom op € 16,8 miljoen. De kosten worden in scenario B gemaakt en blijven daarom gelijk in alles scenario's. Er is dus geen sprake van additionele kosten in de opvolgende scenario's.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling informatiepunt' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 16,8 miljoen.

Tabel 4.16 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling informatiepunt' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 16,8	€ 16,8	€ 16,8
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**€ 16,8**	**€ 16,8**	**€ 16,8**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van IPOw in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.12 Ontwikkeling landelijke voorziening voor behandeling van bezwaar en beroep

Beoogd wordt dat gebruikers ook via het DSO-LV hun zienswijze in kunnen dienen en bezwaar kunnen maken. Dit effect omvat de ontwikkeling van deze toepassing. De ontwikkeling van deze toepassing brengt eenmalige kosten met zich mee. Het gaat nadrukkelijk nog om een voorverkenning.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten vallen in scenario D.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling technische/digitale toepassing behandeling van bezwaar en beroep in DSO-LV' komt voor scenario D uit op € 2,3 miljoen.

Tabel 4.17 Eenmalig kosteneffect: Ontwikkeling landelijke voorziening voor behandeling van bezwaar en beroep (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	-	€ 2,3
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**-**	**-**	**€ 2,3**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.13 Ontwikkeling onderzoekshulp

Dit effect omvat de voorziening die zorg draagt voor inzicht in welke informatie en/of onderzoek(en) nodig is/zijn om een besluit te nemen over een vergunningaanvraag. De voorziening geeft ook informatie over reeds verricht onderzoek (voor zover dit open data is). De ontwikkeling van deze voorziening brengt eenmalige kosten met zich mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten vallen in scenario D.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'Ontwikkeling onderzoekshulp' komt voor scenario D uit op € 18,2 miljoen.

Tabel 4.18 Eenmalig kosteneffect: 'Ontwikkeling onderzoekshulp' (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	-	€ 18,2
Rijk als BG	-	-	-

	B	C	D
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**-**	**-**	**€ 18,2**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

4.2.14 Ontwikkeling technische toepassing voor het gebruik van 3D en ondersteuning van dynamische informatie

Gelet op het prille stadium van ontwikkeling waarin 3D-informatie zich nu bevindt, wordt een gefaseerde aanpak voorgesteld. Als eerste stap wordt een voorverkenning uitgevoerd naar 3D-informatiebehoefte en kansen. Hierbij worden huidige ontwikkelingen, zowel centraal als decentraal betrokken. Ook worden er praktijkproeven uitgevoerd. Hierbij dienen ook verschillende grote gemeenten die experimenteren met 3D-informatie te worden betrokken. Onder dit effect vallen alle 3D-componenten (1 t/m 7) uit de componenten uitbouw van het ministerie van BZK, ook de ontwikkeling van de technische/digitale toepassing ter ondersteuning van dynamische informatie (BZK kostenoverzicht componenten uitbouw 3D 5 en 7 (dynamische analyses). De ontwikkeling van de toepassingen brengen kosten mee.

Parameters

De kosten van dit effect zijn geraamd op basis van de Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. De kosten vallen in scenario D.

Effect per scenario

Het totale effect voor ‘Ontwikkeling technische toepassing gebruik 3D en dynamische informatie’ komt voor scenario D uit op € 34 miljoen.

Tabel 4.19 Eenmalig kosteneffect: ‘Ontwikkeling technische toepassing voor het gebruik van 3D en ondersteuning van dynamische informatie’ (in miljoenen, afgerond)

	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	-	-	€ 34,1
Rijk als BG	-	-	-
Waterschappen	-	-	-
Provincies	-	-	-
Gemeenten	-	-	-
Totaal	**-**	**-**	**€ 34,1**

Effect per actor

Alle kosten van de ontwikkeling van DSO-LV in dit effect worden gedragen door het Rijk als stelselverantwoordelijke.

Aansluiting

Onder aansluiting vallen voor het onderzoek naar het DSO-LV drie effecten binnen de scope van het onderzoek, als afgestemd met de werkgroep. Hierbij gaat het om:

- Aanschaf en implementatie software systemen (standaarden): Dit effect omvat de software voor bijvoorbeeld het opstellen, annoteren en aanleveren van juridische regels, aanleveren van

toepasbare regels en het ophalen van vergunningaanvragen en meldingen. De aanschaf van de software brengt eenmalige kosten met zich mee.

- Projectleider aansluiting lokale en regionale systemen: Decentrale overheden stellen een projectleider/-verantwoordelijke aan, die verantwoordelijk is voor de aansluiting van de decentrale systemen op de Landelijke Voorziening. Dit kost werklast/-tijd en financiële middelen.
- Implementatie en aansluiting van overig gekozen informatieproducten (wel in componenten): De decentrale overheden moeten de informatieproducten implementeren en aansluiten. Dit brengt kosten met zich mee.

Voor deze effecten, als onderdeel van het onderwerp aansluiten, sluiten we wat betreft de kosten aan bij het onderzoek Transitiekosten (KPMG, 2020). Deze kosten zijn geraamd in het genoemde onderzoek onder kostenposten voor (afhankelijk van de actor): informatie-architectuur, ICT-/informatiebeleid en DSO. Omdat de kosten op basis van het genoemde onderzoek niet uit te splitsen zijn naar specifieke kosten op dit sub-effect, en om dubbelingen als gevolg daarvan te voorkomen, sluiten wij voor deze post aan bij het genoemde onderzoek en zijn de kosten in dit onderzoek dan ook niet gekwantificeerd meegenomen.

Beheer & gebruik

4.2.15 Licentiekosten voor toepasbare regels

Dit effect omvat de jaarlijkse abonnementskosten aan de leverancier voor het gebruik van de nieuwe software voor de toepasbare regels. De licentiekosten zijn structurele kosten voor bevoegde gezagen en blijven gelijk over de scenario's op basis van de huidige inzichten (zie ook 3.2.3). Voor de andere actoren is dit effect niet van toepassing.

Parameters

Het effect (€) per scenario wordt bepaald door de kosten voor de licentie. De basis voor het bepalen van de licentiekosten zijn interviews met bevoegde gezagen, aangeleverde kwantitatieve informatie vanuit de UvW en IPO voor verschillende waterschappen en provincies, ontvangen documentatie en expert-judgement hierover voor gemeenten, en voor het Rijk een memo van de themagroep DSO-licentiekosten, We achten 100% van de licentiekosten voor de bevoegde gezagen additioneel ten opzichte van de huidige situatie, immers kent het huidige systeem geen toepasbare regels of een vergelijkbaar systeem.

Voor provincies, waterschappen en gemeenten is een gemiddelde bepaald op basis van de aangeleverde kwantitatieve gegevens. Dit gemiddelde is vervolgens afgerond op 5000-tallen om schijnzekerheid te voorkomen. Vervolgens zijn de gemiddelden vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen de actorgroep (Tabel 2.1), en hebben we op dit benaderde gemiddelde nog een onzekerheidspercentage van 10% gezet, om de bandbreedtes te bepalen voor de licentiekosten per actor.

De memo van de themagroep DSO-licentiekosten is de basis voor de licentiekosten voor het Rijk. De onderzoekers hebben hier een bewerking op gedaan op basis van de gevoerde interviews en expert-judgement. Dit heeft geleid tot een bandbreedte van licentiekosten van € 0,15 tot € 0,25 per inwoner per jaar, gemiddeld dus € 0,20. De gemiddelde licentiekosten per inwoner per jaar zijn vermenigvuldigd met het inwonersaantal van Nederland (17.500.000). Deze uitkomst is gedeeld door het totaal aantal bevoegde gezagen (397, zie Tabel 2.1), en vermenigvuldigd met het aantal bevoegd gezagen binnen het Rijk (9). Deze uitkomst is afgrond op een 5000-tal, waarop vervolgens aan de hand van de 10% onzekerheidsmarge de bandbreedte van de licentiekosten is bepaald.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'licentiekosten toepasbare regels' komt voor scenario B, C en D uit op circa € 7,2 tot € 8,7 miljoen per jaar.

Tabel 4.20 Structureel kosteneffect: licentiekosten toepasbare regels per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,07	€ 0,09	€ 0,07	€ 0,09	€ 0,07	€ 0,09
Waterschappen	€ 0,5	€ 0,6	€ 0,5	€ 0,6	€ 0,5	€ 0,6
Provincies	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,2	€ 0,3
Gemeenten	€ 6,4	€ 7,8	€ 6,4	€ 7,8	€ 6,4	€ 7,8
Totaal	**€ 7,2**	**€ 8,7**	**€ 7,2**	**€ 8,7**	**€ 7,2**	**€ 8,7**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terechtkomen bij gemeenten, wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegde gezagen.

4.2.16 Licentiekosten voor VTH-systeem

Dit effect omvat de jaarlijkse abonnementskosten aan de leverancier voor het gebruik van de nieuwe software voor het VTH-systeem. De licentiekosten zijn structurele kosten voor bevoegde gezagen en blijven gelijk over de scenario's op basis van de huidige inzichten.

Parameters

Het effect (€) per scenario wordt bepaald door de kosten voor de licentie. De basis voor het bepalen van de licentiekosten zijn interviews met bevoegde gezagen, aangeleverde kwantitatieve informatie vanuit de UvW en IPO voor verschillende waterschappen en provincies, ontvangen documentatie en expert-judgement hierover voor gemeenten, en voor het Rijk een memo van de themagroep DSO-licentiekosten. We achtten een deel van de kosten die gemaakt worden voor een VTH-systeem additioneel, omdat in de huidige situatie bevoegde gezagen deze ook hebben, en in veel gevallen ook geüpdatet of ter zijne tijd vernieuwd hadden moeten worden.

Voor provincies en waterschappen is een gemiddelde bepaald op basis van de aangeleverde kwantitatieve gegevens (uitgevraagd als additioneel effect). Voor gemeenten is op basis van die gegevens ook een effect afgeleid. Deze gemiddelden zijn vervolgens afgerond op 5000-tallen om schijnzekerheid te voorkomen. Vervolgens zijn de gemiddelden vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen de actor groep (Tabel 2.1), en hebben we op dit benaderde gemiddelde nog een onzekerheidspercentage van 10% gezet, om de bandbreedtes te bepalen voor de licentiekosten per actor.

De memo van de themagroep DSO-licentiekosten is de basis voor de licentiekosten voor het Rijk. Hieruit komt dat er geen additionele kosten zijn ten opzichte van de huidige situatie, deze zijn dan ook niet meegenomen.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'licentiekosten VTH-systeem- komt voor scenario B, C en D uit op circa € 7,2 tot € 8,7 miljoen per jaar.

Tabel 4.21 Structureel kosteneffect: licentiekosten VTH-systeem per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	-	-	-	-	-	-
Waterschappen	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5
Provincies	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5
Gemeenten	€ 6,4	€ 7,8	€ 6,4	€ 7,8	€ 6,4	€ 7,8
Totaal	**€ 7,2**	**€ 8,7**	**€ 7,2**	**€ 8,7**	**€ 7,2**	**€ 8,7**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij gemeenten, wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegde gezagen.

4.2.17 Licentiekosten voor plansoftware

Dit effect omvat de jaarlijkse abonnementskosten aan de leverancier voor het gebruik van de nieuwe software voor de plansoftware. Hieronder valt een WRO-IMRO toepassing (die tijdelijk nog doorloopt) en de STOP/TPOD. De licentiekosten zijn structurele kosten voor bevoegde gezagen en blijven gelijk over de scenario's op basis van de huidige inzichten.

Parameters

Het effect (€) per scenario wordt bepaald door de kosten voor de licentie. De basis voor het bepalen van de licentiekosten zijn interviews met bevoegde gezagen, aangeleverde kwantitatieve informatie vanuit de UvW en IPO voor verschillende waterschappen en provincies, ontvangen documentatie en expert-judgement hierover voor gemeenten, en voor het Rijk een memo van de themagroep DSO-licentiekosten.

Voor provincies, waterschappen en gemeenten achten we 25% van de licentiekosten voor de bevoegde gezagen additioneel ten opzichte van de huidige situatie, immers kent het huidige systeem geen toepasbare regels of een vergelijkbaar systeem. Voor deze bevoegde gezagen is een gemiddelde bepaald op basis van de aangeleverde kwantitatieve gegevens. Dit gemiddelde is vervolgens afgerond op 5000-tallen om schijnzekerheid te voorkomen. Vervolgens zijn de gemiddelden vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen de actorgroep (Tabel 2.1), en hebben we op dit benaderde gemiddelde nog een onzekerheidspercentage van 10% gezet, om de bandbreedtes te bepalen voor de licentiekosten per actor.

De memo van de themagroep DSO-licentiekosten is de basis voor de licentiekosten voor het Rijk. De onderzoekers hebben hier een bewerking op gedaan op basis van de gevoerde interviews en expert-judgement. Dit heeft geleid tot een bandbreedte van licentiekosten van € 0,20 tot € 0,45 per inwoner per jaar. De huidige WRO-IMRO software licentiekosten zijn € 0,10 tot € 0,20 per inwoner per jaar. Dit komt dus op een toerekenbaar additioneel effect van invoering van het DSO-LV neer op € 0,10 tot € 0,25 per inwoner per jaar, gemiddeld afgerond € 0,20 waarmee gerekend wordt. De gemiddelde licentiekosten per inwoner per jaar zijn vermenigvuldigd met het inwonersaantal van Nederland (17.500.000). Deze uitkomst is gedeeld door het totaal aantal bevoegde gezagen (397, zie Tabel 2.1), en vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen het Rijk (9). Deze uitkomst is afgrond op een 5000-tal, waarop vervolgens aan de hand van de 10% onzekerheidsmarge de bandbreedte van de licentiekosten is bepaald.

Effect per scenario

Het totale effect komt uit op circa € 3,5 tot € 4,2 miljoen per jaar, voor scenario B, C en D.

Tabel 4.22 Structureel kosteneffect: licentiekosten plansoftware per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,07	€ 0,09	€ 0,07	€ 0,09	€ 0,07	€ 0,09
Waterschappen	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1
Provincies	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1
Gemeenten	€ 3,2	€ 3,9	€ 3,2	€ 3,9	€ 3,2	€ 3,9
Totaal	**€ 3,5**	**€ 4,2**	**€ 3,5**	**€ 4,2**	**€ 3,5**	**€ 4,2**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij gemeenten, wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegd gezagen.

4.2.18 Functioneel applicatiebeheer

De applicaties van DSO-LV vragen applicatiebeheer van de bevoegd gezagen. Deze kosten zijn structureel en veranderen niet over de scenario's op basis van de huidige inzichten.

Parameters

Het effect (€) per scenario wordt bepaald door de kosten voor het beheer. De basis voor het bepalen van deze beheerkosten zijn interviews met bevoegde gezagen, aangeleverde kwantitatieve informatie vanuit de UvW en IPO voor verschillende waterschappen en provincies, ontvangen documentatie en expert-judgement hierover voor gemeenten, en voor het Rijk een memo van de themagroep DSO-licentiekosten. We achtten een deel van de kosten die gemaakt worden additioneel, omdat in de huidige situatie bevoegde gezagen deze kosten ook maken. Wel komt er met DSO-LV een werklast bij.

Voor provincies en waterschappen is een gemiddelde bepaald op basis van de aangeleverde kwantitatieve gegevens (uitgevraagd als additioneel effect). Voor gemeenten is op basis van die gegevens ook een effect afgeleid. Deze gemiddelden zijn vervolgens afgerond op 5000-tallen om schijnzekerheid te voorkomen. Vervolgens zijn de gemiddelden vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen de actorgroep (Tabel 2.1), en hebben we op dit benaderde gemiddelde nog een onzekerheidspercentage van 10% gezet, om de bandbreedtes te bepalen voor de beheerkosten per actor.

De memo van de themagroep DSO-licentiekosten is de basis voor de beheerkosten voor het Rijk. Dit heeft geleid tot een kostenpost van € 50.000 per bevoegd gezag per jaar. Omdat in de huidige situatie ook applicatiebeheerkosten worden gemaakt, maar het pakket dat beheerd wordt onder DSO-LV wel groter wordt, is uitgegaan van een toerekenbaarheidsfactor van gemiddeld 8%. Deze uitkomst is vermenigvuldigd met het totaal aantal bevoegde gezagen binnen het Rijk (9, zie Tabel 2.1). Deze uitkomst is afgrond op een 5000-tal, waarop vervolgens aan de hand van de 10% onzekerheidsmarge de bandbreedte van de licentiekosten is bepaald.

Effect per scenario

Het totale effect komt uit op circa € 15,7 tot € 19,2 miljoen per jaar, voor scenario B, C en D.

Tabel 4.23 Structureel kosteneffect: functioneel applicatiebeheer per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,04
Waterschappen	€ 1,0	€ 1,2	€ 1,0	€ 1,2	€ 1,0	€ 1,2
Provincies	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5
Gemeenten	€ 14,4	€ 17,6	€ 14,4	€ 17,6	€ 14,4	€ 17,6
Totaal	**€ 15,7**	**€ 19,2**	**€ 15,7**	**€ 19,2**	**€ 15,7**	**€ 19,2**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij gemeenten. Wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegd gezagen.

4.2.19 Regelbeheer

Voor het beheer van toepasbare regels in het DSO-LV is een beheerder nodig, voor het up-to-date houden van de regels. Deze kosten zijn structureel en veranderen niet over de scenario's op basis van de huidige inzichten.

Parameters

Het effect (€) per scenario wordt bepaald door de kosten voor het beheer. De basis voor het bepalen van deze beheerkosten zijn interviews met bevoegde gezagen en expert-judgement vanuit de onderzoeksbureaus. We achtten 100% van deze kosten additioneel, omdat het om nieuwe werkzaamheden gaat ten opzichte van de huidige situatie.

Voor regelbeheer doen we de aanname dat ieder bevoegd gezag 0,5 fte structureel moet inzetten. 0,5 fte komt neer op 700 uur per bevoegd gezag per jaar (op basis van 1.400 productieve uren per fte). Dit aantal uren is per bevoegd gezag vermenigvuldigd met het geldende uurtarief per bevoegd gezag (5.4.1), en afgerond op 5000-tallen om schijnzekerheid te voorkomen. Vervolgens zijn de gemiddelden vermenigvuldigd met het aantal bevoegde gezagen binnen de actorgroep (Tabel 2.1), en hebben we op dit benaderde gemiddelde nog een onzekerheidspercentage van 10% gezet, om de bandbreedtes te bepalen voor de beheerkosten per actor.

Effect per scenario

Het totale effect komt uit op circa € 17,9 tot € 21,8 miljoen per jaar, voor scenario B, C en D.

Tabel 4.24 Structureel kosteneffect: regelbeheer per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,4	€ 0,5
Waterschappen	€ 1,0	€ 1,2	€ 1,0	€ 1,2	€ 1,0	€ 1,2
Provincies	€ 0,5	€ 0,7	€ 0,5	€ 0,7	€ 0,5	€ 0,7
Gemeenten	€ 16,0	€ 19,5	€ 16,0	€ 19,5	€ 16,0	€ 19,5
Totaal	**€ 17,9**	**€ 21,8**	**€ 17,9**	**€ 21,8**	**€ 17,9**	**€ 21,8**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij gemeenten, wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegd gezagen.

4.2.20 DSO-LV beheerkosten

Dit effect omvat de jaarlijkse kosten voor het beheer van het DSO-LV. Hierover zijn afspraken gemaakt in de beheerovereenkomst. De beheerkosten zijn structurele kosten voor bevoegde gezagen, die toenemen tussen scenario B en D.

Parameters

Voor beheerkosten wordt uitgegaan van de afspraken in de Beheerovereenkomst, omdat de daadwerkelijk gemaakte beheerkosten niet bekend zijn (zie ook 3.2.3). In de Beheerovereenkomst is afgesproken dat het taakstellend budget voor de periode 2020 tot en met 2023 € 25,9 miljoen per jaar bedraagt. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Eventuele overschotten worden aangewend voor de bekostiging van de extra beheerkosten die volgen uit het gerealiseerde deel van de overeengekomen uitbouw van DSO-LV, of ter compensatie van de kosten van voorbereiding van beheer. Voor de periode 2024 tot en met 2027 wordt het taakstellend budget verhoogd met het bedrag dat voor deze periode nodig is om de oplopende beheerkosten ten gevolge van gerealiseerde uitbouw te financieren, met een maximum van € 57 miljoen per jaar (exclusief indexering).

De bijdrage die per gezag geleverd moet worden is vastgelegd in een verdeelsleutel. Via deze verdeelsleutel leveren de bevoegde gezagen een maximale bijdrage aan de structurele beheerkosten van het DSO-LV en IPOw.

Omdat de scenario's in de afspraken en de scenario's voor dit onderzoek in tijd en afbakening niet overeenkomen, moeten we aannames doen op dit vlak. Op basis van expert-judgement van de onderzoeksbureaus is ervoor gekozen om scenario 2 uit de afspraken gelijk te stellen aan scenario B in dit onderzoek, en scenario 3 uit de afspraken aan scenario C in dit onderzoek. De kosten voor scenario D zijn vervolgens bepaald door 30% van de ontwikkelkosten voor scenario D (exclusief de ontwikkeling van de informatieproducten) te nemen, en deze via de verdeelsleutel over de overheden te verdelen. Deze 30% is in lijn met de inschatting in de Bestuurlijke Agenda Uitbouw DSO-LV (2019).

Zoals aangegeven in paragraaf 3.2 zijn de beheerkosten voor de informatieproducten opgenomen als een PM-Post in scenario's C en D omdat de omvang van de ontwikkeling en ontsluiting van de gehele groslijst nog uiterst onzeker is. Daarnaast is ook de uiteindelijk onderverdeling van de ontwikkelkosten onder de actoren nog niet duidelijk. Dat maakt dat de beheerskosten voor dit onderdeel op dit moment moeilijk te kwantificeren zijn. In de toekomst moet er dus nog rekening gehouden worden met aanvullende beheerkosten voor de informatieproducten[33].

Effect per scenario

Het totale effect voor de beheerkosten DSO-LV komt voor scenario B uit op circa € 26 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 69 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 43,1 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt dat het bedrag in scenario D geen onderdeel uitmaakt van de huidige afspraken. Indien het kaderstellend budget overschreden

[33] Dit zou volgens dezelfde aanname van 30% van de aansluit- en ontwikkelkosten voor de opgenomen post van 2.9 miljoen en 37.2 miljoen respectievelijk uitkomen op € 878.292 per jaar in scenario C en € 11.160.000 per jaar in scenario D. Daarbij geldt dat dit bedrag nog vermeerderd moet worden met de verdere ontwikkelkosten die wij nu als PM-post hebben opgenomen

wordt, zal er nadere bestuurlijke besluitvorming moeten plaatsvinden op dit punt. Daarnaast is een PM-post opgenomen voor de beheerkosten voor de informatieproducten.

Tabel 4.25 Beheerkosten DSO-LV en IPOw , aangepast naar gebruikte scenario's (in miljoenen per jaar)

	Verdeelsleutel	Scenario B	Scenario C	Scenario D
Rijk	19%	€ 4,9	€ 10,8	€ 13,1
Waterschappen	5%	€ 1,3	€ 2,9	€ 3,4
Provincies	6%	€ 1,6	€ 3,4	€ 4,1
Gemeenten	70%	€ 18,1	€ 39,9	€ 48,3
Totaal	**100%**	**€ 25,9**	**€ 57,0 + PM**	**€ 69,0 + PM**

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij gemeenten, wat logisch te verklaren is, gezien de verhouding van het aantal gemeenten ten opzichte van de overige bevoegd gezagen.

5 Uitgangspunten baten

5.1 Inleiding

In eerdere onderzoeken naar de effecten van het DSO-LV zijn de baten, of onderdelen hiervan, top-down in kaart gebracht. Dit wil zeggen dat er op hoofdlijnen naar typen bateneffecten is gekeken, op basis van de kwalitatieve batenlogica. In 2015 zijn in het validatie-onderzoek van het DSO-LV[34] voor de vier verwachte hoofdeffecten, zijnde (1) besparing in werklast (tijd), (2) financiële planbaten, (3) kosten juridische procedures en (4) Europese boetes, aannames gedaan over de verwachte baten voor de actoren. In 2018 heeft Programma aan de slag met de Omgevingswet (ADS) in hun studie naar informatieproducten[35] voortgebouwd op deze methodiek en enkele aannames aangescherpt, effecten uitgebreid en de kwantificering van een deel van de effecten laten vervallen. De vervallen effecten zijn te onzeker van aard, richting en ordegrootte volgens de onderzoekers van ADS. Hieronder zijn de verschillen weergegeven:

Tabel 5.1 Verschillen voorgaande onderzoeken

	TG (2015)	BuCa IPn (2018)
Besparing in werklast (tijd)	X	Met geüpdatete aanname
Financiële planbaten (onderzoekslasten)	X	Plus voorkomen bouwstops en faalkosten
Kosten juridische procedures	X	Vervallen
Europese Boetes	X	Vervallen

Daarnaast identificeren beide studies twee indirecte maatschappelijke effecten: (1) maatschappelijke baten leefomgeving, en (2) economische effecten. Deze worden in beide studies niet gekwantificeerd vanwege de generieke aard en onzekerheid.

In de eerdere studies is dus geen kwantificering op handelingsniveau uitgevoerd, iets wat wel tot de uitgangspunten van voorliggende studie behoort. In het onderzoek naar informatieproducten[36] wordt bijvoorbeeld aangegeven dat:

> ''…het praktisch onmogelijk is om bottom-up alle baten van alle IP'n apart te gaan berekenen. Als het al mogelijk is zou het vragen om een meta-analyse met een doorlooptijd van naar schatting zeker een jaar.''

Een bottom-up raming van baten van het DSO-LV is, overeenkomstig met de noties hierover in voorgaande onderzoeken, nog steeds onzeker en lastig. In voorliggend onderzoek is er dan ook voor gekozen de baten op handelingsniveau in kaart te brengen tot op een zeker detailniveau, waarna aannames worden gedaan om deze te kwantificeren. In de praktijk komen de meeste bateneffecten hierbij neer op een tijdsbesparing, als het eerste hoofdeffect in voorgaande studies, maar dan berekend op basis van een bottom-up benadering.

Voor de handelingen kijken we naar de processen vergunningverlening, planvorming en meldingen. In ons onderzoek is naar voren gekomen dat op deze punten waarschijnlijk de meeste baten te verwachten zijn. Hierbij moet worden opgemerkt dat hierin niet volledig de bredere door enkele actoren verwachte baten zijn meegenomen. Baten als een 'kwaliteitsverbetering in data

[34] Twynstra Gudde et.al. (2015) Validatie kosten en baten digitalisering Omgevingswet.
[35] AdS (2018) Rapportage business case Informatieproducten.
[36] AdS (2018) Rapportage business case Informatieproducten, p.15.

beschikbaarheid', 'er is meer en betere informatie beschikbaar voor algemeen gebruik' (buiten vergunningen, planvorming en meldingen om), en 'een transparantere overheid' zijn waarschijnlijk pas op langere termijn te verwachten en zijn sterk afhankelijk van de nog te maken lokale en centrale keuzes in de ontwikkeling en doorontwikkeling van DSO-LV. De onderzoekers achten het daarom niet mogelijk om deze baten nu al op reële wijze te kunnen kwantificeren voor het tijdsbestek van 2022-2029.

In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op de toegepaste methodiek en uitgangspunten.

5.2 Opbouw bateneffecten

De baten voor het DSO-LV en IPOw die in dit onderzoek in kaart worden gebracht vallen allemaal in de eerder genoemde 'beheer/gebruik' fase. Gezien de aard van de bateneffecten, veelal breed en op uiteenlopende aspecten binnen DSO-LV van toepassing, zijn de baten niet nader gecategoriseerd, om dubbelingen te voorkomen (zie ook 2.3).

Voor het in kaart brengen van een deel van de effecten wordt gebruik gemaakt van eerder uitgevoerde onderzoeken, ramingen en businesscases. Een ander deel van de informatie is opgehaald uit interviews of gebaseerd op expert-judgement.

5.3 Methodiek

5.3.1 Standaardkostenmodel

De baten worden berekend aan de hand van het standaardkostenmodel uit het Handboek Meting Regeldruk 2018. De basis hiervoor is een P*Q berekening. De P (prijs) bestaat uit een gemiddeld uurtarief per actor (zie ook 5.4.1). De Q wordt opgebouwd aan de hand van het aantal handelingen en de grootte van de doelgroep (zie ook 5.4.2).

Figuur 5.1 Schematische weergave van het Standaardkostenmodel (Handboek Meting Regeldruk 2018)

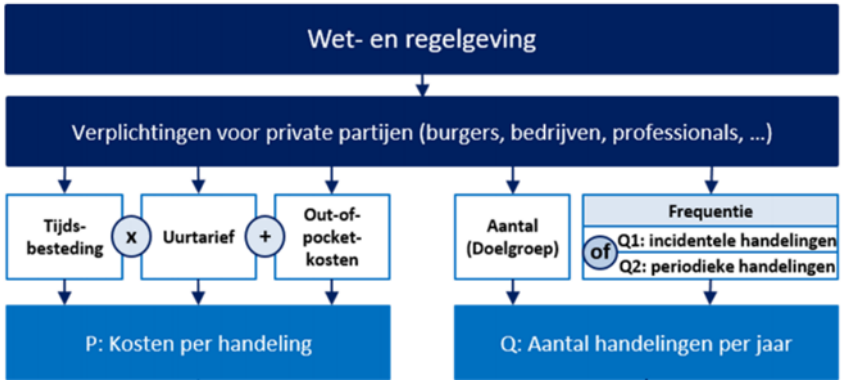

De aannames en formules hebben we verwerkt in een model, onze effectentabel, waar uiteindelijk dan ook de kosteneffecten op gebaseerd zijn.

5.4 Generieke aannames batenberekeningen

De generieke aannames rondom de prijs, handelingen en doelgroep worden in de volgende paragrafen toegelicht. Deze dienen als input voor de berekening bij ieder effect. Alle effecten blijken op handelingsniveau neer te komen op een tijdsbesparing. Per effect blijken de volgende variabelen van belang voor de berekening:

- P = uurtarief, zie 5.4.1.
- T = tijdbesparing, op basis van aannames, zie per effect.
- Qt = totaal aantal handelingen, zie 5.4.2.
- Qe = aandeel (%) handelingen waar effect op van toepassing is, o.b.v. aannames, zie per effect.
- S = aandeel effect per scenario

Deze leiden tot de volgende algemene toegepaste formule voor het berekenen van de baten per effect, per actor en scenario, per jaar:

$$(P*T*(Qt*Qe))*S$$

Per effect is er een minimale en een maximale tijdbesparing aangenomen. Hiermee komt het resultaat tot een minimaal en maximaal effect per scenario en actor.

5.4.1 Prijs: P

De startnotitie geeft de uitganspunten voor het gebruik van uurtarieven, zodat deze in de deelonderzoeken vergelijkbaar toegepast worden. Hierbij is in dit onderzoek zoveel mogelijk aangesloten bij eerder toegepaste uurtarieven, geïndexeerd naar 2019. Per actor wordt toegelicht welke uurtarieven voor welke rol en/of handelingen worden gehanteerd.

Overheid – Rijk

Het uurtarief voor het Rijk is bepaald aan de hand van het Handboek Overheidstarieven 2019[37]. In lijn met de voorgaande onderzoeken wordt uitgegaan van een schaal 11 uurtarief, wat neerkomt op een uurtarief van € 74, op basis van de totale kosten voor productieve uren. Dit uurtarief is gehanteerd voor de uren die door het Rijk (of een Rijksuitvoeringsorganisatie) als bevoegd gezag worden gemaakt.

Het uurtarief voor het Rijk als initiatiefnemer is een afgeleid en bewerkt uurtarief, omdat een deel van deze werkzaamheden wordt uitbesteed. Voor overheden komt dit uurtarief neer op € 83,34. In bijlage 4 is opgenomen hoe de uurtarieven als initiatiefnemer per actor zijn benaderd.

Overheid – decentrale overheden

Voor de waterschappen, provincies en gemeenten is gebruik gemaakt van een uurtarief van € 72, op basis van de totale kosten voor productieve uren. Dit uurtarief is in lijn met eerdere onderzoeken[38] tot stand gekomen, door het gehanteerde uurtarief in eerder onderzoek te vermeerderen met de stijging van het maandsalaris CAR-UWO tussen 2015 en 2019. Hiermee is dit uurtarief voor 2019 geactualiseerd. Dit uurtarief is gehanteerd voor de uren die door de decentrale overheden als bevoegd gezag worden gemaakt.

Het uurtarief voor decentrale overheden als initiatiefnemer is een afgeleid en bewerkt uurtarief, omdat een deel van deze werkzaamheden wordt uitbesteed. Voor decentrale overheden komt dit

[37] BZK (2018). Handleiding overheidstarieven 2019.
[38] O.a. SIRA (2015) Financiële effecten invoeringsbesluit.

uurtarief neer op € 83,34. In bijlage 4 is opgenomen hoe de uurtarieven als initiatiefnemer per actor zijn benaderd.

Burgers

Het gehanteerde uurtarief voor burgers komt voort uit het Handboek meting regeldruk, waar een correctie op is toegepast om het bedrag voor 2016 te corrigeren naar 2019 (factor 1,058). Het uurtarief voor burgers komt daarmee neer op een uurtarief van € 15,87. Dit uurtarief is gehanteerd voor de uren die door burgers als belanghebbende worden gemaakt.

Het uurtarief voor burgers als initiatiefnemer is een afgeleid en bewerkt uurtarief, omdat een deel van deze werkzaamheden wordt uitbesteed. Voor burgers komt dit neer op de volgende gehanteerde uurtarieven voor initiatiefnemers:

- Vergunningen: € 31,70;
- Planvorming: € 57,38;
- Meldingen: € 59,98.

Voor burgers is het uurtarief uitgesplitst naar handeling, omdat deze gemiddelden en uurtarieven sterk uiteen lopen.

Bedrijven

De gehanteerde uurtarieven voor bedrijven zijn bepaald aan de hand van het Handboek meting regeldruk 2018[39]. Hierin worden de interne uurtarieven uitgesplitst naar functietype (zie Tabel 5.2) [40]. Op basis van expert-judgement is per effect bepaald welk uurtarief relevant is voor het betreffende effect. In de praktijk is altijd het uurtarief voor hoogopgeleide medewerkers toegepast, gezien de aard van de handelingen. Dit betekent dat voor bedrijven als belanghebbende het uurtarief van € 57,13 is gehanteerd.

Tabel 5.2 Gehanteerde uurtarieven voor bedrijven

Beroepsgroep	Intern uurtarief 2019[41]
Totaal	€ 49,73
Leidinggevenden & managers	€ 81,47
Hoogopgeleide medewerkers	€ 57,13
Administratief personeel	€ 41,26
Technici en ander middelbaar opgeleid personeel	€ 35,97
Laaggeschoold en ongeschoold personeel	€ 28,57

Voor bedrijven als initiatiefnemer is een afgeleid en bewerkt uurtarief gehanteerd, omdat een deel van deze werkzaamheden wordt uitbesteed. Voor bedrijven komt dit bewerkte uurtarief voor de rol als initiatienemer neer op € 74,93. In bijlage 4 is opgenomen hoe de uurtarieven als initiatiefnemer per actor zijn benaderd.

Belanghebbenden

Voor belanghebbenden geldt dat het kan gaan om organisaties (hierbij hebben we ook actoren zoals omgevingsdiensten en veiligheidsregio's in meegenomen) en stichtingen, burgers en bedrijven. Waar mogelijk wordt dit onderscheid gemaakt in de effecten, en wordt gerekend met voorgaande uurtarieven voor de betreffende actoren. Voor organisaties en stichtingen is het uurtarief van bedrijven aangehouden.

---

39 EZK (2018). Handboek meting regeldrukkosten.
40 Gecorrigeerd voor 2019 (2016-2019: factor 1,058).
41 Intern uurtarief, exclusief btw en inclusief overhead.

5.4.2 Handelingen: Q

Voor de handelingen kijken we naar de processen vergunningverlening, planvorming en meldingen. In ons onderzoek is naar voren gekomen dat op deze punten waarschijnlijk de meeste baten te verwachten zijn.

Voor het bepalen van de aantallen per handeling wordt gekeken naar de huidige aantallen handelingen, zonder Omgevingswet, omdat deze informatie beschikbaar is. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat het denkbaar is dat de aantallen handelingen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet zullen veranderen en daarmee ook het batenpotentieel zoals berekend in dit onderzoek. Wij achten het in dit stadium echter niet mogelijk om een gedegen inschatting te doen welke verandering er na invoering van de Omgevingswet op dit vlak gaat optreden. Hierbij spelen beleidskeuzes door bevoegde gezagen een belangrijke rol, bijvoorbeeld als het gaat om de toepassing van vergunningsvrij bouwen. Daarnaast zal er ook een tijdscomponent aan zitten, en zullen de eerste jaren na invoering vooral een overgangsperiode zijn, waarin de verschillen naar verwachting per saldo beperkt zijn.

Vergunningverlening

Om het aantal handelingen te berekenen, is in de berekeningen gebruik gemaakt van vergunningaanvragen en meldingen. Hiervoor zijn de totale aantallen in OLO-ingediende vergunningsaanvragen (omgevingsvergunning en watervergunning) in 2019 per bevoegd gezag gebruikt, als opgenomen in tabel 3.1 van de ADS-rapportage[42]. Deze aantallen hebben we vervolgens op basis van gegevens uit de rapportage geëxtrapoleerd naar de verwachte totale aantallen ingediende vergunningaanvragen (OLO en niet-OLO) hierbij is ten aanzien van de watervergunningen gerekend met een percentage 64.5% en voor de overige vergunningen met 91% (het gemiddelde van 87 en 95). Daarnaast zijn de aantallen aangevuld met milieu-aanvragen, natuurmeldingen en flora en fauna vergunningen vanuit de “Rapportage regeldruk wetsvoorstel natuurbescherming[43]”door SIRA.

Op basis van expert-judgement rondom de uitsplitsing van Omgevingsvergunningen, is vervolgens de verdeling gemaakt naar typeringen vergunningen, om de berekeningen uitvoerbaar te kunnen houden. Hierbij zijn we uitgegaan van de indeling in gevolgklassen binnen de Wkb, hierbij staat makkelijk gelijk aan gevolgklasse 0, gemiddeld aan gevolgklasse 1 en complex aan gevolgklasse 2. De onderverdeling is vervolgens gemaakt op basis van de vele door Senze uitgevoerde Wkb-scans, en komt op de volgende verdeling neer: makkelijk 55%, gemiddeld 35%, en complex 10%. Deze verhouding is doorgetrokken naar de vergunningaanvragen binnen het rijk, waterschappen en provincies. De gebruikte kwalificering (makkelijk/gemiddeld/complex) zit vooral in de besteding qua uren en niet per se in de moeilijkheidsgraad van de werkzaamheden. Dit heeft geresulteerd in onderstaand overzicht dat wordt gehanteerd in de berekeningen.

Tabel 5.3 Aantallen vergunningaanvragen verdeeld over bevoegd gezagen (jaarlijks)

	Totaal	Rijk	Waterschappen	Provincies	Gemeenten
Totaal	**196.477**	1.852[44]	24.928[45]	4298[46]	165.399[47]
Makkelijk	**106.608**	1.018	13711	910	90.969
Gemiddeld	**67.829**	648	8.725	566	57890
Complex	**22.040**	185	2.493	2.822	16.540

42 ADS (2020) Nulmeting en schattingen aantallen omgevingsvergunningaanvragen en meldingen 2016-2019.
43 SIRA (2015) Regeldruk wetsvoorstel natuurbescherming.
44 Berekening: 1685/91x100 = 1852
45 Berekening: 16079/64.5x100 = 24928
46 Berekening: 1472/91x100 = 1.618 + complex 2.660 (160 natuur monumenten + 2.500 natura 2000 bedrijven) + 20 makkelijk (natura 2000 klein burger) = 4.298
47 Berekening: 150513/91x100 = 165.399

Vervolgens hebben de onderzoekers op basis van expert-judgement eveneens een verdeling gemaakt van bovenstaande vergunningen over de initiatiefnemers (Tabel 5.4). Hiervoor zijn aannames gedaan over hoe de verdeling van vergunningaanvragen over de verschillende typen initiatiefnemers. Hierbij geldt de aanname dat er één initiatiefnemer per aanvraag is.

Tabel 5.4 Vergunningaanvragen verdeeld over initiatiefnemers (jaarlijks, afgerond)

	Totaal	Overheid	Bedrijf	Burger
Aannames				
Makkelijk	**100%**	0%	0%	100%
Gemiddeld	**100%**	0%	50%	50%
Complex	**100%**	10%	90%	0%
Aantallen initiatiefnemers				
Makkelijk	**106.608**	0	0	106.608
Gemiddeld	**67.829**	0	33.915	33.915
Complex	**22.040**	2.204	19.836	0

Ook voor belanghebbenden zijn vergelijkbare aannames gedaan. Hierbij gaat het om het aantal belanghebbenden per ingediende vergunningaanvraag (Tabel 5.5). Hierdoor wijken de totalen af van voorgaande figuren, er is namelijk sprake van meerdere belanghebbenden bij vergunningaanvragen.

Tabel 5.5 Belanghebbenden rondom vergunningaanvragen (jaarlijks, afgerond)

	Totaal	Bedrijf	Organisatie/stichting	Burger
Aannames: belanghebbenden per handeling				
Makkelijk	**n.v.t.**	0,5	0	1
Gemiddeld	**n.v.t.**	1	0,1	2
Complex	**n.v.t.**	3	3	5
Aantallen belanghebbenden				
Makkelijk	**159.912**	53.304	0	106.608
Gemiddeld	**210.270**	67.829	6.783	135.658
Complex	**242.440**	66.120	66.120	110.200

Bij bovenstaande moet een kanttekening worden geplaatst: Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de verwachting dat er meer activiteiten vergunningvrij worden. Hiermee zijn de aanvragen van 2019 naar verwachting niet helemaal representatief voor het daadwerkelijke effect dat is toe te rekenen aan het DSO-LV. Desalniettemin is dit wel de meest actuele wijze om de elementen te berekenen.

Planvorming

Om het aantal handelingen ten aanzien van planvorming te berekenen hebben wij gebruik gemaakt van het totale aantal ruimtelijke besluiten bij verschillende bevoegde gezagen. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van een onderzoek van Cebeon[48], naar totaal aantal ruimtelijke besluiten bij gemeenten. Deze aantallen hebben wij vermenigvuldigd door de adviesrol die provincies en waterschappen hebben bij deze plannen. Vervolgens hebben de aantallen voor waterschappen en provincies op basis van een steekproef van de publicaties op overheid.nl toegevoegd. Voor het rijk

[48] Cebeon (2020) Kosten van ruimtelijke besluiten.

konden we geen gedegen data vinden. Tot slot hebben we vanuit de SIRA-rapportage[49] nog plannen op het gebied van natuur toegevoegd.

Om binnen planvorming de onderverdeling in categorieën te kunnen maken, zijn wij uitgegaan van de in het genoemde Cebeon-rapport opgenomen kosten per type plan. Hierbinnen was de oppervlakte van het plangebied één van de bepalende factoren. Aan de hand van deze methode hebben we de bestemmingsplannen en uitwerkingsplannen ingedeeld als complex. De provinciale-verordening, waterschapsverordening en beheersverordening zijn als gemiddeld ingedeeld. Tot slot zijn de afwijkvergunningen, wijzigingsplannen als makkelijke plannen geclassificeerd. Deze kwalificering zit vooral in de tijdsbesteding en niet in de moeilijkheidsgraad van de werkzaamheden. Voor alle categorieën zijn ook per zaak een gelijk aantal zaken voor advisering van het waterschap en de provincie meegenomen.

Tabel 5.6 Aantallen planvorming + planadvisering verdeeld over bevoegd gezagen (jaarlijks)

	Totaal	Rijk	Waterschappen	Provincies	Gemeenten
Totaal	**12.605**	**0**	**4.203**	**4.228**	**4.182**
Makkelijk	**4.911**	0	1.637	1.637	1.637
Gemiddeld	**211**	0	87	66	66
Complex	**7.483**	0	2.479	2.525	2.479

Op basis van expert-judgement en een onderzoek van Cebeon (2020) is vervolgens ook een toebedeling gemaakt van het aantal initiatiefnemers (Tabel 5.7) en belanghebbenden (Tabel 5.8) per planvormingsproces. Hierbij geldt voor initiatiefnemers de aanname dat er één initiatiefnemer per proces is. Voor belanghebbenden zijn er meerdere belanghebbenden per planaanvraag, waarbij de grotere en complexere plannen ook meer belanghebbenden kennen, waardoor de totalen afwijken van de andere figuren.

Tabel 5.7 Aantallen planvorming + planadvisering verdeeld over initiatiefnemers (jaarlijks, afgerond)

	Totaal	Overheid	Bedrijf	Burger
Aannames				
Makkelijk	**100%**	20%	50%	30%
Gemiddeld	**100%**	80%	20%	0%
Complex	**100%**	80%	20%	0%
Aantallen initiatiefnemers				
Makkelijk	**4.911**	982	2.456	1.473
Gemiddeld	**211**	169	42	0
Complex	**7.483**	5.986	1.497	0

Tabel 5.8 Aantallen belanghebbenden bij planvorming + planadvisering (jaarlijks, afgerond)

	Totaal	Bedrijf	Organisatie/stichting	Burger
Aannames: belanghebbenden per handeling				
Makkelijk	**n.v.t.**	0,5	0,5	2
Gemiddeld	**n.v.t.**	1	1	3
Complex	**n.v.t.**	10	5	20
Aantallen belanghebbenden				
Makkelijk	**14.733**	2.456	2.456	9.822
Gemiddeld	**1.055**	211	211	633
Complex	**261.905**	74.830	37.415	149.660

[49] SIRA (2015) Regeldruk wetsvoorstel natuurbescherming.

Meldingen

Het derde onderdeel binnen de handelingen bestaat uit het aantal meldingen. Hierbij is uitgegaan van de ADS-notie[50]. Dit is aangevuld op het gebied van natuur aan de hand van het SIRA-rapport[51]. Het totaal is een combinatie van de OLO-meldingen, BBK-meldingen, AIM meldingen, kapmeldingen bij het RVO en de watermeldingen. Hierbij zijn de BBK-meldingen en AIM-meldingen voor 70% aan de gemeenten toegekend, 30% aan de provincie. Dit is een grove schatting omdat er geen kengetallen over de onderverdeling bekend zijn. De aantallen zijn geëxtrapoleerd op basis van een percentage van de digitaal ingediende meldingen. Dit is bij de watermelding 63.8% en bij de OLO meldingen met 87%. De cijfers van de AIM en BBK melding zijn niet geëxtrapoleerd, omdat we ervan uitgaan dat deze digitaal ingediend worden. Wij hebben geen onderscheid gemaakt in het type melding.

Tabel 5.9 Aantallen meldingen verdeeld over bevoegd gezagen (jaarlijks)

	Totaal	Rijk	Waterschappen	Provincies	Gemeenten
Meldingen	**174.537**	4.996[52]	26.313[53]	13.030[54]	130.198[55]

Vervolgens is op basis van expert-judgement eveneens een verdeling gemaakt van bovenstaande meldingen over de initiatiefnemers. Voor meldingen hebben wij de aanname gedaan dat er geen belanghebbenden zijn die een handeling doen rondom een melding.

Tabel 5.10 Aantallen meldingen verdeeld over initiatiefnemers (jaarlijks)

	Totaal	Overheid	Bedrijf	Burger
Aannames				
Meldingen	**100%**	5%	75%	20%
Aantallen initiatiefnemers				
Meldingen	**174.537**	8.727	130.903	34.907

50 ADS (2020) Nulmeting en schattingen aantallen omgevingsvergunningaanvragen en meldingen 2016-2019.
51 SIRA (2015) Regeldruk wetsvoorstel natuurbescherming.
52 Berekening: 1604/63.8x100= 2514 + 71/87x100= 82 + RVO Kapmeldingen 2400
53 Berekening: 16.788/67.8x100= 26313
54 Berekening: 21/63.8x100= 33 + 467/87x100=501 + AIM 6.344 (21.145x0.30) + BBK 6185 (20617x0.30) = 13030
55 Berekening: 87.839/87x100=100.964 + AIM 14802 (21.145x0.7) + 14432 BBK (20617x0.30)

6 Bateneffecten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de te kwantificeren bateneffecten voor scenario B, C en D uitgewerkt. De basis en methode hiervoor is toegelicht in hoofdstuk 5 en paragraaf 6.2. De bateneffecten worden per effect toegelicht, waarbij ook de betrokken actoren inzichtelijk zijn gemaakt.

6.2 Duiding per bateneffect

In onderstaande paragrafen wordt ieder in beeld gebracht bateneffect voortkomend uit het DSO-LV en IPOw toegelicht. Er wordt inzicht verschaft in de gebruikte parameters en de uitkomsten per scenario en per actor. Hierbij moet worden opgemerkt dat de baten voor het IPOw onderdeel zijn van verschillende effecten. Het IPOw is ondersteunend aan het DSO-LV en er zijn daarom geen directe baten aan het IPOw toegekend.

In algemene zin geldt dat voor actoren wordt uitgegaan dat, dankzij het DSO-LV, een tijdsbesparing (T) optreedt voor vergunningen, planvorming en meldingen. Deze tijdsbesparing wordt vermenigvuldigd met het uurtarief (P) voor de betreffende actor (zie paragraaf 5.4.1). Vervolgens wordt dit resultaat vermenigvuldigd met de resultante van de vermenigvuldiging van het aantal handelingen (QT), zijnde vergunningen, planvorming en meldingen (zie paragraaf 5.4.2) met het aandeel (%) handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe). Tot slot wordt het effect afgezet tegen de toedeling per scenario (S). Deze berekening wordt herhaald voor alle type handelingen (vergunningen, planvorming, melding – makkelijk, gemiddeld, complex), actoren, en scenario's.

Dit leidt tot de volgende algemeen toegepaste formule voor het berekenen van de baten, per effect, per actor en scenario, per jaar:

$$(P*T*(Qt*Qe))*S$$

De parameters uurtarief (P) en het totaal aantal meldingen (Qt) zijn algemene parameters (zie paragrafen 5.4.1 en 5.4.2). De overige parameters verschillen per effect, en worden per effect toegelicht.

Een uitgebreide illustrerende uitwerking van een van de bateneffecten voor de actor gemeenten is te vinden in bijlage 5, zodat de opbouw herleidbaar wordt. Deze uitwerking geeft inzicht in de stappen die, op basis van bovenstaande formule, voor elk bateneffect zijn ondernomen om tot de uitkomst per effect per actor te komen. Het complete overzicht van aannames en gekwantificeerde bateneffecten is te vinden in bijlagen 3.4 t/m 3.7.

6.2.1 Minder vragen door viewer

Het DSO-LV geeft uiteindelijk integraal inzicht over de geldende regels, hiermee neemt de digitale toegankelijkheid toe en is het met het DSO-LV eenvoudiger om na te gaan of een initiatief/plan gerealiseerd mag/kan worden, en onder welke voorwaarden. Dit bevordert het gebruiksgemak en vermindert de vragen die bij een bevoegd gezag binnenkomen, zowel van initiatiefnemers, van belanghebbenden, als van mede overheden. Dit leidt daarmee tot een vermindering van werklast voor deze partijen en dus een tijdsbesparing.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaand figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,25	0,5	0,5	1	0,25	0,5	30%	40%	0%	25%	70%	100%
Planvorming	0,25	1	0,5	1	0,25	1	20%	30%	15%	25%	70%	100%
Melding	0,25	0,5	0,5	1			20%			25%	70%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'minder vragen' komt voor scenario B uit op circa € 1,4 tot € 3,0 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 5,7 tot € 12,1 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 4,0 tot € 8,5 miljoen.

Tabel 6.1 Structureel bateneffect: minder vragen door viewer per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,007	€ 0,01	€ 0,02	€ 0,04	€ 0,03	€ 0,06
Waterschappen	€ 0,06	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,4	€ 0,3	€ 0,5
Provincies	€ 0,02	€ 0,04	€ 0,05	€ 0,1	€ 0,07	€ 0,2
Gemeenten	€ 0,3	€ 0,7	€ 1,0	€ 2,0	€ 1,4	€ 2,8
Initiatiefnemers	€ 0,6	€ 1,3	€ 1,8	€ 3,6	€ 2,6	€ 5,1
Belanghebbenden	€ 0,3	€ 0,9	€ 0,9	€ 2,4	€ 1,4	€ 3,4
Totaal	**€ 1,4**	**€ 3,0**	**€ 4,0**	**€ 8,5**	**€ 5,7**	**€ 12,1**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door initiatiefnemers en belanghebbenden. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.2 Diverse informatiebronnen zijn samengebracht

DSO-LV brengt de informatiebronnen RP, OLO en AIM in één systeem samen en voegt bredere regelgeving (nationaal en lokaal) toe, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, bodem, grondeigendom, de opgenomen delen van lokale verordeningen en regels zoals de APV, en geluid. Later worden hier ook de informatieproducten, regelgeving en informatie die daarmee wordt gecombineerd (bijvoorbeeld Wkpb), en basisregistraties aan toegevoegd. Daarnaast worden juridische en toepasbare regels van alle bevoegde gezagen, voorzien van Geodata, gebundeld in het DSO-LV. Door het samenvoegen van deze informatiebronnen wordt de gebruiksvriendelijkheid

en het integraal overzicht van data verbeterd. Daarnaast is ook standaardisatie van informatiebronnen hierbij essentieel. Hierdoor draagt het DSO bij aan versnelling (sneller inzichtelijk) en verbetering (minder fouten) van vergunningverlening, planvorming, handhaving en het raadplegen van informatie over de fysieke leefomgeving in het algemeen. Dit zorgt overkoepelend voor een besparing in werklast.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	1,5	2,5	1	2	1	2	100%	100%	100%	25%	60%	100%
Planvorming	2	5	2	5	1	4	100%	100%	100%	25%	60%	100%
Melding	0,5	1	0,5	1			100%			25%	60%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'informatiebronnen samengebracht' komt voor scenario B uit op circa € 19,0 tot € 41,3 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 76,9 tot € 165,2 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 45,5 tot € 99,1 miljoen.

Tabel 6.2 Structureel bateneffect: informatie samengebracht per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,4	€ 0,4	€ 0,7
Waterschappen	€ 1,1	€ 2,0	€ 2,5	€ 4,7	€ 5,2	€ 7,9
Provincies	€ 0,4	€ 0,8	€ 0,9	€ 1,9	€ 1,5	€ 3,2
Gemeenten	€ 5,8	€ 10,2	€ 13,9	€ 24,4	€ 23,2	€ 40,7
Initiatiefnemers	€ 4,2	€ 8,7	€ 10,1	€ 20,8	€ 16,9	€ 34,7
Belanghebbenden	€ 7,4	€ 19,5	€ 17,8	€ 46,8	€ 29,7	€ 77,9
Totaal	**€ 19,0**	**€ 41,3**	**€ 45,5**	**€ 99,1**	**€ 76,9**	**€ 165,2**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door initiatiefnemers en belanghebbenden. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.3 Vragenbomen beperken het indienen van vergunningsvrije aanvragen

Door vragenbomen zullen meldingen bouw en vergunningsvrije aanvragen minder snel onder aanvragen binnenkomen en wordt regelbeheer bevorderd (efficiënter). Dit leidt tot een vermindering

van de werklast. Ook voor initiatiefnemers is er een effect, omdat er geen verkeerde aanvragen gedaan worden. Het effect ontwikkelt zich door tussen scenario B en D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaand figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,5	1	1	1,5			1,6%	0%	0%	30%	70%	100%
Planvorming												
Melding	0,5	1	0,5	1			3%			50%	80%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario B uit op circa € 0,2 tot € 0,4 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 0,5 tot € 1,0 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 0,4 tot € 0,7 miljoen.

Tabel 6.3 Structureel bateneffect: vragenbomen beperken vergunningsvrije aanvragen per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,003	€ 0,006	€ 0,005	€ 0,01	€ 0,006	€ 0,01
Waterschappen	€ 0,02	€ 0,03	€ 0,03	€ 0,06	€ 0,06	€ 0,07
Provincies	€ 0,007	€ 0,01	€ 0,01	€ 0,02	€ 0,01	€ 0,03
Gemeenten	€ 0,09	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,3	€ 0,2	€ 0,4
Initiatiefnemers	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,4	€ 0,2	€ 0,5
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	-
Totaal	**€ 0,2**	**€ 0,4**	**€ 0,4**	**€ 0,7**	**€ 0,5**	**€ 1,0**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door initiatiefnemers. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.4 Vragenbomen helpen meldingen en aanvragen te stroomlijnen en verhogen de gebruiksvriendelijkheid

Door het gebruik van vragenbomen is er voor de initiatiefnemer sneller duidelijkheid over de haalbaarheid van zijn vergunning. Daarnaast zullen ook de indieningsvereisten helder gecommuniceerd worden. Aan de kant van de bevoegde gezagen kunnen goed ontwikkelde vragenbomen zorgen voor minder vragen. Ook wordt het gebruiksgemak bevorderd, onder meer

door gebruik van een standaard (STTR), zo zijn er minder handelingen nodig. Het effect ontwikkelt zich door tussen scenario B en D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,5	1	1	1,5			100%	100%	100%	30%	70%	100%
Planvorming												
Melding	0,25	0,5	0,25	0,5			100%			50%	80%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt hiermee voor scenario B uit op circa € 7,9 tot € 14,4 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 22,5 tot € 39,7 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 16,0 tot € 22,5 miljoen.

Tabel 6.4 Structureel bateneffect: vragenbomen gebruiksvriendelijkheid per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,07	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,3
Waterschappen	€ 0,5	€ 1,0	€ 1,0	€ 2,0	€ 1,8	€ 2,7
Provincies	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,6	€ 0,4	€ 0,8
Gemeenten	€ 3,0	€ 5,9	€ 6,0	€ 12,1	€ 8,3	€ 16,6
Initiatiefnemers	€ 4,2	€ 7,0	€ 8,6	€ 14,1	€ 11,8	€ 19,2
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	-
Totaal	**€ 7,9**	**€ 14,4**	**€ 16,0**	**€ 29,0**	**€ 22,5**	**€ 39,7**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij initiatiefnemers, gevolgd door bevoegde gezagen. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.5 *Vooringevulde informatie bij aanvragen*

Bij een aanvraag is al veel informatie vooringevuld, wat zorgt voor gebruiksgemak en een versnelling in het indieningsproces en een verlaging van de werklast. Door het beter ontsluiten van de aanvraagvereisten in DSO-LV, zal het aantal complete aanvragen hoger zijn. Hierdoor is een snellere doorlooptijd nodig en worden de handelingen verminderd door een vermindering van verzoeken tot aanvulling. Dit zorgt naar verwachting voor een vermindering in werklast en het voorkomen van fouten, en komt ten goede aan bevoegd gezagen en initiatiefnemers. Het effect ontwikkelt zich door tussen scenario B en D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,08	0,25	0,25	0,5			100%	100%	100%	25%	40%	100%
Planvorming	0,08	0,25	0,25	0,5			100%	100%	100%	25%	40%	100%
Melding	0,08	0,25	0,5	0,75			100%			25%	40%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario B uit op circa € 2,7 tot € 5,3 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 11,2 tot € 21,1 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 4,4 tot € 8,5 miljoen.

Tabel 6.5 Structureel bateneffect: vooringevulde informatie per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,01	€ 0,03	€ 0,02	€ 0,05	€ 0,04	€ 0,1
Waterschappen	€ 0,08	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,4	€ 0,6	€ 1,0
Provincies	€ 0,03	€ 0,1	€ 0,05	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,4
Gemeenten	€ 0,4	€ 1,3	€ 0,7	€ 2,2	€ 1,7	€ 5,4
Initiatiefnemers	€ 2,2	€ 3,6	€ 3,5	€ 5,7	€ 8,7	€ 14,2
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	-
Totaal	**€ 2,7**	**€ 5,3**	**€ 4,4**	**€ 8,5**	**€ 11,2**	**€ 21,1**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij initiatiefnemers, gevolgd door bevoegde gezagen. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.6 *Samenwerkingsruimte faciliteert verbetering in samenwerking bevoegde gezagen en bewaking termijnen*

Als onderdeel van de samenwerkingsruimte komt er een samenwerkingsverzoek via de samenwerkingsfunctionaliteit van het DSO-LV. Deze verzoeken en uitwisselingen gaan met DSO-LV via één centraal systeem gestandaardiseerd naar de betrokkenen, in plaats van het huidige rondmailen of andersoortige uitwisseling van documentatie/informatie. Aangepaste stukken, bijvoorbeeld van een adviespartij, zijn daarnaast automatisch aan een zaak gekoppeld. De functionaliteit bevordert het gebruiksgemak en de overzichtelijkheid. Hierdoor wordt ook de (advies)termijn bewaking bevorderd: processen worden versneld en is er minder risico op het verlopen van termijnen. Uiteindelijk levert dit vooral een efficiëntie winst op in tijdsbesteding voor bevoegde gezagen en belanghebbenden. De baten nemen toe door de uitbreiding naar plannen tussen B en C & de uitbreiding met belanghebbenden tussen C en D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	1	1,5			1	1,5	30%	80%	100%	90%	100%	100%
Planvorming	0,75	1			0,75	1	100%	100%	100%	0%	90%	100%
Melding	0,5	0,75			0,5	0,75	30%			90%	100%	100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Voor belanghebbenden is in dit effect alleen toegekend aan organisaties en stichtingen, omdat het voor andere belanghebbenden actoren niet van toepassing is.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario B uit op circa € 23,0 tot € 34,5 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 33,3 tot € 48,5 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 32,4 tot € 47,5 miljoen.

Tabel 6.6 Structureel bateneffect: samenwerkingsruimte per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,2
Waterschappen	€ 1,1	€ 1,7	€ 1,5	€ 2,2	€ 1,6	€ 2,2
Provincies	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,6	€ 0,9	€ 0,6	€ 0,9
Gemeenten	€ 7,0	€ 10,7	€ 8,1	€ 12,1	€ 8,1	€ 12,1
Initiatiefnemers	-	-	-	-	-	-
Belanghebbenden	€ 14,3	€ 21,4	€ 22,1	€ 32,1	€ 22,8	€ 33,0
Totaal	**€ 23,0**	**€ 34,5**	**€ 32,4**	**€ 47,5**	**€ 33,3**	**€ 48,5**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door belanghebbenden. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.7 Ontwikkeling 3D

Ten aanzien van 3D geldt dat er nog sprake is van een onzekere situatie en in de uitbouwagenda zijn dan ook op dit moment nog geen concrete producten opgenomen. Het gaat in dit stadium om een voorverkenning waarbij de wensen van de gebruiker en de technische mogelijkheden in beeld worden gebracht. Daarnaast is er ook voorgenomen om op basis van de voorverkenning praktijkproeven uit te voeren. Ook is er een investeringsbudget opgenomen voor het ontwikkelen van niet nader genoemde 3D-functionaliteiten. Gelet op het prille stadium van ontwikkeling waar de 3D-functionaliteiten zich in bevinden, worden er in dit onderzoek geen baten voor 3D gekwantificeerd. Ook is het nog onduidelijk of de componenten breed in werking zijn binnen de scope van het onderzoek (tot 2029). 3D-functionaliteit is daarmee een PM-post die wij hieronder kwalitatief duiden.

Kwalitatief is er op termijn een groot aantal baten te verwachten. Het gebruik van 3D bij de toetsing van initiatieven kan leiden tot een verbetering van inzicht in wat een initiatief gaat betekenen voor de omgeving, wat zorgt voor een vermindering in werklast. Ook kan het gebruik van 3D bij het indienen van de aanvraag tijd besparen bij het plotten en het omzetten van 3D-tekeningen naar 2D. Daarnaast kunnen controles door het gebruik van 3D makkelijker uitgevoerd worden bij toezicht en handhaving. Dit versnelt processen, zorgt voor minder interpretatieverschillen en resulteert in een besparing op de werklast. Ook kan het gebruik van 3D-onderzoeken zoals bijvoorbeeld geluid goedkoper maken. Dit effect is op zijn vroegst van toepassing vanaf scenario D en levert baten op voor bevoegd gezagen, initiatiefnemers en belanghebbenden.

6.2.8 Real-time ontsluiten van wijzigingen

Doordat wijzigingen real-time en online worden doorgegeven, is er een betere afstemming tussen bevoegde gezagen mogelijk. Hierdoor wordt de kans op fouten en interpretatieverschillen kleiner. Dit betekent efficiënter regelbeheer. Dit geldt voor planvorming en vergunningverlening vanaf scenario D, en komt ten bate aan bevoegde gezagen en initiatiefnemers.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0	0,25	0	0,25	0	0,25	20%	50%	50%			100%
Planvorming	0,75	1	0	0,25	0	0,5	40%	60%	80%			100%
Melding	0	0,15			0	0,15	30%					100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario D uit op circa € 0,5 tot € 9,1 miljoen. In eerdere scenario's is de benodigde functionaliteit nog niet ontwikkeld.

Tabel 6.7 Structureel bateneffect real-time ontsluiten per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	-	-	-	-	-	0,03
Waterschappen	-	-	-	-	€ 0,2	€ 0,4
Provincies	-	-	-	-	€ 0,1	€ 0,3
Gemeenten	-	-	-	-	€ 0,1	€ 1,6
Initiatiefnemers	-	-	-	-	-	€ 1,0
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	€ 5,8
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**€ 0,5**	**€ 9,1**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij belanghebbenden, gevolgd door bevoegde gezagen en initiatiefnemers. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.9 Onderzoekshulp zorgt voor beschikbare informatie

Met de onderzoekshulp wordt ervoor gezorgd dat de beschikbare informatie ook gemakkelijker vindbaar (door standaardisatie) is en wordt het mogelijk onderzoeken te hergebruiken en centraal op te slaan. Hiermee wordt het inzicht en overzicht vergroot, is er sprake van minder zoektijd en een vermindering van onderzoekskosten voor alle actoren vanaf scenario D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

Type	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	1,25	1,5	1	1,25			10%	30%	70%			100%
Planvorming	3	4	3,5	4,5	1	1,5	15%	50%	80%			100%
Melding	1,5	2										100%

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario D uit op circa € 17,3 tot € 23,3 miljoen. In eerdere scenario's is de benodigde functionaliteit nog niet ontwikkeld.

Tabel 6.8 Structureel bateneffect: onderzoekshulp per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	-	-	-	-	€ 0,04	€ 0,05
Waterschappen	-	-	-	-	€ 1,0	€ 1,3
Provincies	-	-	-	-	€ 0,7	€ 0,9
Gemeenten	-	-	-	-	€ 3,9	€ 4,8
Initiatiefnemers	-	-	-	-	€ 4,5	€ 5,7
Belanghebbenden	-	-	-	-	€ 7,1	€ 10,7
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**€ 17,3**	**€ 23,3**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij belanghebbenden, gevolgd door bevoegde gezagen en initiatiefnemers. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.10 Voorziening bezwaar en beroep

Via het DSO-LV wordt bezwaar en beroep gefaciliteerd (vergunningverlening en planvorming). Hierdoor is het indienen gestandaardiseerd en daarmee eenvoudiger om een bezwaar en beroep aan te tekenen, verloopt het proces gestroomlijnder en is er beter overzicht en minder kans op gemiste bezwaren. Dit is van toepassing voor alle actoren. Het gaat nadrukkelijk om een voorverkenning van de functionaliteit, met voorziene realisatie in scenario D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,5	1	0,5	1	0,5	1	5,6%	5,6%	5,6%			100%
Planvorming	1	1,5	1	1,5	1	1,5	10%	10%	10%			100%
Melding												

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario D uit op circa € 2,3 tot € 4,1 miljoen. In eerdere scenario's is de benodigde functionaliteit nog niet ontwikkeld.

Tabel 6.9 Structureel bateneffect: voorziening bezwaar en beroep per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	-	-	-	-	€ 0,004	€ 0,008
Waterschappen	-	-	-	-	€ 0,08	€ 0,1
Provincies	-	-	-	-	€ 0,04	€ 0,06
Gemeenten	-	-	-	-	€ 0,4	€ 0,7
Initiatiefnemers	-	-	-	-	€ 0,3	€ 0,6
Belanghebbenden	-	-	-	-	€ 1,5	€ 2,5
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**€ 2,3**	**€ 4,1**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door initiatiefnemers en belanghebbenden. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

6.2.11 Automatische koppeling toezicht en handhaving

De automatische koppeling toezicht en handhaving zorgt ervoor dat er altijd een actueel overzicht met vergunningen, historie op aanvraagniveau en koppeling met locatie beschikbaar is. Dit komt onder meer door standaardisatie. Dit verbetert het overzicht en de mogelijkheid tot toezicht houden. Hierdoor is er minder risico op ‘gemiste’ objecten. Dit zorgt voor een verlaging van de werklast voor bevoegde gezagen vanaf scenario D.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaande figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De parameters voor de prijs (P) en het totaal aantal handelingen (QT) per actor zijn algemene aannames die niet veranderen per effect. Deze zijn toegelicht in paragraaf 5.4.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,25	1			0,25	1	70%	20%	0%			100%
Planvorming	0,25	0,5			0,25	0,5	30%	10%	0%			100%
Melding												

De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

Effect per scenario

Het totale effect komt voor scenario D uit op circa € 2,8 tot € 11,1 miljoen. In eerdere scenario’s is de benodigde functionaliteit nog niet ontwikkeld.

Tabel 6.10 Structureel bateneffect: automatische koppeling TH per actor per jaar (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	-	-	-	-	€ 0,02	€ 0,06
Waterschappen	-	-	-	-	€ 0,2	€ 0,8
Provincies	-	-	-	-	€ 0,02	€ 0,07
Gemeenten	-	-	-	-	€ 1,4	€ 5,4
Initiatiefnemers	-	-	-	-	-	-
Belanghebbenden	-	-	-	-	€ 1,2	€ 4,7
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**€ 2,8**	**€ 11,1**

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat absoluut de grootste effecten terecht komen bij bevoegde gezagen, gevolgd door initiatiefnemers en belanghebbenden. Binnen de bevoegde gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect.

7 Totaaloverzicht

7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft het totaal aan financiële effecten weer dat te verwachten is voor DSO-LV en IPOw. Aangezien er geen eenduidig effect af te geven is, omdat dit afhankelijk is van het ontwikkelstadium van DSO-LV en IPOw, werken wij met effecten per scenario. Daarnaast geven wij de effecten in zijn totaliteit weer en de effecten per actor.

7.2 Totaaloverzicht kosteneffecten

Als het gaat om de kosteneffecten is er een duidelijk onderscheid tussen eenmalige effecten en structurele effecten. Deze worden dan ook apart behandeld. Een totaaloverzicht van kosten over de scenario's per actor is te vinden in bijlage 3.1 en 3.3.

7.2.1 Eenmalige kwantificeerbare kosteneffecten

De eenmalige kosten voor het DSO-LV zitten voornamelijk in de fasen ontwikkeling en aansluiten. De ontwikkelkosten zijn geraamd op basis van de ontvangen kostenramingen[56]. Verder zijn lokale ontwikkel- en aansluitkosten meegenomen in het Transitiekosten onderzoek (KPMG, 2020). Omdat de ontwikkelkosten geraamde of gerealiseerde kosten zijn, is er niet gerekend met een bandbreedte. Voor de uitbouwelementen is wel een bandbreedte beschikbaar, deze is te vinden in bijlage 2.

De ontwikkelkosten voor het DSO-LV nemen door het effect van verschillende uitbouwelementen sterk toe over de scenario's (Tabel 7.1). In scenario's B en C worden de kosten voornamelijk bepaald door de effecten Eén loket en Bekendmaking en beschikbaarstelling. Aanvullend worden de kosten in scenario D, ten opzichte van de eerdere scenario's, voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de informatieproducten, bekendmaking en beschikbaarstelling en 3D en dynamische informatie.

Zoals gezegd zijn er onzekerheden rondom de informatieproducten. Zo is het nog onbekend of alle informatieproducten uiteindelijk ontwikkeld gaan worden, wat de kosten zullen zijn en waar deze kosten exact gaan landen. In het vervolg is het van belang om dit actief te blijven monitoren. Dit is van belang omdat ook de te realiseren baten voor een groot deel afhankelijk zijn van de ontsloten informatie via de informatieproducten.

Voor 3D en dynamische informatie is het ook niet waarschijnlijk dat alle kosten geraamd in deze post daadwerkelijk gemaakt gaan worden voor 2029. Het is zaak ook deze ontwikkelingen goed te monitoren, gezien de relatief grote impact op de financiële effecten.

[56] Programmabacklog DSO basisniveau (juli, 2020); Kostenraming componenten uitbouw (2018).

Tabel 7.1 Overzicht eenmalige kwantificeerbare kosten per effect en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's *Effecten*	B	C	D
Eén loket[57]	€ 29,6	€ 29,6	€ 29,6
Ontwikkel- en beheerportaal[58]	€ 2,2	€ 2,2	€ 2,2
Informatiehuis Ruimte[59]	€ 7,2	€ 7,2	€ 7,2
Bekendmaking en beschikbaar stelling	€ 33,6	€ 33,6	€ 33,6
Informatieproducten[60]	-	€ 2,9 + PM	€ 37,2 + PM
Technische ontsluiting informatieproducten[61]	-	€ 2,0	€ 2,0
VTH[62]	€ 0,9	€ 2,3	€ 4,5
Bezwaar en beroep[63]	-	-	€ 2,3
Onderzoekshulp	-	-	€ 18,2
3D en dynamische informatie[64]	-	-	€ 34,1
Stelselknooppunt[65]	€ 15,0	€ 15,0	€ 15,0
Standaarden[66]	€ 22,6	€ 22,6	€ 22,6
Toepasbare regels[67]	€ 19,0	€ 19,0	€ 19,0
Stelselcatalogus[68]	€ 4,5	€ 4,5	€ 4,5
Uniformeren begrippen/ omgevingsdocumenten[69]	€ 4,5	€ 4,5	€ 4,5
Doorontwikkeling standaarden[70]	€ 0,9	€ 4,6	€ 9,1
Samenwerkingsruimte t.a.v. planvorming[71]	-	€ 1,1	€ 1,1
Samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning[72]	€ 3,6	€ 3,6	€ 3,6
Ontwikkeling informatiepunt	€ 16,8	€ 16,8	€ 16,8
Totaal	**€ 160,4**	**€ 171,4 + PM**	**€ 267,1 + PM**

Wanneer gekeken wordt naar de actoren (Tabel 7.2), blijkt dat deze eenmalige ontwikkelkosten bijna geheel worden gemaakt door het Rijk als stelselverantwoordelijke. De ontwikkeling van informatieproducten is hierin nog een uitzondering, omdat deze kostenpost nog niet specifiek toe te kennen is aan specifieke actoren.

57 Ontwikkeling omgevingswet-loket en gebruikerstoepassing (één loket)
58 Ontwikkeling open stelsel en API-store (ontwikkel- en beheerportaal)
59 Ontwikkeling overbruggingsfunctie RP als onderdeel van het informatiehuis ruimte
60 Technische voorziening ontsluiting informatieproducten
61 Ontsluiting van de geprioriteerde informatieproducten en ontsluiting groslijst informatieproducten
62 Ontwikkeling technische voorziening kennisgeving vergunning voor een omgevingsplanactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH), zichtbaar maken van locaties van nieuwe vergunningen tot volledige ondersteuning VTH
63 Ontwikkeling landelijke voorziening voor behandeling van bezwaar en beroep
64 Ontwikkeling technische toepassing voor het gebruik van 3D en ondersteuning van dynamische informatie
65 Ontwikkeling aansluitmogelijkheden (koppelvlakken) incl. beveiliging
66 Ontwikkeling standaarden (STOP/TPOD/STTR en STAM)
67 Ontwikkeling registratie toepasbare regels (technische voorziening)
68 Ontwikkeling technische voorziening stelselcatalogus
69 Uniformeren begrippen en omgevingsdocumenten via stelselcatalogus
70 Doorontwikkeling standaarden (met name TPOD's) t/m afronding standaarden
71 Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. planvorming en initiatieven
72 Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning

Tabel 7.2 Totaal overzicht eenmalige kwantificeerbare kosten per actor en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's *Actoren*	B	C	D
Rijk als stelselverantwoordelijke	€ 160,4	€ 168,5	€ 229,9
Bevoegd gezagen	-	-	-
Initiatiefnemers	-	-	-
Belanghebbenden	-	-	-
Nader te verdelen over actoren	-	€ 2,9 + PM	€ 37,2+ PM
Totaal	**€ 160,4**	**€ 171,4**+ PM	**€ 267,1**+ PM

7.2.2 Structurele kwantificeerbare kosteneffecten

Naast eenmalige effecten zijn er ook additionele structurele kosteneffecten van het DSO-LV en IPOw in kaart gebracht. Deze kosten vallen allemaal in de gebruik-/beheerfase. Er is gerekend met een onzekerheidsmarge in de geraamde kosteneffecten, door een minimaal en een maximaal effect te ramen. Dit is nodig omdat partijen nog niet exact weten welke bedragen ze structureel additioneel kwijt gaan zijn aan bepaalde elementen.

De beheerkosten, gevormd door functioneel applicatiebeheer, regelbeheer en de beheerkosten voor DSO-LV, vormen hierin veruit de grootste post (Tabel 7.3).

Tabel 7.3 Overzicht structurele kwantificeerbare kosten per effect en scenario per jaar (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Effecten	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Licentiekosten toepasbare regels	€ 7,2	€ 8,7	€ 7,2	€ 8,7	€ 7,2	€ 8,7
Licentiekosten VTH-systeem	€ 7,2	€ 8,7	€ 7,2	€ 8,7	€ 7,2	€ 8,7
Licentiekosten plansoftware	€ 3,5	€ 4,2	€ 3,5	€ 4,2	€ 3,5	€ 4,2
Functioneel applicatiebeheer	€ 15,7	€ 19,2	€ 15,7	€ 19,2	€ 15,7	€ 19,2
Regelbeheer	€ 17,9	€ 21,8	€ 17,9	€ 21,8	€ 17,9	€ 21,8
DSO-LV beheerkosten	€ 25,9	€ 25,9	€ 57 + PM	€ 57 + PM	€ 69 + PM	€ 69 + PM
Totaal	**€ 77,3**	**€ 88,7**	**€ 108,4 + PM**	**€ 119,8 + PM**	**€ 120,3 + PM**	**€ 131,7 + PM**

Wanneer gekeken wordt naar de actoren, blijkt dat de structurele kosten allemaal vallen bij bevoegde gezagen (zie Tabel 7.4). Uit het DSO-LV komen, op basis van de huidige inzichten, niet direct kosten voor initiatiefnemers en belanghebbenden voort.

Tabel 7.4 Totaal overzicht structurele kwantificeerbare kosten per actor en scenario per jaar (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Bevoegd gezag	€ 77,3	€ 88,7	€ 108,4	€ 119,8	€ 120,3	€ 131,7
Initiatiefnemers	-	-	-	-	-	-
Belanghebbenden	-	-	-	-	-	-

Totaal	**€ 77,3**	**€ 88,7**	**€ 108,4**	**€ 119,8**	**€ 120,3**	**€ 131,7**

Wanneer gekeken wordt naar de verdeling onder bevoegde gezagen, wordt duidelijk dat de gemeenten in absolute zin de meeste structurele kosten dragen, gevolgd door het gemeenten als bevoegd gezag. Wanneer gekeken wordt naar de relatieve kosten per actor binnen de doelgroep, wordt duidelijk dat het Rijk de meeste kosten betaalt, gevolgd door provincies. Opvallend is daarnaast dat de verschillen tussen de minimale kosten en de maximale kosten beperkt is.

In hoofdstuk 4 is per effect de verdeling van specifieke effecten over de bevoegde gezagen terug te vinden. Op hoofdlijnen komt deze verdeling in verhoudingen ook overeen met de totaalbeelden als weergegeven in dit hoofdstuk.

Tabel 7.5 Overzicht structurele kwantificeerbare kosten voor bevoegd gezagen per scenario per jaar (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	**B**		**C**		**D**	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Absoluut per type BG						
Rijk	€ 5,5	€ 5,6	€ 11,4	€ 11,5	€ 13,7	€ 13,8
Waterschappen	€ 4,1	€ 4,6	€ 5,7	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,9
Provincies	€ 3,2	€ 3,5	€ 5,0	€ 5,4	€ 5,8	€ 6,1
Gemeenten	€ 64,5	€ 74,8	€ 86,2	€ 96,5	€ 94,6	€ 104,9
Totaal	**€ 77,3**	**€ 88,5**	**€ 108,3 + PM**	**€ 119,7 + PM**	**€ 120,4 + PM**	**€ 131,7 + PM**
Relatief per BG[73]						
Rijk	€ 0,6	€ 0,6	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,5	€ 1,5
Waterschappen	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,3
Provincies	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,4	€ 0,5	€ 0,5	€ 0,5
Gemeenten	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,3

7.2.3 Niet kwantificeerbare kosteneffecten

Een aantal kosteneffecten is op dit moment niet kwantificeerbaar gebleken. De belangrijkste zijn de werking van parallelle systemen en een deel van de ontwikkeling van informatieproducten en de bijbehorende beheerkosten.

Het effect voor de ontwikkeling van informatieproducten is wel meegenomen, maar niet in zijn geheel kwantificeerbaar gebleken op dit moment. Om deze reden is er een PM-post opgenomen voor kosten die nog nader in te vullen zijn, zowel in ordegrootte als in de drager van deze kosten. Omdat de beheerkosten voor de informatieproducten afhangen van de ontwikkelkosten, is ook voor de beheerkosten een PM-post opgenomen.

Het eenmalige effect 'werking parallelle systemen' is in de gevoerde gesprekken een aantal keren naar voren gekomen. Men geeft aan dat huidige lokale systemen mogelijk nog een tijdje parallel moeten draaien aan de nieuwe systemen. Hierdoor zou er sprake zijn van dubbele kosten die vanuit het uitgangspunt additionaliteit meegenomen zouden moeten worden. Dit effect is echter niet kwantificeerbaar gebleken. Enerzijds omdat het sterk verschilt tussen bevoegde gezagen hoe tegen de concrete effecten hiervan wordt aangekeken, anderzijds omdat de overbrugging vaak deels ook ondervangen wordt door de softwareleverancier binnen de aangeschafte pakketten en diensten. In het onderzoek naar transitiekosten (KPMG, 2020) zijn daarnaast wel frictie-

[73] Totaal per type bevoegd gezag, gedeeld door totale aantal bevoegd gezagen, als opgenomen in tabel 2.1.

/desintegratiekosten meegenomen voor gemeenten, maar deze zijn voor ons niet expliciet door te vertalen naar het DSO-LV. De onderzoekers geven dan ook mee dat het belangrijk is bedacht te zijn op het bestaan van het effect van parallelle systemen, maar dat dit effect naar waarschijnlijkheid ondervangen wordt en daardoor niet is meegenomen.

7.3 Totaal overzicht bateneffecten

Deze paragraaf beschrijft het totaal aan baten die te verwachten zijn bij invoering van DSO-LV en IPOw. Hierbij is het van belang vooraf mee te geven dat de gepresenteerde baten allemaal structureel van aard zijn. Er zijn geen eenmalige baten geconstateerd.

De berekening van de baten zijn veelal gebaseerd zijn op aannames van de onderzoekers, op basis van de deskresearch, interviews en expert-judgement, omdat het veld in de breedte weinig inzicht lijkt te hebben in de verwachte daadwerkelijke effecten op handelingsniveau (deze aannames zijn beschreven). Een totaaloverzicht van baten over de scenario's per actor is te vinden in bijlages 3.4, 3.5, 3.6 en 3.7.

7.3.1 Structurele kwantificeerbare bateneffecten

De bateneffecten worden in belangrijke mate bepaald door de effecten informatiebronnen samengebracht, vragenbomen gebruiksvriendelijkheid, samenwerkingsruimte en onderzoekshulp (Tabel 7.6). Het samenvoegen van informatiebronnen in het DSO-LV door alle scenario's heen levert verreweg de meeste beoogde baten op gevolgd door de samenwerkingsruimte en vragenbomen gebruiksvriendelijkheid. Hierin wordt ook zichtbaar dat er baten vanaf het basisniveau ontstaan, ten opzichte van de huidige situatie. Tot slot is ook de onderzoekshulp in scenario D een belangrijk effect voor de realisatie van baten.

De bateneffecten en de toegepaste parameters worden in paragraaf 6,3 nader toegelicht per effect, kwalitatief en kwantitatief. Een totaaloverzicht van de bateneffecten is terug te vinden in bijlage 3.4 t/m 3.7.

Tabel 7.6 Overzicht totale structurele kwantificeerbare baten per effect en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Effecten	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Minder vragen door viewer	€ 1,4	€ 3,0	€ 4,0	€ 8,5	€ 5,7	€ 12,1
Informatiebronnen samengevoegd	€ 19,0	€ 41,3	€ 45,5	€ 99,1	€ 76,9	€ 165,2
Vragenbomen I[74]	€ 0,2	€ 0,4	€ 0,4	€ 0,7	€ 0,5	€ 1,0
Vragenbomen II[75]	€ 7,9	€ 14,4	€ 16,0	€ 29,0	€ 22,5	€ 39,7
Vooringevulde informatie	€ 2,7	€ 5,3	€ 4,4	€ 8,5	€ 11,2	€ 21,1
Samenwerkingsruimte[76]	€ 23,0	€ 34,5	€ 32,4	€ 47,5	€ 33,3	€ 48,5
Real-time ontsluiten van wijzigingen	-	-	-	-	€ 0,5	€ 9,1
Onderzoekshulp[77]	-	-	-	-	€ 17,3	€ 23,3
Voorziening bezwaar en beroep	-	-	-	-	€ 2,3	€ 4,1

[74] Vragenbomen beperken het indienen van vergunningvrije aanvragen
[75] Vragenbomen helpen meldingen en aanvragen te stroomlijnen en verhogen de gebruiksvriendelijkheid
[76] Samenwerkingsruimte faciliteert verbetering in samenwerking bevoegd gezagen en bewaking termijnen
[77] Onderzoekshulp zorgt voor beschikbare informatie

Automatische koppeling toezicht en handhaving	-	-	-	-	€ 2,8	€ 11,1
Totaal	**€ 54,2**	**€ 98,9**	**€ 102,7**	**€ 193,2**	**€ 173,0**	**€ 335,1**

Onderstaande Tabel 7.7 geeft inzicht in het totale overzicht van baten per actor en scenario. Verreweg de meeste baten worden voorzien bij de belanghebbenden, gevolg door bevoegde gezagen en dan de initiatiefnemers. Daarnaast is, conform verwachting, de batenrealisatie veruit het grootst in scenario D, van scenario C naar D wordt ook de grootste stap gemaakt in te realiseren baten.

Tabel 7.7 Totaal overzicht structurele kwantificeerbare baten per actor en scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Bevoegd gezag	€ 20,8	€ 36,4	€ 37,7	€ 67,4	€ 64,4	€ 116,0
Initiatiefnemers	€ 11,3	€ 20,8	€ 24,1	€ 44,6	€ 45,0	€ 81,1
Belanghebbenden	€ 22,0	€ 41,7	€ 40,9	€ 81,3	€ 63,7	€ 138,1
Totaal	**€ 54,2**	**€ 98,9**	**€ 102,7**	**€ 193,2**	**€ 173,0**	**€ 335,1**

Wanneer we kijken naar de verwachte baten bij bevoegde gezagen (zie Tabel 7.8), wordt duidelijk dat de gemeenten in absolute zin de meeste baten kunnen verwachten van het DSO-LV in alle scenario's. Dit lijkt logisch te verklaren door de hoeveelheid gemeenten die er is. De relatieve effecten per actor laten namelijk een ander beeld zien, waarbij de waterschappen en provincies relatief de hoogste baten zullen ervaren.

In hoofdstuk 6 is per effect de verdeling van specifieke effecten over de bevoegd gezagen terug te vinden. Op hoofdlijnen komt deze verdeling in verhoudingen ook overeen met de totaalbeelden als weergegeven in dit hoofdstuk.

Tabel 7.8 Overzicht structurele kwantificeerbare baten voor bevoegd gezagen per scenario (afgerond, in miljoenen)

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Absoluut per type BG						
Rijk	€ 0,3	€ 0,5	€ 0,5	€ 1,0	€ 0,8	€ 1,6
Waterschappen	€ 2,9	€ 5,1	€ 5,3	€ 9,7	€ 11,2	€ 17,1
Provincies	€ 1,0	€ 1,8	€ 1,9	€ 3,7	€ 3,7	€ 6,8
Gemeenten	€ 16,7	€ 29,0	€ 29,8	€ 53,0	€ 48,7	€ 90,5
Totaal	**€ 20,8**	**€ 36,4**	**€ 37,7**	**€ 67,4**	**€ 64,4**	**€ 116,0**
Relatief per BG[78]						
Rijk	€ 0,0	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,2
Waterschappen	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,5	€ 0,5	€ 0,8
Provincies	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,2	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,6
Gemeenten	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,2	€ 0,1	€ 0,3

7.3.2 Niet kwantificeerbare bateneffecten

Verder zijn er ook bateneffecten in het onderzoek naar voren gekomen die (nog) niet concreet te maken zijn. De belangrijkste is de ontwikkeling van 3D in scenario D. De inrichting van deze

[78] Totaal per type bevoegd gezag, gedeeld door totale aantal bevoegd gezagen, als opgenomen in tabel 2.1.

functionaliteit is nog onzeker, omdat het gaat om een nog erg vroeg stadium van ontwikkeling. De uitbouwagenda spreek bij deze functionaliteit over het uitvoeren van een voorverkenning naar de wensen en mogelijkheden. Daarnaast is er een aantal praktijkproeven voorzien[79]. Expliciete componenten zijn daardoor nog niet in beeld, wat het moeilijk maakt om gedegen aannames ten aanzien van de baten te maken. Verwacht wordt wel dat deze functionaliteit(en) in de toekomst een zeer positief effect heeft op de baten, voor zowel bevoegde gezagen als initiatiefnemers en belanghebbenden en op vele facetten van het DSO zoals participatie, toetsing en onderzoek.

In zekere mate geldt bovenstaande ook voor de specifieke uitwerking van informatieproducten. De baten voor informatieproducten, zoals nu duidelijk, maken onderdeel uit van de gekwantificeerde baten. Het is echter waarschijnlijk dat er baten op functionaliteitniveau nog niet of niet volledig in de raming zijn verwerkt, omdat de functionaliteiten nog niet compleet zijn uitgekristalliseerd. Een voorbeeld is de koppeling van informatieproducten met de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb). Deze effecten zijn nu verwerkt in onder meer het effect 'diverse informatiebronnen samengebracht', maar zouden in de toekomst, wanneer er meer duidelijkheid is over de invulling, nader uitgewerkt kunnen worden op handelingsniveau. Hierbij moet men wel oppassen met dubbeltellingen, omdat veel functionaliteiten samenhang kennen met elkaar.

Een voorbeeld van een onzeker effect is het mogelijke bateneffect rondom minder rechtsgeschillen, vanwege eenduidige informatie. De onderzoekers hebben hierover tijdens het onderzoek verschillende geluiden opgehaald uit de deskresearch en interviews. Hieruit bleek dat de meeste rechtszaken eerder een grondslag hebben in strijdige belangen dan in meningsverschillen over feiten. Aangezien het DSO niet de strijdigheid van belangen zal oplossen is het onwaarschijnlijk dat het aantal rechtszaken aanzienlijk zal verminderen als direct gevolg van het DSO-LV voor 2029. De bredere Omgevingswet met een nadruk op participatie, heldere regels en beleidsvrijheid kan hierbij overigens wel helpen, maar dat ligt buiten de scope van dit onderzoek.

7.4 Effecten scenario A: geen DSO-LV

Een van de onderzoeksvragen gaat in op de landelijke IT-systemen en lokale software die door DSO-LV en IPOw (scenario D[80]) vervangen worden, en wat de kosten zouden zijn voor de verschillende overheden indien deze systemen zouden moeten worden gecontinueerd (deelvraag 2). Hierbij gaat het om investeringskosten, afschrijvingskosten en beheerkosten. Bij het beschouwen van scenario A zijn er in onze ogen een drietal verschillende uitwerkingen mogelijk: 1) de landelijke voorziening wordt niet voortgezet, 2) de landelijke voorzieningen worden doorgezet en de kosten worden verdeeld over de actoren en 3) de landelijke voorziening blijft in de lucht en het rijk blijft verantwoordelijk. Om tot een totaal beeld te komen starten we met een beschrijving van de huidige systemen en daarbij gepaarde kosten, vervolgens beschrijven we de drie mogelijke uitwerkingen van scenario A, vervolgens gaan we in op de invloed van scenario A op de baten. We sluiten af met een korte samenvatting.

7.4.1 Huidige systemen en kosten

Om deze opties beter uit te werken is het eerst goed om de voorzieningen te duiden. De landelijke voorzieningen waar deze vraag op van toepassing is, zijn onder andere ruimtelijkeplannen.nl (RP.nl), AIM en OLO het LAVS en het BBK-meldingen systeem. Enkele van deze systemen zoals ruimtelijke plannen, het BBK-meldingen systeem en het LAVS lopen ook nog enige tijd door na

[79] Plan Uitbouw DSO-LV p.38

[80] In de publicatie wordt 'scenario 3' aangegeven. In dit onderzoek staat volledige realisatie gelijk aan scenario D.

invoering van het DSO-LV in 2022 als onderdeel van de migratie. Andere onderdelen worden op een later moment aan het DSO gekoppeld als informatieproduct. Zie voor de planning van RP.nl bijvoorbeeld onderstaand figuur uit de Verkenning migratie landelijke voorzieningen[81]. Hierbij moet worden opgemerkt dat, waar 2021 vermeld staat, 2022 (als nieuwe invoeringsdatum Omgevingswet) gelezen moet worden.

Naast het benoemen van de systemen is het van belang om daarnaast de huidige kosten in beeld te brengen, op basis van door BZK aangeleverde informatie kunnen wij het volgende kostenplaatje opmaken. De jaarlijkse kosten die het Rijk maakt aan OLO2 betreffen de kosten van circa 8 tot 10 fte en aan jaarlijks programmageld een bedrag van circa 2.5 miljoen per jaar (waarvan releasekosten circa 500k – 800k.. Het Rijk draagt momenteel als jaarlijkse kosten voor beheer en exploitatie van RP.NL, 3 miljoen per jaar (hierbij geldt dat RP.nl ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet en in gebruik name van het DSO-LV nog een tijd in de lucht blijft, zie Figuur 2. Voor het in de lucht houden van het AIM-systeem bedragen de kosten 300.000 euro.

Figuur 2 fasering transitie Ruimtelijkeplannen.nl

Tot 2021

DSO:
- Doorontwikkeling IHR en viewer
- Oplossen gaps

Groot onderhoud en doorontwikkeling RP.nl:

Bronhouders:
- Blijven ruimtelijke plannen publiceren
- Brengen huidige planvoorraad op orde

2021-2025

DSO:
- Adaptief beheer IHR en DSO Viewer

RP.nl:
- Uitfaseren viewer RP.nl
- Uitfaseren informatie voor afnemers

Bronhouders:
- Kunnen wijzigingen aanbrengen in ruimtelijke plannen die in procedure zijn

2025-2029

DSO:
- Adaptief beheer IHR en DSO Viewer

RP.nl:
- Dataset wordt statisch
- Uitfaseren validatie
- Uitfaseren internet index publicatie
- Uitfaseren harvesting
- Uitfaseren pilotomgeving
- Uitfaseren e-mailnotificatie voor bronhouders
- Uitfaseren informatie voor bronhouders

Bronhouders:
- Geen wijzigingen meer in ruimtelijke plannen

7.4.2 Landelijke voorzieningen worden niet voortgezet.

Wanneer we ervan uitgaan dat er in Scenario A geen DSO-LV komt en dat daarnaast het landelijke systeem niet voortgezet wordt. Zal er een verschraling van het dienstverleningsniveau optreden. De initiatiefnemer kan niet meer terugvallen op een landelijk systeem en is afhankelijk van een lokale oplossing.

Voor de bevoegde gezagen geldt dat er kosten gemaakt moeten worden voor het inrichtten van een voorziening voor het aanvragen van vergunningen en het indienen van meldingen. Daarnaast moeten de in door het bevoegd gezag opgestelde plannen zelf ontsloten worden. Ook zouden de beheerskosten voor rekening van de bevoegde gezagen zijn. Hierbij geldt dat het individueel oppakken van de voorzieningen ook zorgt voor hogere beheerskosten omdat deze niet dalen doormiddel van schaalvergroting (zoals nu bij het Rijk).

Zonder dit zéér hypothetische scenario verder te kwantificeren geldt dat het individueel ontwikkelen van voorzieningen, voor de bevoegde gezagen tot hoge kosten zouden leidden. Bevoegde gezagen zouden in staat zijn deze kosten te verdelen door gezamenlijk een voorziening op te zetten, de kosten zullen in deze invulling van scenario A hoog blijven.

Voor het Rijk zullen er in dit scenario verschillende vermeden kosten zijn. Structureel gaat het om kosten voor het beheer van het OLO circa 9 fte en het programmabudget van circa 2,5 miljoen

[81] Programma Aan de slag met de Omgevingswet/VNG (2019) Verkenning Migratie Landelijke voorzieningen, versie 1.1.

komen te vervallen. Daarnaast vervallen ook de kosten voor RP.nl á 3 miljoen per jaar en tot slot de kosten voor het AIM 300.000 euro per jaar.

Daarnaast vervallen er ook enkele incidentele kosten. Op basis van informatie vanuit BZK wordt duidelijk dat voor de doorontwikkeling en houdbaarheid van het OLO het project OLO3 was voorzien met een investeringsbudget van rond de 9 miljoen euro in 2016. Echter doordat in deze uitwerking van scenario A het Rijk niet meer verantwoordelijk is voor de systemen zouden deze kosten niet gemaakt hoeven te worden. Er is daarom naast de structurele vermeden kosten ook een incidenteel vermeden kostenpost van 9 miljoen euro.

7.4.3 Continuering van de huidige systemen en verdeling van de kosten over de actoren.

Bij deze invulling van Scenario A gaan we ervan uit de landelijke systemen in de lucht blijven. Hierbij geldt echter dat de financiële verantwoordelijkheden worden verdeeld. Onder de Omgevingswet is deze verdeling met de komst van het bestuursakkoord aangepast, waarbij bevoegde gezagen elk een percentage van de kosten gaan dragen. Hierbij geldt ook dat het update budget voor OLO3 ook noodzakelijk zou zijn (dit bestaat uit circa 6 miljoen euro budget en 3,5 miljoen euro aangegane verplichtingen). Het OLO3 was voornamelijk voorzien om het onderhoud eenvoudiger te maken en de gebruiksvriendelijkheid van het systeem te verbeteren. Hierbij zouden deze kosten ook verdeeld worden tussen Rijk en bevoegde gezagen.

Voor lokale bevoegde gezagen hadden bij continuering van de huidige situatie onder de Omgevingswet ook updates aan de VTH-software uitgevoerd moeten worden om met de nieuwe versie van het OLO (OLO3) te kunnen werken, hiervoor hadden dan ook investeringen gedaan moeten worden, exacte bedragen zijn moeilijk te bepalen omdat het gaat om een fictieve situatie. Voor lokale bevoegde gezagen blijven onder scenario A een groot gedeelte van de processen ook intact binnen dit scenario. Zij blijven onverminderd verantwoordelijk voor het maken en publiceren van ruimtelijke plannen, het behandelen en publiceren van vergunningaanvragen en het afhandelen van meldingen. De huidige lokale kosten (bijvoorbeeld licentiekosten) blijven hierdoor doorgaan. Ook zullen er naar verloop van tijd updates uitgevoerd moeten worden om op een goede wijze deze processen in te kunnen blijven vullen. Daarbij hangt de mate van benodigde updates af van het ‘up to date' zijn van individuele organisaties.

7.4.4 Continuering van het huidige systeem en het Rijk blijft verantwoordelijk voor de financiering

Deze invulling van scenario A lijkt in zekere zin het meest op de huidige situatie wanneer er nooit sprake geweest zou zijn van een DSO. Ten aanzien van de beheerskosten geldt bij deze invulling van scenario A dat het Rijk verantwoordelijk blijft voor de boven vermeldde structurele en incidentele kosten, dit om de huidige voorzieningen in de lucht te houden en te onderhouden. Ook hier zijn de updates noodzakelijk, echter draagt het Rijk bij deze invulling de kosten. Hierdoor zijn deze kosten voor de bevoegde gezagen gemeenten, provincies en waterschappen lager bij deze invulling van scenario A (vermeden kosten), en zeker in vergelijk met de kosten in de andere scenario’s met DSO-LV. Ook de lokale kosten voor bevoegde gezagen, zoals in de bovengenoemde invulling zijn opgenomen blijven in deze uitwerking van toepassing.

7.4.5 Baten onder Scenario A

Wat betreft de baten is de onderzoeksvraag opgesteld welke verwachte baten uit artikel 2 onderzoeken dan wel (her)onderzoeken niet tot stand komen indien DSO-LV op 1 januari 2022 niet operationeel is. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de verschillende DSO-scenario’s: B, C en D (deelvraag 3).

Voor de baten in ons onderzoek, betekent het niet operationeel zijn van het DSO-LV op 1 januari 2022 dat de baten die door ons in beeld zijn gebracht niet gerealiseerd gaan worden. De baten zijn in beeld gebracht als additioneel effect ten opzichte van de huidige situatie als DSO-LV in werking treedt, en vervallen daarom wanneer DSO-LV niet operationeel is. Om een aantal voorbeelden te noemen, De baten uit scenario B zoals het gebruik van een samenwerkingsruimte voor vergunningen en het samenbrengen van informatiebronnen zullen niet worden behaald, zo blijven er ook veel vragen richting de gemeente komen omdat deze niet worden ondervangen vanuit vragenbomen of vanuit beter ontsloten en integraal samengebrachte regels. De groei van deze baten naar scenario C zoals ook het niet realiseren van een samenwerkingsruimte voor plannen en initiatieven en D ontsluiten informatieproducten, zal ook niet worden ingezet wanneer er geen DSO-LV is.

Daarnaast zien wij dat de baten die specifiek in scenario D worden gerealiseerd zoals de realtime ontsluiting van informatie, de onderzoekshulp, de algemene voorziening voor bezwaar en beroep en de automatische koppeling voor VTH, niet worden verzilverd.
Ook zijn er diverse baten in andere deelonderzoeken waar het operationeel zijn van DSO-LV een belangrijk aandeel in heeft, of zelfs een randvoorwaarde is. Op basis van voorgaande onderzoeken is de afhankelijkheidsrelatie tussen niet-DSO-LV baten en het DSO-LV lastig te identificeren, laat staan te kwantificeren, omdat deze niet expliciet zijn gemaakt.

Op basis van voorgaande onderzoeken en expert-judgement is wel te duiden op welke onderwerpen er mogelijk afhankelijkheidsrelaties met DSO-LV zitten, waardoor de baten voor die elementen deels zullen vervallen wanneer DSO-LV op 1 januari 2022 niet operationeel is. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om baten als beoogd door:

- Vermindering aantallen plannen, visies, verordeningen, vergunningen, etc.;
- Sneller en makkelijker ontsluiten van plannen;
- Een vermindering van de onderzoekskosten;
- Integraal overzicht hebben in wat er kan en mag;
- Verkorting doorlooptijd vergunningsproces;
- Invoering van toepasbare regels;
- Verbetering van de kwaliteit van aanvragen.

De in 2020 uitgevoerde deelonderzoeken moeten inzicht geven in de huidige en actuele stand van zaken in de beoogde baten als gevolg van invoering van de Omgevingswet. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan kan deelvraag 3 in dit deelonderzoek mogelijk nader geduid worden in een later stadium. Dit zal in het opschalingsonderzoek een plek moeten krijgen.

7.4.6 Samenvatting kosten en baten Scenario A

Als onderdeel van de onderzoeksvragen is de vraag opgenomen wat de invoering van de Omgevingswet betekent voor initiatiefnemers en overheden als deze moet plaatsvinden zonder DSO-LV (deelvraag 1). In het onderzoek is naar voren gekomen dat een scenario zonder DSO-LV grote gevolgen heeft voor de te realiseren voordelen (en daarmee financiële baten) die met de Omgevingswet beoogd worden.

Veel informatie die beschikbaar komt via het DSO-LV is op dit moment reeds beschikbaar, maar niet geclusterd. Hierdoor zal de uitvoering van verschillende taken voor zowel initiatiefnemers als overheden intensiveren ten opzichte van de huidige situatie. Er is namelijk in sommige gevallen een bredere afweging te maken dan onder de huidige wet- en regelgeving. Daarnaast bevat het DSO-LV functionaliteiten die de uitvoering van de Omgevingswet in reguliere handelingen

faciliteert. Zoals het samenwerken van bevoegd gezagen, het ontsluiten van één brede vergunningaanvraag, en het behalen van ingekorte termijnen.

Hierboven is al ingegaan op de kosten en baten bij een situatie zonder DSO-LV per 1-1-2022. Van financiële baten, zoals wij deze geraamd hebben in voorliggend onderzoek, zal dan ook geen sprake zijn. Ook zullen baten uit andere deelonderzoeken (naar de financiële effecten van de invoering van de Omgevingswet) in beperktere mate gerealiseerd kunnen worden, in ieder geval voor die effecten waar DSO-LV randvoorwaardelijk is om het effect te kunnen verzilveren.

Bovenstaande laat zien dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet zonder DSO-LV uiterst ongewenst is, omdat er kosten nodig zullen zijn en de baten in sterke mate afnemen. Daarnaast is het de vraag of de regelgeving uitvoerbaar is als in dit stadium van de invoering nog wordt afgezien van de invoering van de Omgevingswet zonder DSO-LV. Dit geldt voor zowel initiatiefnemers als voor overheden.

Voor de langere termijn merken de onderzoekers op dat de baten sterk toenemen naar mate het DSO-LV meer functionaliteiten krijgt (door de scenario's heen). Dit laat zien dat naast de werking van het DSO-LV, ook een kwalitatief compleet DSO-LV van belang is om de beoogde baten van de Omgevingswet uiteindelijk te realiseren.

Tot slot is de exacte invulling van scenario A (in de lucht houden van de huidige voorzieningen en verdeling van de kosten) van belang om een algemeen beeld de kosten te krijgen. Afhankelijk van deze invulling verschillen de effecten per actor. Het niet voortzetten van de voorziening of herverdelen van de financiering kan voor het Rijk vermeden kosten opleveren maar zorgt voor mogelijke kosten bij de andere koepels.

7.5 Uitstel Omgevingswet

In ons onderzoek is ook gekeken naar het uitstel van de invoering van de Omgevingswet (van 2021 naar 2022), en het (financiële) effect hierop op de kosten en baten (deelvraag 7). De gedachte hierbij is dat uitstel invloed kan hebben op het financieringsvraagstuk van bepaalde elementen van het DSO-LV en IPOw.

Onze belangrijkste bevinding is dat het saldo van kosten en baten voor minimaal één jaar aanzienlijk scheef loopt. Het in paragraaf 7.1 geconstateerde negatieve saldo in scenario B, zal voor het jaar waarvoor de invoering is uitgesteld (2021) nog groter zijn door het wegvallen van de geraamde baten, en het doorlopen van de kosten.

De kosten- en bateneffecten van het uitstel voor het DSO-LV als gedefinieerd in de paragraaf Scope (2.2), worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

7.5.1 Kosteneffecten uitstel

De kosteneffecten van het uitstel worden met name zichtbaar in de structurele kosteneffecten. Voor de eenmalige effecten heeft uitstel geen aanwijsbaar effect. Binnen de structurele kosteneffecten is het effect van een jaar uitstel zichtbaar in de licentiekosten en de beheerkosten. Beiden zijn (deels al) van toepassing in 2021, terwijl in 2022 hier pas baten tegenover staan.

Voor beheerkosten geldt dat er kosten worden betaald volgens de gemaakte afspraken, en het uitstel zorgt ervoor dat er (beheer)kosten worden betaald voor een systeem wat nog niet

operationeel is, en daarmee ook nog niet volledig beheerd wordt. Anderzijds wordt er al met delen van het DSO-LV geoefend, en is een deel ‘achter de schermen’ al werkzaam. Hierdoor worden er ook in deze situatie reeds beheerkosten betaald. Het totale effect van uitstel voor de beheerkosten is op basis van deze informatie niet te kwantificeren.

Wat betreft licentiekosten en lokale applicatiebeheerkosten hanteren wij de berekening dat 50% van de bevoegde gezagen door het jaar uitstel een jaar extra licentiekosten betaalt voor de software en koppelingen met het DSO-LV. Dit komt neer op het volgende kosteneffect:

Tabel 7.9 Kosteneffect bevoegd gezagen door uitstel invoering Omgevingswet per jaar (afgerond, in miljoenen)

	Licentie- en applicatiebeheerkosten	Kosteneffect uitstel
Minimaal	€ 5,4	€ 2.7
Maximaal	€ 10,7	€ 5.4

7.5.2 Bateneffecten uitstel

Het uitstel van de Omgevingswet heeft een overzichtelijk effect op de geraamde te verwachten baten. De baten in scenario B zijn voor één jaar vervallen. Dit komt neer op de baten als geraamd in Tabel 7.7.

Hierbij moet worden opgemerkt, dat het jaar extra voorbereidingstijd wel meespeelt in de geraamde effecten. Dit wil zeggen dat het waarschijnlijk is dat de bateneffecten in het eerste jaar/de eerste jaren wellicht iets lager waren geweest dan bovenstaande baten geraamd in scenario B, omdat de centrale en de lokale systemen nog niet dezelfde kwaliteit zouden hebben gehad bij invoering, als men nu voor ogen heeft in 2022. Dit blijkt ook uit de gevoerde gesprekken met bevoegde gezagen, die aangeven dat het jaar extra helpt in de voorbereiding van de invoering en aansluiting. Deze correctie is echter niet nauwkeurig te kwantificeren.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Financieel totaaloverzicht effecten DSO-LV en IPOw

De additionele kosten en bateneffecten van het DSO-LV en IPOw zijn in voorgaande paragrafen toegelicht en geduid. Wanneer deze effecten tegen elkaar worden afgezet, worden de effecten in perspectief geplaatst en ontstaat er inzicht in de daadwerkelijke financiële effecten. In Figuur 3 zijn de effecten van het DSO-LV en IPOw op een tijdlijn weergegeven, om inzicht te krijgen in de saldering van de kosten en baten. De scenario's zijn hiervoor geplaatst in tijdsperiodes, welke op basis van de huidige inzichten zijn samengesteld . Deze exercitie is nadrukkelijk gedaan om de effecten in tijdsperspectief te plaatsen.

In het figuur is zichtbaar dat er jaarlijks sprake is van zowel structurele kosten als baten. Daarnaast zijn er per scenario eenmalige kosten, die het Rijk als stelselverantwoordelijke maakt voor de ontwikkeling van het DSO-LV en IPOw. De eenmalige kosten voor het ontwikkelen van de groslijst informatieproducten zullen nader worden verdeeld over de bevoegde gezagen. In de figuur zijn de eenmalige ontwikkelkosten (rekenkundig) meegenomen in het eerste jaar van het scenario. De ontwikkelkosten bestaan voor ieder scenario uit de totale kosten voor het ontwikkelen van alle toegekende componenten per scenario. Hierbij moet worden opgemerkt dat er dus een verschil kan bestaan tussen de totale ontwikkelkosten die per scenario zijn opgenomen en de totale kosten die het rijk daadwerkelijk gaat uitgeven aan de ontwikkeling van het DSO-LV en IPOw per scenario. Vooral omdat, buiten het basisniveau, nog geen duidelijkheid bestaat over of en wanneer diverse componenten daadwerkelijk ontwikkeld gaan worden.

Uit het financiële totaaloverzicht wordt duidelijk dat het financiële resultaat voor scenario B en C een negatief saldo laten zien voor het eerste jaar. Na dit eerste jaar is het saldo voor scenario B en C in de maximale variant van de bandbreedte positief en in de minimale variant van de bandbreedte negatief. Vanaf scenario D (na 2030) is er potentieel een positief saldo mogelijk voor beide bandbreedtes (min-max), en overstijgen de totale baten de totale kosten. Daarnaast moet worden opgemerkt dat de baten in scenario D op dit moment lastiger te ramen zijn, dan voor de overige scenario's. Hierdoor kan scenario D als conservatief worden beschouwd qua bateneffecten. Niet alle onderdelen zijn bijvoorbeeld concreet genoeg om hier effecten op handelingsniveau aan toe te kunnen kennen. Bijvoorbeeld de bateneffecten van dynamische 3D-informatie zijn om deze reden niet gekwantificeerd, terwijl hier naar verwachting wel degelijk ook een bateneffect uit voort zou kunnen komen.

Verder is het relevant om naar de actoren te kijken. Het wordt duidelijk dat het Rijk als stelsel-verantwoordelijke en de bevoegde gezagen een groot deel van de kosten, binnen de scope van dit onderzoek, voor haar rekening nemen. De baten komen voor het grootste deel toe aan de bevoegd gezagen, maar laten na aftrek van de kosten pas na enige tijd positieve cijfers zien.

Ten aanzien van het saldo van structurele kosten en baten (Tabel 8.1), kennen de initiatiefnemers en belanghebbenden het grootste positieve financiële effect (zij hoeven immers niet te investeren, maar plukken wel de vruchten van de ontwikkeling). Hierbij moet worden opgemerkt dat eventuele indirecte kosten van belanghebbenden en initiatiefnemers niet mee zijn genomen in dit onderzoek, deze vallen buiten de scope. Desalniettemin is het denkbaar dat ook deze actoren enige kosten zullen moeten maken om bijvoorbeeld eigen systemen aan te sluiten op het DSO-LV, met name waar het gaat om professionele partijen. Dit valt onder Transitiekosten, omdat het gaat om indirecte effecten van het DSO-LV: het is geen wettelijke verplichting.

Waar de meeste bevoegde gezagen in ieder geval tot en met 2029 vaak meer kosten maken dan baten ervaren, zullen de initiatiefnemers en belanghebbenden vanaf scenario B al een positief saldo aan financiële effecten kennen.

Tabel 8.1 Totaal overzicht saldo structurele kwantificeerbare effecten per actor en scenario (afgerond[82], in miljoenen)[83]

Scenario's	B		C		D	
Actoren	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ -5,30	€ -5,00	€ -11,00	€ -10,40	€ -13,00	€ -12,10
Waterschappen	€ -1,70	€ 1,00	€ -1,00	€ 4,00	€ 4,30	€ 10,80
Provincies	€ -2,50	€ -1,40	€ -3,50	€ -1,30	€ -2,40	€ 1,00
Gemeenten	€ -58,10	€ -35,50	€ -66,70	€ -33,20	€ -56,20	€ -4,10
Initiatiefnemers	€ 11,30	€ 20,80	€ 24,10	€ 44,60	€ 45,00	€ 81,10
Belanghebbenden	€ 22,00	€ 41,70	€ 40,90	€ 81,30	€ 63,70	€ 138,10
Totaal	€ -34,60	€ 21,60	€ -17,10	€ 84,90	€ 41,40	€ 214,90

Opmerkingen t.b.v. integraal financieel beeld Omgevingswet

Binnen de scope van ons onderzoek zijn in bovenstaande totaaltabel alle financiële effecten verwerkt die, met de kennis van nu, gekwantificeerd kunnen worden. Wij constateren dat er daarnaast zaken een rol spelen die door ons niet gekwantificeerd zijn. In het kader van een financieel integraal beeld willen wij deze toch kort opsommen:

Effecten die niet zijn meegenomen

- Kosten en batenverschil in toekenning van informatieproducten. De kosten zijn nog niet aan specifieke actoren toegekend (op dit moment nog niet mogelijk), maar de baten wel.
- Kosten voor de werking van parallelle systemen (tijdelijk).
- De baten voor 3D, zijn nog te onzeker en naar waarschijnlijkheid pas van kracht na 2029 (buiten scope).
- De baten voor rechtsgeschillen, grote onzekerheid in ontwikkeling.
- Bateneffecten als gevolg van opensourcekarakter van DSO-LV zijn niet meegenomen, vanwege het onzekere en brede karakter. Specifieke effecten als beschikbare informatie zijn wel meegenomen.
- Eventuele effecten op de prijs van licenties en software, als het gaat om de IT-markt, zullen naar verwachting pas optreden na 2029, nadat het DSO-LV tot een zeker niveau is doorontwikkeld. Daarnaast is de richting van deze marktontwikkeling (relatief kleine specialistische markt) onzeker.
- Veel kosten van bevoegde gezagen zijn afhankelijk van bijvoorbeeld ambitie, huidige systemen/processen, uitwerking toepasbare regels, en vallen buiten de scope van dit onderzoek, maar zijn meegenomen in andere deelonderzoeken, bijvoorbeeld transitiekosten (KPMG, 2020). Dit zijn echter wel kosten die gemaakt moeten worden als randvoorwaarde dat het DSO-LV uiteindelijk goed gaat werken en de baten daadwerkelijk bereikt gaan worden.
- De kosten voor aansluiten op het DSO-LV zijn meegenomen in het onderzoek naar transitiekosten.
- De kosten voor lokaal beheer, naast applicatie- en regelbeheer, vallen buiten de scope van dit onderzoek en zijn deels niet additioneel ten opzichte van de huidige situatie. Het is wel belangrijk om rekening met deze kosten te houden.

82 Eventuele verschillen in de totalen met figuur 6 zijn ontstaan door afronding.

83 In de berekening van het saldo zijn voor de brandbreedte 'min' (het meest negatieve scenario) de maximale kosten tegen de minimale baten afgezet. Voor de bandbreedte 'max' (het meest positieve scenario) zijn de minimale kosten tegen de maximale baten afgezet.

Relevante maar te onzekere effecten

De onderzoekers hebben daarnaast, zoals eerder genoemd, ook bateneffecten geconstateerd die naar verwachting pas na 2029 tot uiting zullen komen en/of sterk afhankelijk zijn van keuzes lokaal en centraal die gemaakt gaan worden rondom de verdere invulling van het DSO-LV. Het gaat om baten als een ‘kwaliteitsverbetering in data beschikbaarheid’, ‘er is meer en betere informatie beschikbaar voor algemeen gebruik’ (buiten vergunningen, planvorming en meldingen om), en ‘een transparantere overheid’. Dit zijn voornamelijk baten die zullen neerslaan bij initiatiefnemers en belanghebbenden.

Potentieel te verhalen additionele leges zijn verder ook een mogelijk effect voor decentrale overheden. Het is echter onduidelijk en sterk afhankelijk van de lokale ambitie, keuzes en invulling van het DSO-LV, dat het in dit stadium niet mogelijk is een generieke uitspraak te doen over het potentiele kosten- dan wel bateneffect op dit vlak. Daarnaast is het te verwachten dat de leges juist effecten zijn die tot stand komen door de nieuwe processen in zijn geheel te bezien, en niet sec te bepalen voor DSO-LV. Dit effect zou dan ook een plek moeten krijgen in het opschalingsonderzoek of vervolgonderzoek.

Het is daarom nog niet mogelijk om deze baten concreter uit te werken en te duiden, maar het is wel reëel om op basis van de huidige ideeën over de doorontwikkeling van het DSO-LV te verwachten dat er op bovenstaande vlakken nog maatschappelijke bateneffecten te bereiken zijn op de lange termijn.

Figuur 3 Overzicht jaarlijkse kwantificeerbare effecten DSO-LV en IPOw 2022 – 2030

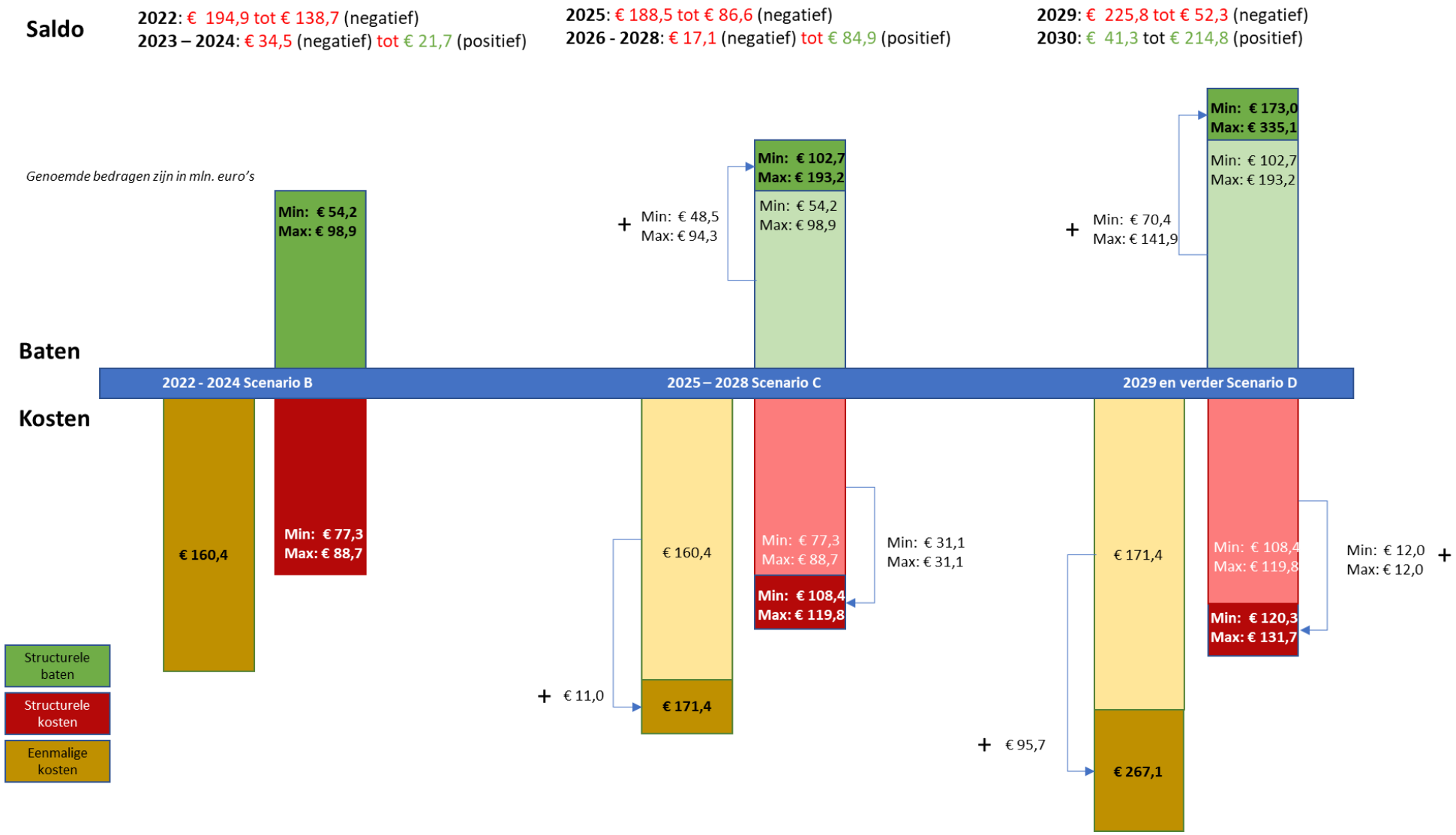

8.2 Aanbevelingen

De onderzoekers beseffen dat er in dit onderzoek nog niet voor alle onderdelen een hard financieel effect gegeven kan worden. Bepaalde zaken dienen in de komende periode nog nader uitgewerkt te worden.

Uitkomsten basis voor groeimodel

Wij zien dit onderzoek naar de effecten van DSO-LV en IPOw als een *groeimodel*. De informatie, die op het moment van het onderzoek beschikbaar was, is verwerkt in de resultaten. De komende periode (jaren) zal er meer informatie beschikbaar komen. Deze nieuwe inzichten kunnen verwerkt worden om het financieel beeld aan te vullen/ bij te stellen.

Monitoring van Informatieproducten

Er zijn met name onzekerheden rondom de informatieproducten, zo is het nog onbekend of alle informatieproducten uiteindelijk ontwikkeld gaan worden, wat de kosten zullen en waar deze kosten exact gaan landen. In het vervolg is het van belang om dit actief te blijven *monitoren*. Dit is van belang omdat ook de te realiseren baten voor een groot deel afhankelijk zijn van de ontsloten informatie via de informatieproducten.

Monitoring van Ontwikkelkosten

Omdat de ontwikkelkosten geraamde kosten zijn, is er niet gerekend met een bandbreedte. Wel is het zaak de ontwikkelkosten te *monitoren*, om te bezien of de ramingen uiteindelijk kloppen, met name voor de uitbouwcomponenten.

Leges effecten in integraal financieel beeld

In dit onderzoek zijn alle onderdelen opgenomen die direct en primair herleidbaar zijn tot het DSO-LV en IPOw. Een belangrijk onderdeel dat niet in dit onderzoek aan bod is gekomen zijn leges. Leges zijn relevant, aangezien dit onderzoek procesbesparingen rondom het vergunningenproces laat zien, wat vertaald dient te worden in lagere leges. Daarnaast dient nog onderzocht te worden welke onderdelen van de kostenkant verhaald kunnen worden in de leges.
Dit dient in het integraal financieel beeld meegenomen en verwerkt te worden.

Decentrale beleidsruimte in integraal financieel beeld

In dit onderzoek zijn de belangrijkste consequenties van het DSO-LV en IPOw aangegeven. Het meenemen van de effecten van de lokale beleidsruimte is hierbij niet aan bod gekomen, aangezien dit samenhangt met andere onderdelen van de Omgevingswet, dus niet alleen DSO-LV. Dit dient in het integraal financieel beeld aan bod te komen.

Bijlage 1: Criteria en definitie aansluiting DSO-LV

Tabel B 1 Criteria en definities (publieksvriendelijk) aansluiting DSO-LV o.b.v. de Aansluitingsmonitor.

Criteria	Aanmelden	Aansluiten	Uitvoering
Ontvangen van een aanvraag of melding	• Een overheidsorganisatie heeft zich aangemeld. Via de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft de overheidsorganisatie een weeknummer gereserveerd in de planning van DSO-beheer. • De overheidsorganisatie heeft een ICT-leverancier die de aansluiting gaat uitvoeren en deze gemachtigd om namens de overheidsorganisatie te handelen. • De leverancier heeft een definitieve datum afgestemd met de overheidsorganisatie en doorgegeven aan DSO-beheer.	• Er is een correct werkende beveiligde technische verbinding tussen het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) en de ICT-omgeving van de overheidsorganisatie gelegd; • Er hoeft nog geen VTH-software* te zijn aangesloten en geen proces te zijn ingericht door de overheidsorganisatie.	• De overheidsorganisatie kan een (proef)aanvraag of melding ontvangen en verwerken. Dit betekent dat medewerkers bij de overheidsorganisatie de vergunningaanvraag kunnen inzien en de bijlagen kunnen openen. • De VTH-software* is aangesloten en een proces is (deels) ingericht door de overheidsorganisatie.
Publiceren van omgevingswetbesluiten	• De overheidsorganisatie heeft zich aangemeld. Via de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft de overheidsorganisatie een weeknummer gereserveerd in de planning van DSO-beheer. • De overheidsorganisatie heeft een ICT-leverancier die de aansluiting gaat uitvoeren en deze gemachtigd om namens de overheidsorganisatie te handelen. • De leverancier heeft een definitieve datum afgestemd met de overheidsorganisatie en doorgegeven aan DSO-beheer.	• Er is een correct werkende beveiligde technische verbinding tussen het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) en de ICT-omgeving van de overheidsorganisatie gelegd; • Er hoeft nog geen plansoftware te zijn aangesloten en geen proces te zijn ingericht door de overheidsorganisatie.	• De overheidsorganisatie kan een omgevingswetbesluit publiceren. Dit betekent dat een overheidsorganisatie een omgevingswetbesluit via plansoftware in de LVBB (Landelijk Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen) kan publiceren. Daarna wordt deze automatisch in het Omgevingsloket geplaatst. • De plansoftware is aangesloten en een proces is (deels) ingericht door de overheidsorganisatie. • Het omgevingswetbesluit is te zien in de oefenomgeving van het Omgevingsloket.

Criteria	Aanmelden	Aansluiten	Uitvoering
Registreren van vragenbomen	• De overheidsorganisatie heeft zich aangemeld. Via de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft de overheidsorganisatie een weeknummer gereserveerd in de planning van DSO-beheer. • De overheidsorganisatie heeft een ICT-leverancier die de aansluiting gaat uitvoeren en deze gemachtigd om namens de overheidsorganisatie te handelen. • De leverancier heeft een definitieve datum afgestemd met de overheidsorganisatie en doorgegeven aan DSO-beheer.	• Er is een correct werkende beveiligde technische verbinding tussen het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) en de ICT-omgeving van de overheidsorganisatie gelegd. • Er hoeft nog geen regelbeheersoftware te zijn aangesloten en geen proces te zijn ingericht door de overheidsorganisatie.	• De overheidsorganisatie kan een vragenboom plaatsen in het DSO. Dit betekent dat in het Omgevingsloket een proefaanvraag of melding kan worden ingediend. • De regelbeheersoftware is aangesloten en een proces is (deels) ingericht door de overheidsorganisatie. • De vragenboom is in de oefenomgeving van het Omgevingsloket te zien en te gebruiken.

Bijlage 2: Bandbreedtes kosten uitbouw

In het onderzoek zijn de voorziene investeringskosten gebruikt bij de kostenberekeningen voor de uitbouwelementen. Dit is gedaan op basis van het document Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018. In dit bestand zijn bandbreedtes opgenomen voor de voorziene investeringen: minimaal, voorzien, maximaal.

Er is gerekend met de voorziene investeringen, ten behoeve van de vergelijkbaarheid met de overige kostenelementen en om complexiteit hierin te voorkomen. Voor de volledigheid hebben wij in deze bijlage ook de bandbreedtes, zoals opgenomen in de genoemde kostenraming, gekoppeld aan de in het onderzoek gehanteerde effecten.

Tabel B 2 Bandbreedtes kostenraming effecten voortkomend uit de uitbouw, afgerond in miljoenen (op basis van Kostenraming componenten uitbouw oktober 2018)

	Min	Voorzien	Max
Ontwikkeling technische/digitale voorziening kennisgeving vergunning voor planactiviteit (afwijkvergunning, onderdeel VTH) en volledige ondersteuning VTH	3,2	4,5	6,3
Doorontwikkeling standaarden t/m afronding	6,4	9,1	11,9
Uniformeren begrippen en omgevingsdocumenten via stelselcatalogus	3,2	4,5	6,3
Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. behandeling omgevingsvergunning	3,2	4,5	6,3
Ontwikkeling samenwerkingsruimte t.a.v. planvorming	0,8	1,1	1,5
Ontwikkeling technische/digitale toepassing behandeling van bezwaar en beroep in DSO-LV	1,6	2,3	3,1
Ontwikkeling onderzoekshulp	12,9	18,2	25,7
Ontwikkeling technische toepassing gebruik 3D en dynamische informatie	24,1	34,1	47,0

Bijlage 3: Uitwerking effectentabel

Bijlage 4: Benadering uurtarieven initiatiefnemers

De uurtarieven voor de actoren overheden, burgers en bedrijven als initiatiefnemers is een afgeleid uurtarief van de in hoofdstuk 5 genoemde uurtarieven per actor. Het is nodig om een bewerking op de uurtarieven voor deze actoren te hanteren, omdat het aannemelijk is dat deze actoren een deel van de handelingen als initiatiefnemer zullen uitbesteden.

Op basis van afgeleide verhoudingen tussen het aandeel dat per type handeling zelf wordt gedaan, en het aandeel dat wordt uitbesteed, is uiteindelijk een gemiddelde benaderd per actor. Alle verhoudingen zijn uiteindelijk op een vijftal afgerond.

De gebruikte verhoudingen (zelf – uitbesteed) zijn per type handeling als volgt bepaald:

- Bouwvergunningen: op basis van de nulmeting ADS[84] voor burgers en bedrijven, en voor overheden op basis van expert-judgement vanuit de onderzoeksbureaus;
- Watervergunningen: op basis van aangeleverde informatie vanuit OLO voor overheden, bedrijven en burgers;
- Planvorming: op basis van expert-judgement vanuit de onderzoeksbureaus bepaald voor overheden, bedrijven en burgers;
- Meldingen: op basis van aangeleverde informatie vanuit OLO voor overheden, bedrijven en burgers.

Vervolgens is voor het werk wat zelf wordt gedaan het eigen uurtarief gehanteerd per actor (hoofdstuk 5). Voor de uurtarieven voor uitbesteed werk is een uurtarief berekend op basis van de aanname dat 30% van het werk gebeurt door de actor zelf (eigen uurtarief, afhankelijk van actor) en 70% door het bedrijf waaraan het werk is uitbesteed (€ 90).

Het is belangrijk om op te merken dat de uurtarieven een grove benadering zijn, en ook niet een exact beeld geven van de werkelijke situatie, maar dit is binnen de kaders van dit onderzoek en beschikbare informatie ook niet mogelijk.

In de volgende tabel is weergegeven welke aannames zijn toegepast om tot de gewogen en gehanteerde uurtarieven voor overheden en bedrijven te komen (dikgedrukt in kolom ‘gewogen’). Voor overheden is geen uitsplitsing gemaakt voor de Rijksoverheid en decentrale overheden, omdat de afgeleide gemiddelden uiteindelijk erg dicht tegen elkaar aanliggen en één uurtarief de berekening overzichtelijker houdt. Overheden kennen als initiatiefnemer dan ook een gewogen gehanteerd uurtarief van € 83,34 en bedrijven van € 74,39.

84 ADS (2020) Nulmeting en schattingen aantallen omgevingsvergunningaanvragen en meldingen 2016-2019.

Tabel B 3 Gehanteerde gewogen uurtarieven overheden en bedrijven (met toelichting benadering)

		Vergunningen		Planvorming	Meldingen	Benaderd gemiddelde	Uurtarief		Gewogen
		Bouw	Water				Duiding	Uurtarief	Uurtarief
Overheid									**€ 83,34**
	Zelf	15%	0%	30%	0%	**10%**	Eigen uurtarief	€ 72,00	
	Uitbesteed	85%	100%	70%	100%	**90%**	• 30% eigen uurtarief • 70% uurtarief inhuur (€ 90)	€ 84,60	
Bedrijf									**€ 74,39**
	Zelf	15%	20%	15%	50%	**25%**	Eigen uurtarief	€ 57,13	
	Uitbesteed	85%	80%	85%	50%	**75%**	• 30% eigen uurtarief • 70% uurtarief inhuur (€ 90)	€ 80,14	

De gehanteerde uurtarieven voor burgers, en de benadering hiervan, is opgenomen in onderstaande tabel. Voor burgers is ervoor gekozen de gewogen gemiddelden per handeling te bepalen, omdat de gemiddelden en uurtarieven sterk uiteen lopen. In andere woorden: de uurtarieven voor burgers (€ 15) en uitbesteding (€ 90) lopen aanzienlijk sterker uiteen dan de uurtarieven tussen overheden (€ 72)/bedrijven (€ 57) en uitbesteding (€90), waardoor het gemiddelde sterker wordt bepaald door de verhoudingen per handeling. De gehanteerde uurtarieven voor burgers als initiatiefnemers zijn:

- Vergunningen: € 31,70;
- Planvorming: € 57,38;
- Meldingen: € 59,98.

Tabel B 4 Gehanteerde gewogen uurtarieven burgers (met toelichting benadering)

		Vergunningen		Planvorming	Meldingen	Uurtarief	
		Bouw	Water			Duiding	Uurtarief
Burgers							
	Zelf	80%	10%	20%	15%	Eigen uurtarief	€ 15,87
	Uitbesteed	20%	90%	80%	85%	• 30% eigen uurtarief • 70% uurtarief inhuur (€ 90)	€ 67,76
Gewogen gemiddelde per handeling							
		€ 31,70		**€ 57,38**	**€ 59,98**	• Berekening vergunningen: gewogen gemiddelde per type vergunning vermenigvuldigd met de globale verhouding van de vergunningen (85% bouw, 15% water)	

Bijlage 5: Voorbeeld uitwerking bateneffect (fictief voorbeeld)

In onderstaande tekst is een fictieve uitwerking opgenomen voor het bateneffect ‘Minder vragen’ voor gemeenten uitgewerkt. Deze uitwerking geeft inzicht in de stappen die, op basis van de gehanteerde formule, voor elk bateneffect zijn ondernomen om tot de uitkomst per effect per actor te komen.

Effect: minder vragen

Het DSO-LV geeft uiteindelijk integraal inzicht over de geldende regels. Hierdoor is met het DSO-LV eenvoudiger om na te gaan of een initiatief/plan gerealiseerd mag/kan worden, en onder welke voorwaarden. Dit bevordert het gebruiksgemak en vermindert de vragen die bij een bevoegd gezag binnenkomen, zowel van initiatiefnemers, belanghebbenden, als van mede overheden. Dit leidt daarmee tot een vermindering van werklast voor deze partijen en dus een tijdsbesparing.

Parameters

Het effect (€) wordt per scenario bepaald door verschillende parameters. In onderstaand figuur zijn de gehanteerde parameters voor de tijdsbesparing (T), het aandeel handelingen waar het effect op van toepassing is (Qe) en het aandeel van het effect per scenario (S) weergegeven. Deze zijn ingeschat op basis van de interviews, deskresearch en expert-judgement. De waarden voor de parameters leiden tot een effect per type handeling (vergunning, planvorming, melding), die tezamen het effect per jaar per actor vormen.

	Tijdsbesparing BG (T)		Tijdsbesparing initiatiefnemers (T)		Tijdsbesparing belanghebbenden (T)		Aandeel aantal effect (Qe)			Verdeling over scenario's (S)		
Type	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Makkelijk	Gemiddeld	Complex	B	C	D
Vergunningen	0,25	0,5	0,5	1	0,25	0,5	30%	40%	0%	30%	70%	100%
Planvorming	0,25	1	0,5	1	0,25	1	20%	30%	15%	30%	70%	100%
Melding	0,25	0,5	0,5	1			20%			30%	70%	100%

Berekening

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt zijn er om het totale effect te bepalen diverse parameters nodig om de totaal berekening te maken (waarbij tevens nog het onderscheid gemaakt kan worden naar type actor). De beschrijving van elke parameter laten we achterwege. Voor de toelichting van de berekening van het effect ‘minder vragen’ beschrijven wij het tot stand komen van het effect voor de actor gemeenten (onderdeel van bevoegd gezag).

1 Tijdsbesparing (T) en prijs (P)

Voor gemeenten wordt een uurtarief (P) van € 72 gehanteerd. Deze wordt vermenigvuldigd met de tijdsbesparing (T), deze wordt ingeschat op een kwartier tot een uur voor bevoegd gezagen, per type handeling. Dit komt neer op € 18, € 36 of € 72 besparing per handeling.

2 Aantal en aandeel handelingen (Qt) en (Qe)

Vervolgens vermenigvuldigen we het totaal aantal handelingen (Qt) per type handeling, met de parameter die het aandeel van de handelingen aangeeft waar het effect op van toepassing is (Qe),

uitgesplitst naar makkelijke, gemiddelde en complexe handelingen (zie ook paragraaf 5.4.2. in de rapportage). Dit komt voor gemeenten neer op 33.310 makkelijke vergunningen, 28.263 gemiddelde vergunningen, en 0 complexe vergunningen per jaar. De aanname is immers dat het aantal vragen rondom complexe vergunningen niet zal veranderen vanwege het DSO-LV. Daarnaast wordt voor gemeenten een aantal van 327 makkelijke plannen meegenomen, 20 gemiddelde plannen en 372 complexe plannen, en een aantal van 21.438 meldingen.

De resultante van de besparing per handeling (stap 1) wordt vervolgens vermenigvuldigd met de handelingen waar dit op van toepassing is, de resultante van deze stap. Dit komt voor gemeenten neer op een potentiële besparing van:

Vergunningen

- € 599.562 tot € 1.199.124 voor makkelijke vergunningen
- € 508.734 tot € 1.017.468 voor gemiddelde vergunningen
- € 0 voor complexe vergunningen.

Planvorming

- € 5.886 tot € 23.544 voor makkelijke plannen,
- € 360 tot € 1.440 voor gemiddelde plannen
- € 6.696 tot € 26.784 voor complexe plannen.

Meldingen

Als laatste geldt een besparing van € 385.884 tot € 771.768 voor meldingen.

3 Verdeling over scenario's (S)

Als voorlaatste stap is aangenomen dat de ontwikkelingen van de informatievoorziening ontsloten in DSO-LV door de scenario's toeneemt. Het potentieel te behalen effect per type handeling is dus niet van toepassing op alle scenario's, en moet dus nog vermenigvuldigd worden met de parameter die aangeeft welk aandeel van het effect per scenario toegerekend en verwacht kan worden (S).

Voor vergunningen betekent dit voor gemeenten dat dit neer komt op een effect van:

- Scenario B: € 332.494 tot € 664.988;
- Scenario C: € 775.820 tot € 155.640;
- Scenario D: € 1.108.314 tot € 2.216.628.

Voor planvorming betekent dit een effect van :

- Scenario B: € 3.883 tot € 15.530;
- Scenario C: € 9.059 tot € 36.238;
- Scenario D: € 12.942 tot € 51.768.

Voor meldingen geldt een effect van

- Scenario B: € 115.765 tot € 231.530;
- Scenario C: € 270.119 tot € 540.238;
- Scenario D: € 385.884 tot € 771.768.

4 Totaal optelling (per actor)

Het totaaleffect voor gemeenten wordt gevormd door de optelling van het effect per type handeling per scenario bij elkaar op te tellen. Dus het effect voor vergunningen, planvorming en meldingen.

Dit komt uit op een totaal van:

- Scenario B: minimaal € 452.142 en maximaal € 912.049;
- Scenario C: minimaal € 1.054.998 en maximaal € 2.128.115;
- Scenario D: minimaal € 1.507.140 en maximaal € 3.040.164.

Deze totalen zijn ter verduidelijking in **Error! Reference source not found.**rood omcirkeld, kleine v erschillen komen door afronding.

Effect per scenario

Het totale effect voor 'minder vragen' Tabel B 6 komt hiermee voor scenario B uit op circa € 0,5 tot € 0,9 miljoen, en ontwikkelt zich door naar € 1,5 tot € 3 miljoen in scenario D. De ontwikkeling tussen scenario B en D komt in totaal neer op circa € 1 tot € 2,1 miljoen.

Tabel B 5 Totaaleffect minder vragen (in miljoenen, afgerond)

B		C		D	
Min	Max	Min	Max	Min	Max
€ 0,5	€ 0,9	€ 1,1	€ 2,1	€ 1,5	€ 3,0

Effect per actor

Wanneer gekeken wordt naar de effecten per actor wordt zichtbaar dat de absolute effecten per type actor dicht bij elkaar liggen. De grootste effecten komen terecht bij bevoegd gezagen, gevolgd door belanghebbenden en initiatiefnemers. Binnen de bevoegd gezagen kennen de gemeenten absoluut het grootste effect. Met rood aangegeven de resultante van voorgaande beschrijving voor de actor gemeenten.

Tabel B 6 Effect minder vragen per actor (in miljoenen, afgerond)

	B		C		D	
	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Rijk	€ 0,007	€ 0,01	€ 0,02	€ 0,03	€ 0,02	€ 0,05
Waterschappen	€ 0,06	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,4
Provincies	€ 0,02	€ 0,06	€ 0.06	€ 0,1	€ 0,08	€ 0,2
Gemeenten	€ 0,5	€ 0,9	€ 1,1	€ 2,1	€ 1,5	€ 3,0
Initiatiefnemers	€ 0,5	€ 1,0	€ 1,2	€ 2,3	€ 1,7	€ 3,3
Belanghebbenden	€ 0,5	€ 1,1	€ 1,1	€ 2,6	€ 1,5	€ 3,8
Totaal	**€ 1,5**	**€ 3,2**	**€ 3,5**	**€ 7,6**	**€ 5,1**	**€ 10,8**

Bijlage 6: Beschrijving/duiding effecten

Niet meegenomen effecten

De volgende effecten zijn gesignaleerd, maar worden niet meegenomen in dit onderzoek, omdat deze effecten onder transitiekosten, een ander deelonderzoek, een andere wettelijke verplichting vallen, en/of meer indirecte effecten zijn:

- Opleiding en training medewerkers: ander deelonderzoek (transitiekosten);
- Aanpassen regelgeving conform standaarden van DSO-LV: ander deelonderzoek;
- Actueel maken en houden van data gegeven de hogere kwaliteitseisen (bv. Geodata): andere wettelijke verplichting;
- Projectorganisatie en externe inhuur, met uitzondering van projectleider aansluiting DSO-LV: ander deelonderzoek (transitiekosten).
- Aanpassing archieffunctie/DMS[85]: andere wettelijke verplichting;
- Inpassing privacy en beveiligingsarchitectuur: andere wettelijke verplichting;
- Rechtsonzekerheid bij interpretatieverschillen: wordt kwalitatief geduid als mogelijk effect;
- Structurele kosten IPOw: valt onder beheerkosten;
- Standaardisatie leidt tot meer concurrentie: wordt kwalitatief geduid als mogelijk toekomstig effect.
- Leges: worden kwalitatief geduid als mogelijk effect.

Enkele effecten worden dan ook wel kwalitatief meegenomen/geduid in het onderzoek, maar zijn niet te kwantificeren gezien de aard en/of afhankelijkheid van beleidskeuzes.

[85] Elk bevoegd gezag moet afzonderlijk zijn eigen archief vormgeven, beheren en daarmee ook bekostigen. De LV geeft daarmee alleen het 'nu' beeld, bij een reconstructie van het verleden moeten initiatiefnemers naar verschillende bevoegde gezagen om inzage te vragen en die informatie verzamelen/combineren. Het integrale beeld van het verleden wordt daarmee zeer bemoeilijkt (het integrale beeld moet immers uit verschillende archieven weer worden opgebouwd).

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:
- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:
- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Over Senze

Senze is een jong en eigenzinnig adviesbureau dat mens, organisatie en oplossing op eigen' wijze verbindt op het gebied van Advies, Training & Coaching en Interim Management. Onze focus ligt daarbij op de expertises Omgevingsrecht, de Ow, de Wkb, Veiligheid & Bijzondere Wetten en Mens & Organisatie.

People make Senze

De mens maakt het verschil. Aan deze missie werken wij iedere dag met de nodige overtuiging, passie en samen met onze opdrachtgevers. Senze ondersteunt gemeenten, provincies en ministeries bij het vinden en implementeren van verbeteringen in beleid en uitvoering. Met toonaangevende expertise is Senze dé specialist in het geheel op 'eigen' wijze kijken naar complexe vraagstukken en het doorgronden van waar het in de essentie om gaat. Uitvoerbaar met bewezen, praktische en vooral werkbare oplossingen, waarin de combinatie mens en organisatie centraal staat.

Senze heeft ruim 12 jaar ervaring met het implementeren van nieuwe wet- en regelgeving in het fysieke domein. In 2007 zijn wij gestart met het begeleiden van projecten in één van de grootste wetswijziging van die tijd; de Wabo. Naast de doorontwikkeling van de afdelingen en teams die zich bezighouden met de Wabo heeft Senze de afgelopen jaren een groot aantal gemeenten begeleid met de VTH kwaliteitseisen, de Ow, integrale veiligheid en de Wkb. Deze opdrachten variëren van haalbaarheidsonderzoeken, impactanalyses, evaluaties en audits tot het ondersteunen bij het opstellen, implementeren en uitvoeren van beleid.

Onze diepgaande kennis van en passie voor de wetgeving en de praktische inslag leidt tot haalbare en concrete oplossingsrichtingen. De organisaties waarvoor wij hebben gewerkt stellen het zeer op prijs dat onze adviseurs naast een uitstekende theoretische basis ook veel praktijkervaring hebben. Hierdoor zijn zij goed in staat om integrale oplossingen te leveren. Oplossingen die werken en praktisch uitvoerbaar zijn.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas